

TISKOVINA

Poština plačana pri pošti Slovenj Gradec

Cena: 3,20 EUR

leto: XLV | marec 2013 | številka: 3

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

Gozdarstvo • Gozdno-lesna veriga • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo • Šparovni kotiček

Leto je naokoli • To smo mi • Malha smeha • Razširimo obzorja • Prgišče zgodovine

Listnica uredništva

Pridelava hrane od zgodovine do danes

Martina Cigler

Odkar ljudje obstajamo na tej preljubi zemlji, se trudimo zagotoviti dovolj hrane za prebivalstvo. Najprej so seveda bili nabiralci in lovci, ki so skrbeli, da je pleme imelo dovolj hrane za zimo. Kasneje so ugotovili, da imajo nekatere trave užitna semena, in začela sta se praselekcija žit in udomačevanje živali. Iz lovcev in nomadov so ljudje postajali kmetje. Še v prejšnjem stoletju so bile kmetije pretežno samooskrbne, to pomeni, da so si razen soli in sladkorja ter petroleja vso hrano in volno za oblačila pridelali kmetje sami doma, gnojili so pretežno s hlevskim gnojem, posevke pleli ročno in mehansko zatirali škodljivce. Sejali so vsa možna stara žita in oljnice in bili glede na to, da je hrana pridelana brez škropiv in umetnih gnojil,

dokaj zdravi. Po prvi svetovni vojni pa se je pričel bum v kmetijstvu, ustanovljale so se farme, ki so mnogokrat kar pošteno bremenile okolje s prevelikim številom živali, zlasti prašičev in krav molznic, živalim so se začeli dodajati razni hormoni za hitrejšo priraščanje, perutnini predvsem antibiotiki. Pravi bum v poljedelstvu so postala razna zelo strupena škropiva, kot je DDT in podobna ter umetna gnojila, zemljo se je pričelo obremenjevati, pojavila se je tudi težka industrija, ki je okolje dodatno onesnaževala z žveplom in težkimi kovinami, ki so v zemlji na Koroškem v veliki meri prisotne še danes. Kmetijstvo je imelo presežke hrane, ki pa ni bila zdrava, vendar takrat nismo mislili na to. Potem so se začeli pojavljati razni veliki semenski koncerni, ki proizvajajo gensko spremenjena semena in temu primerna škropiva in gnojila. Gensko spremenjena hrana naj bi odpravila problem lakote zlasti v tretjih državah sveta, toda ekologi in posamezni kmetje so se koncernom uprli. V Evropi tako k sreči večina držav ne dovoli uvoza gensko spremenjene soje, koruze in drugih žit, danes je spet v porastu ekološko kmetijstvo, vedno več je vrtničarjev, ki se zavedajo, kakšen užitek je jesti doma pridelano zelenjavo, spet so v zanimanju potrošnikov mesto prevzele stare sorte sadja; mogoče ne tako lepe na pogled, ampak okusne in zdrave. Kmetje so se povezali v društva, kjer ponujajo prodajo na domu, in vedno več je ljudi, ki kupujejo neposredno od kmetov. Prav je, da cenimo domače, poceni hrana je vabljliva, toda le kaj vsebuje, če je tako poceni? Ali bomo čakali še na kakšno prehransko afero, kot je bila ta s konjskim mesom? Ekološko pridelovanje dobiva pomen tudi v tretjih deželah sveta, a ker je cena teh izdelkov višja, lahko samo upamo, da tam kmetje dobijo pravični delež. V ta namen se po svetu že organizirajo *Fare-Trade* trgovine. Mi pa, ki imamo nekaj zemlje, si zelenjavo najraje pridelamo sami; užitek je gledati, kako raste, in potem to pojesti. Torej: kdor le more, si naj omisli vrtniček – in zdravje bo imel na krožniku! Če pa dodamo še okrasne rastline, bo tudi naša duša bolj zdrava ...

V tokratni številki Viharnika boste lahko našli precej idej, s katerimi lahko popestrite tako okolico svojega doma kot svoj jedilnik, ni pa izključeno, da se komu ne utrne tudi zamisel o novi dejavnosti ...

Viharnik na Koroškem radiu

Marta Krejan

Viharnik, ki je nastal zaradi potreb komunikacije med ljudmi, povezanimi z gozdom, ima na območju Mislinjske, Dravske in Mežiške doline velik pomen: posreduje informacije in ponuja možnost izmenjave mnenj, obvešča, vzgaja in osvešča o pomenu in vrednotah gozda in prostora, s katerim gospodarimo, spremlja dogajanja v Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec, ki je njegov izdajatelj, in delo Zavoda za gozdove Slovenije, Območne enote Slovenj Gradec, po svoje ohranja naravno in kulturno dediščino, je pa tudi razvedrilo. 45 let je vezni člen med vsemi uporabniki gozdov: lastniki, gozdnimi delavci, kmeti, lovci, okoljevarstveniki, gobarji, rekreativci, sprehajalci ... V osnovi gozdarski časopis je v zadnjih nekaj letih postal nekoliko širše zasnovan, da je aktualen in zanimiv tudi za bralce, ki z gozdom niso neposredno povezani.

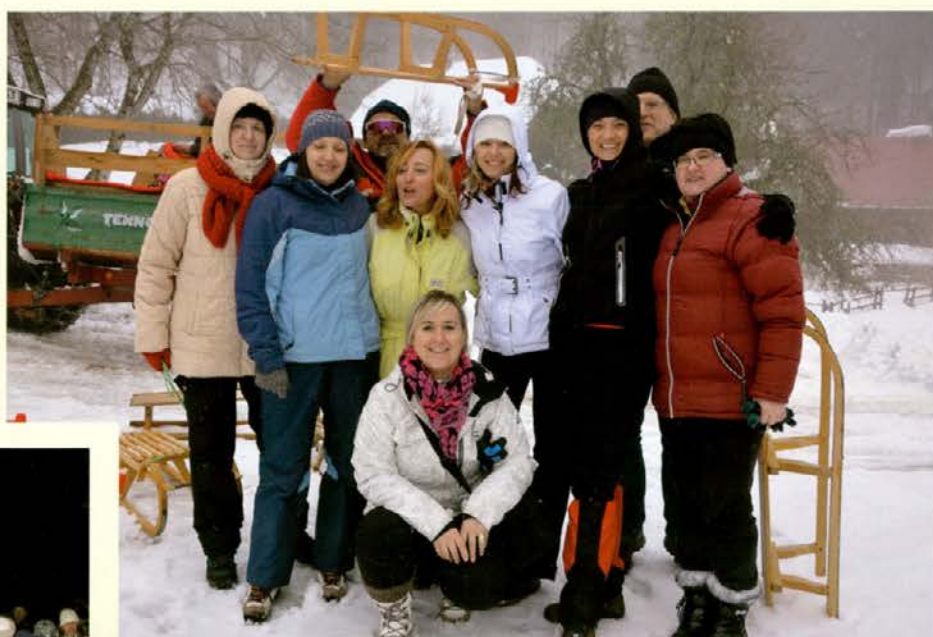
Ob letošnjem jubileju, 45-letnici, smo se po dolgem času spet predstavili na Koroškem radiu, kamor nas je prijazno povabila novinarka Katarina Valentar. V oddaji "Od brazde do kruha" obravnavajo aktualno dogajanje v domačem in tujem kmetijstvu, kamor sodi tudi gozdarska tematika, z njo pa naš Viharnik (z leve: Ida Robnik, Hubert Dolinšek, Gorazd Mlinšek, Marta Krejan).

Sankanje v Komisiji

Dana Blatnik

Foto: Ivan Štornik in Dana Blatnik

Končno nam je po dolgotrajnih pogovarjanjih v "naši hiši" (Zavod za gozdove in GG) uspelo organizirati prvo skupno druženje – sankanje v Komisiji. Jutro tistega dne je sicer kazalo na en zelo turoben, deževen dan. Teden poprej pa snega, da že nismo vedeli več, kam bi ga "pospravili"! Cesto so naši pridni delavci splužili, tako da je bila dobro pripravljena. In že smo se popoldne ob štirih dobili v Mislinji v Krajcgrabnu. Tam so nas čakali traktorji, ki so nas in sanke odpeljali do Spodnje Komisije, od tam pa spust nazaj v dolino. In tako do poznih večernih ur – gor dol, gor dol ... Seveda je bila vmes tudi postojanka z *zakuhančkom* in krofi. Zvečer nas je v prijetno ogreti gozdarski hiši "Falckenau" (Komisija) čakala dišeča večerja. Ob zvokih glasbe izpod prstov našega DJ-ja Primoža smo zaključili naše prvo skupno druženje. Bilo je super! Še več takšnih!

Dokumentarni film o splavarstvu v Dravski dolini

"Če Drave ni poznal, ni prišel nikamor"

Zdenka Jamnik, mentorica študijskega krožka

Tako se v dokumentarnem filmu o splavarstvu v Dravski dolini spominjajo splavarjenja po deroči Dravi nastopajoči, domačini iz Vuhreda, Vuzenice in okolice. Film je nastal v okviru študijskega krožka, kjer so se moške in žene zbirali z namenom, da obujajo spomine na dejavnost, ki je bila v preteklosti pomembna za preživetje številnih ljudi ob Dravi, danes pa ostaja etnološka dediščina. Krožek sem vodila mentorica Zdenka Jamnik, gozdarka na Zavodu za gozdove, OE Slovenj Gradec, KE Radlje.

V krožkih obravnavamo različne teme, posebej me zanima etnološka dediščina kot del kulturne krajine. Prostovoljno druženje iz žena in moških izdaja njihovo znanje, izkušnje in spomine, ki jih beležimo in ohranjamo v raznih oblikah (film, zloženka).

Dokumentarni film o splavarjenju je nastajal podobno kot film o pohorskih furmanih, le da je splavarjenje precej bolj oddaljeno in pozabljeno. Našli smo le še 11 domačinov (9 moških in 2 ženi), ki so bili v preteklosti povezani s to dejavnostjo, a so kljub starosti z velikim navdušenjem pričevali svoje bogate spomine.

Film je skupinsko delo; pri oblikovanju vsebine in strokovnega besedila so sodelovali člani študijskega krožka in hkrati nastopajoči v filmu, izdelovalec turističnih splavov, gozdarka Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS) in etnologinja v Pokrajinskem muzeju Murska Sobota (PMMS). Scenarij sva oblikovali Jelka Pšajd (PMMS), ki z etnografskim znanjem, neopazno kamero ter čutom za ljudi zna beležiti njihova bogata pričevanja, in Zdenka Jamnik (ZGS) Nastopajoči v filmu so predvsem starejši moške in žene iz Vuhreda, Vuzenice in okolice, ki se tako ali drugače spominjajo

Maketa dravskega splava Foto: Gorazd Mlinšek

splavarjenja po Dravi. Vredno jih je omeniti: Franc Glazer (1933), Franc Sušek (1946), Ivan Peruš (1951), Anton Repnik (1928), Anton Gosak (1948), Albina Gosak (1922), Nada Miklavc (1930), Edvard Osrajnik (1934), Franjo Gosak (1926), Ivan Janiš (1966) in Ivan Verhnjak (1925).

O splavarjenju so že pisali: zgodovinar Josip Mravljaka iz Vuzenice; Ivan Juvan, Plavljenje lesa in splavarjenje po Dravi, 1986; Franjo Pahernik, Šajke in splavi na Dravi, 1962; Jože Praper, Vuzenica, Znamenitosti in zanimivosti, 2007; Herbert Pušnik, Sledi 20. stoletja Vuzenice, 2005. Obstaja tudi diplomska naloga, ki jo je izdelal gozdar Darko Kmetec.

Dokumentarni film o splavarjenju v Dravski dolini je **dodatek pisnim virom; v ospredju so ljudje**, ki na preprost, sproščen način, v narečju pripovedujejo o splavarjih, njihovem življenju, kako so splavarjenje doživljali in kako se ga spominjajo. Film, ki traja dobre pol ure, ostaja kot zapis in doprinos k etnološki dediščini tega prostora. Natisnjenih je 80 zgoščenk, ob tehnični realizaciji Pokrajinskega muzeja Murska Sobota jih je finančno podprl Zavod za gozdove Slovenije.

Vsebinsko je razdeljen na več sklopov; prične se s prikazom gospodarnosti

splavarjenja, sledijo tehnika vezanja in zbijanja splava ter splavarska združenja. Zelo pomembne so plovne razmere na Dravi, splavarji, njihovo delo in življenje, na koncu še spomini na zadnje splave. Nastopajoči v filmu nam s svojim pripovedovanjem približajo skoraj pozabljeno življenje splavarjev in, ob njihovih utrinkih, ustvarjajo podobo tega življenja.

Po uvodnem šumenju toka deroče vode se začne sproščeno pripovedovanje in obujanje spominov.

Dravsko dolino sta v preteklosti zaznamovala bogastvo z lesom in splavarstvo po reki Dravi preko Donave do Beograda. Prvič se splavarstvo na Dravi pisno omenja leta 1280, ko so prevažali vinske sode, prevoz lesa s *šajkami* ali splavi pa se omenja leta 1371 (Praper).

S splavi in *šajkami* so spravljali les iz okoliških gozdov po Dravi do mariborskega Lenta, kjer so prespali, ter nato nadaljevali vožnjo po Donavi do končnega kupca. Tam so les razložili, počakal jih je gospodar in splavarji so dobili plačilo. Prevažali so okrogli, pretežno pa tesan in rezan les za gradbene potrebe in vinogradniško kolje. Razlog, da je splavarstvo kljub razvijajočemu se cestnemu in železniškemu transportu obstajalo še

naprej, je bila konkurenčnost te vrste transporta. Splavarji, posebno pa "gospodarji", so dobro zaslužili v primerjavi z delavci v drugih panogah. Božičev praded iz Vuhreda se je ukvarjal s flosarstvom, bil šef in z zaslužkom kupil tri posestva (Božičevo, Rihtorčevo in Šoštarjevo v Vuhredu).

Gospodar je prevzel les, običajno toliko, kot je šlo na en splav, trgovec pa ga je prodal končnemu kupcu. Šarman iz Ožbalta je bil eden najbolj znanih gospodarjev, Franc Ternik iz Vuhreda pa znani trgovec.

Povprečno so v splav naložili in povezali 90 m³ lesa, to je 2/3 tesanih tramov in 1/3 žaganega lesa. Količina lesa je bila odvisna od dimenzij in stopnje suhosti lesa. Tisti, ki je sodeloval pri prevzemu lesa, je moral biti zanesljiv, da se je gospodar lahko nanj zanesel. Splav je imel globino potopa 50–80 cm.

Splavarji so imeli svoja združenja in "patrona" – zavetnika, sv. Miklavža. 6. decembra 1772, na god sv. Miklavža, je bila v Vuzenici ustanovljena splavarska zadruga, ki naj bi varovala pravice in flosarske interese svojih članov. Zadrugo so ustanovili tudi splavarji v Ožbaltu leta 1939. Ob izbruhu druge svetovne vojne je prenehalo delovanje tako zadruga kot splavarstva (Praper).

Leta 1776 je bila v Vuzenici ustanovljena prva "bratovščina splavarjev". Štela je 57

mojstrov, 27 hlapcev ter 20 bratov in sester (Praper). Bratovščino so kasneje preimenovali v "ceh splavarjev". Predstavniki splavarskega ceha v Vuzenici je bil Anton Pahernik, Brodnik, ki je dal izdelati cinast vrč s kljunom, vsebine 2,5 litra, z vgraviranim imenom, letnico 1829 in ladjo. Hranjen je v Pokrajinskem muzeju v Mariboru.

V filmu je zanimivo pripovedovanje o vezanju in zbijanju splavov. Podoba splava nazorno prikaže Franc Sušek iz Vuhreda z izdelovanjem makete. Prvič jo je delal po spominu in pripovedovanju, ko so v Vuzenici delali zadnji splav na Dravi.

Pred drugo svetovno vojno in delno med njo so domači splavarji vezali manjše splave, ki so bili spredaj ožji, zadaj širši. Skupina italijanskih delavcev je domačinom pokazala izdelovanje splavov na spretnejši način; takšne splave so imenovali *italijanček*. Splav je več dni vezalo 8 izkušenih splavarjev pod vodstvom gospodarja, ki je bil organizator pri vezavi, nakladanju, razkladanju in plovbi. Plovilo je bilo trapezne oblike, dolgo okrog 32 m, širine 6 m spredaj in 5 m zadaj, zloženo s tramovi v več leg oziroma naklad, vsaka pa je bila od 3 do 3,8 m krajša. V podu so trame povezovali z lipovimi ali smrekovimi klini in leskovimi ali brezovimi trtami različnih dimenzij.

Na splavu sta bila še uta in kurišče. V filmu je viden miniaturni splav, hranjen v vuzeniškem župnišču. Poldrugi meter veliko maketo je leta 1975 izdelal domačin Kristian Rožen iz Vuzenice. Kot mlad fant je 14 let preživel na splavih, jih pomagal graditi in prevažati. Žmavčev Tonček iz sv. Vida v filmu nazorno prikaže izdelavo leskovih viter, vrtanje lukenj in vezanje tramov z vitrami, kar je bilo za varno vožnjo posebej pomembno. Dobro se spominja, da je izdelal 50 viter v enem dnevu, zanje pa je bilo potrebno odšteti 16 dinarjev (srajca je bila vredna 10 do 12, 1 kg sladkorja pa 10 dinarjev). Vitre so delali doma, do splavarjev so jih nesli kar na ramah ali s konji. *Cveki* – klini so bili po 8 dinarjev.

Poznavanje Drave in plovnih razmer je bilo ključnega pomena za varno vožnjo. Drava je imela nevarne predele – pasti, ki so jih morali splavarji, posebno *kormoniš*, vodja splava, zelo dobro poznati, da so se jim lahko izognili. Pravijo, da je bil najbolj nevaren prevoz splava od Rute proti Fali in ob Gotjenku pri Podvelki. Treba je bilo upoštevati vremenske razmere; ob močni vodi so splave privezali in počakali na ugodnejše vreme. Tudi pri nizki vodi je bila vožnja zaradi nasipov in podvodnih skal nevarna; ponoči so vozili le v mesečini, ob nalivih pa plovba ni bila mogoča. Dobro poznavanje ovir in kvalitetno zvezan splav sta bila pogoja za varno vožnjo. Šoštarjev Franček iz Vuhred pravi: "Če Drave ni poznal, ni prišel nikamor." Leta 1914 so začeli graditi elektrarno Fala in že v načrtih je bila predvidena izgradnja prehoda za splave. Tako je bilo še po letu 1918 kljub izgradnji HE Fala mogoče prehajanje splavov skozi dvokomorno splavarnico. Zastoj vožnje, ki je nastal pri prehodu, so morali splavarjem doplačati. V tistem času je od pomladi do jeseni peljalo po Dravi dnevno 10 do 12 splavov.

Splavarji so vozili preko celega leta, največ pa čez poletje. Vožnja je trajala več dni, tudi do tri tedne, odvisno, koliko lesa so imeli in kje so ga prodali. Na poti so imeli postaje, kjer so prespali v gostilnah, prepevali in se tudi povesečili. Glede hrane pa Šoštarjev Franček iz Vuhreda pravi: "Pozimi ni bila nobena pečenka premastna, poleti pa nobena hruška presuha." Ob prihodu na cilj so

Predstavitve filma o dravskih splavarjih so člani študijskega krožka popestrili z zanimivo razstavo o splavarjenju na Dravi (Vuhred 16. 2. 2013) Foto: Gorazd Mlinšek

Člani študijskega krožka "Splavarjenje na Dravi" Foto: Gorazd Mlinšek

splav razdrli in ga zložili v kupe, štoše, da ga je kupec prevzel. Splavarji so se največkrat vračali z vlakom, včasih tudi peš. Na splavu je bilo 6 splavarjev: dva prednjika, *ravnjač* in dva *flosarja*, najpomembnejši pa je bil *kormoniš*, vodja splava.

Splavarji so bili mali kmetje in njihovi sinovi, kočarji in gozdni delavci, ki so tu iskali svoj zaslužek. Zaslužek, ki je zajemal vse stroške vezanja, vožnje, razdiranja splava ter zlaganja lesa na odkupno mesto, so splavarji prejeli na koncu poti. Domov so se vračali bogati, nekateri pa osiromašeni, saj se je nemalokrat zgodilo, da so zaslužek med potjo zapili.

"Bilo je trdo in mnogokrat tudi hudimano nevarno delo – od ranih jutranjih ur pa do pozne noči. Tedaj se nismo dosti zmenili za to, kako dolg je bil delovni dan. Več nam je bilo do tega, da smo dobro zaslužili in da se je vsaka fura končala brez nezgod. Pa tudi lušno je bilo, poleg vsega hudega in nevarnega." (Kristian Rožen, Vuzenica, 1975)

Vrhnjakov Ivan iz Vrat se spominja, da so bili zadnji splavi na Dravi pred vojno, ko so začeli minirati leseni most v Dravogradu. Z izgradnjo preostalih elektrarn na Dravi (HE Vuhred, HE Vuzenica ...) je v petdesetih letih 20.

stoletja splavarstvo zamrlo. Novejše elektrarne niso omogočale prehoda. Zadnji splav naj bi bil v Vuzenici okrog leta 1955.

Film se konča s splavarstvom na Dravi kot turistično ponudbo. Predstavi se izdelovalec turističnih splavov pri Koroških splavarjih na Dravi, ki imajo svoj pristan na obrežju reke na Gortini. Turiste organizirano prevažajo po reki Dravi, da doživijo splavarjenje na zabaven način.

Z dokumentarnim filmom je nastal bogat zapis pričevanj o splavarjih, njihovem delu in življenju. Premišljene besede nastopajočih in potrpežljiv pristop kamere skušajo približati težko, včasih lepo, mnogokrat pa nevarno delo in življenje naših dedov in pradedov vzdolž Dravske doline.

Film je projekt in delo gozdarjev, hkrati pa prispevek k zgodovini kulturne dediščine našega kraja. Premierno je bil predstavljen 16. 2. 2013 v sodelovanju z domačini, Krajevno skupnostjo Vuhred in turističnim društvom Vuhred ter tako povezal mnogo ljudi. Ob tej priložnosti gre zahvala vsem sodelujočim. Tako se, poleg dediščine, ohranjajo in gradijo tudi medsebojni odnosi. Poslanstvo gozdarjev ostaja: delovati v gozdu, v prostoru, predvsem pa vzdrževati odnose z ljudmi.

Smučarsko tekmovanje gozdarjev sosednjih dežel "ALPE-ADRIA"

Jernej Donik

Foto: Pepij

V Ribnici na Pohorju se je med 1. in 3. februarjem 2013 v organizaciji Podravskega gozdarskega društva odvijalo srečanje gozdarjev iz Italije, Avstrije, Hrvaške in Slovenije. Udeležilo se ga je preko sto smučarjev, ki so se pomerili v veleslalomu in smučarskem teku, tekmo štafet pa je preprečilo vreme.

Tekmovanje v veleslalomu se je odvijalo na smučišču v Ribnici na Pohorju, teki pa v Lovrencu na Pohorju, na zasebni progi Borisa Črešnarja. Še dobro, da ima Črešnar dve progi, saj sta topel veter in

dež v noči s petka na soboto vzorno pripravljeno progo povsem ozelenila. Tako je padla odločitev, da tekmo selimo še nižje, v dolino Slepnice. Črešnarjevi pohorski trmi gre zasluga, da nam je tekmovalje kljub močnemu dežju vendarle uspelo izvesti. Bilo pa je nekaj posebnega, saj sta se na progi izmenjevala sneg in voda, pa tudi kakšni krtini se je bilo treba izogniti. Zmagovalci so bili vsi, ki so pritekli v cilj, preden je sneg popolnoma izginil.

Zvečer smo se zbrali v Restavraciji Ribnica, kjer je po nagovoru župana občine Ribnica na Pohorju Srečka Geča in krajšem kulturnem programu sledila svečana razglasitev rezultatov in podelitev medalj najboljšim

Nedeljsko jutro nam je postreglo z zimsko idilo. Gozdarji Koroškega gozdarskega društva so pripravili ogled Pahernikovih gozdov pod vodstvom Jerneje Čoderl, Hinko Andrejč pa je vodil smučarsko-tekaško turo med Ribniško kočo in Pungartom s postankom na Črnem vrhu. Z obeh ekskurzij so se udeleženci vrnili navdušeni in očarani nad lepotami Pohorske narave. Naslednje leto so nas na srečanje povabili gozdarji z Južne Tirolske. Upam, da se ga zopet udeležimo z zmagovalno ekipo.

posameznikom in ekipam. Med ekipami je zmagala Slovenija pred ekipami Južne Tirolske, Julijske krajine, Hrvaške in avstrijske Koroške. V veleslalomu je najboljši čas med moškimi postavil Boštjan Grošelj, med ženskami pa Teja Peruš, ki je zastopala barve Koroškega gozdarskega društva. V "aqua ski", kot smo poimenovali tekmovalje smučarjev tekačev po snegu in vodi, je najboljši čas med moškimi postavil Južni Tirolec Josef Hofmann, med ženskami pa je bila najhitrejša njegova kolegica iz ekipe Giulia Ligazzolo, ki je samo za tri sekunde ugnala Suzano Andrejč iz Koroškega gozdarskega društva. Kot je ob podobnih priložnostih v navadi, je večer minil v druženju ob dobri hrani, pijači in prijetni glasbi.

Foto: Pepij

Najbolj skrbni lastniki krajevnih enot OE Slovenj Gradec v letu 2012

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.

ZGS OE SG

Zakorakali smo že v marec, ko se bodo marsikateri lastniki gozdov lotili izvedbe načrtovanih gojitvenih in varstvenih del v svojem gozdu. Med njimi bodo tudi v letu 2012 v posameznih krajevnih enotah izbrani najbolj skrbni lastniki gozdov. V Zavodu za gozdove Slovenije izbirajo najbolj skrbne lastnike gozdov v posameznih območjih že od leta 1999. V Območni enoti Slovenj Gradec vsako leto izberemo tudi v posameznih krajevnih enotah najbolj skrbne lastnike gozdov, izmed katerih izberemo tudi območnega naj lastnika. Mirjano Kos, najbolj skrbno lastnico OE Slovenj Gradec v letu 2012 smo v Viharniku že predstavili. Za najbolj skrbno lastnico gozda so jo izbrali v KE Črna. Naj lastnike in njihove družine iz drugih krajevnih enot vam predstavljamo v tem prispevku.

Starejši, pa tudi malo manj starejši koroški gozdarji smo dobro poznali Gregorja Glazerja, zanimivega gozdarskega strokovnjaka, ki je v svojem dolgoletnem upokojenskem stažu rad obujal spomine na svoja gozdarska dogajanja. Bilo jih je zelo veliko, saj je živel 101 leto. Koroške gozdove je zapustil v letu 2012. Nazadnje je bil v gozdu, ko je bil star 97 let. Radi smo mu prisluhnili, svoje znanje o gozdu in varovanju narave je prenesel tudi na svojega sina Ivana Glazerja. **Ivan Glazer** je lastnik 39 ha gozda. Na manjši kmetiji živi v Velki nad glavno cesto Dravograd–Maribor, gozd pa imajo na treh lokacijah v neposredni bližini doma in na Kozjem vrhu. Glazerjev gozd je reliefno in rastiščno zelo pester, še posebno v Velki. Ivana Glazerja so gozdarji KE Dravograd v letu 2012 izbrali za najbolj skrbnega lastnika, saj že vrsto let sodeluje z javno gozdarsko službo, sam ob pomoči članov svoje družine izvaja sečnjo, pa tudi gojitvena in varstvena dela. Na pomoč mu priskočita tudi hčeri Marjetka in Mateja, čeprav sta

že od doma. Za sečnjo v večjem obsegu najame tudi druge izvajalce. To je storil Ivan tudi lansko leto, saj je bilo treba hitro sanirati po vetru poškodovani gozd v juniju. Dela v Glazerjevem gozdu so izvedena kvalitetno in hitro. Ivan dopolnjuje svoje znanje o varnem delu v gozdu in izvajanju gojitvenih in varstvenih del na tečajih in delavnicah ZGS. Vesel pa je tudi strokovnih nasvetov revirnega gozdarja Tomaža Bricmana in še v lanskem letu vodje KE Dravograd Vlada Petriča.

Zaradi zmanjševanja stroškov za delo javne gozdarske službe so v posameznih območnih enotah združili manjše krajevne enote v eno. Med njimi sta tudi KE Dravograd in KE Prevalje. Ivanu Glazerju bo rad prisluhnil tudi vodja novo nastale KE Dravograd-Prevalje Janko Mikeln. Tudi njega bosta z veseljem sprejela Ivan in njegova žena Olga, ki je dobra kuharica in gospodinja. Na Koroško jo je pripeljal Ivan iz Ormoža. Navdušil jo je nad delom v gozdu, ona pa njega nad vinogradništvom in sadjarstvom. Tako je Ivan tudi dober strokovnjak vinogradnik, v Olginem domačem kraju imajo namreč tudi vinograd. Kot sadjar pa se preizkuša kar v domačem sadovnjaku na Koroškem, ki ga pomlajuje z avtohtonimi sadnimi drevesnimi vrstami. Ivanu kot lastniku gozda in lovcu LD Dravograd želimo še veliko uspehov na vseh področjih!

Ivan Glazer z ženo Olgo v družbi gozdarjev Vlada Petriča (levo) in Tomaža Bricmana

Pri Glazerjevih v Vratih pri Dravogradu

Koroška je zelo slikovita prav zaradi razporejenih celkov, zaokroženih kmetijskih površin, varovanih z gozdom. Te kmetije povezujejo slikovite poti in ceste. Med temi zanimivimi tematskimi potmi je tudi Šisernikova pot. Po njej prideš tudi do kmetije Škratek nad Pamečami. Stanovanjska hiša in gospodarski objekti so na lepi razgledni točki, vse to pa kot živi zid varujejo stare bukve, malo nižje pa zanimiva lipa. Na tej kmetiji gospodari **Janez Ošlovnik**, v letu 2012 na Krajevni enoti Slovenj Gradec izbrani najbolj skrben lastnik gozda. Škratova kmetija je velika 52 ha, gozda imajo 36 ha. Janezu stoji ob strani žena Sonja. Na kmetiji živijo poleg njiju še sin Janko z življenjsko soprotnico Nino in otroci. Doma je tudi hči Eva, maturantka okoljevarstvenega programa v srednji šoli na Muti. Vsi domači so pri delu na kmetiji Janezu in Sonji v veliko pomoč.

Škratov gozd je zelo dobro negovan, v njem Janez že vrsto let vestno gospodari ob pomoči ostalih članov družine. V utemeljitvi slovenjgraške enote je revirna gozdarka Verica Oder, ki že kar daljše obdobje strokovno bedi nad dogajanjem in izvajanjem del v Škratovem gozdu, lepo podala, da je Janez Ošlovnik pri svojem delu spoznal, da sta tudi za delo v gozdu potrebna znanje in strokovno delo. Z veseljem sprejema predloge in strokovne nasvete javne gozdarske službe, z Zavodom za gozdove Slovenije sodeluje že od leta 2010 kot član sveta ZGS OE Slovenj Gradec. Že v preteklosti se mu je zdela zelo pomembna medsebojna povezanost lastnikov gozdov v Mislinjski dolini, pod njegovim vodstvom so oblikovali smernice za delovanje društva. Društvo, kateremu je predsedoval od leta 2007 do 2011, je eno izmed najbolj aktivnih društev lastnikov gozdov v Sloveniji. Zaveda se vrednosti kvalitetnega lesa, s čimer je trdno povezano načrtno strokovno delo v gozdu, zato je zelo aktiven pri licitaciji vrednega lesa. Bil je med pobudniki prve licitacije, pri kateri je, tako kot pri vseh naslednjih, skrbno sodeloval. Kot predsednik licitacijskega odbora je pripomogel k temu, da se je licitacija najvrednejših lesnih sortimentov v Slovenj Gradcu dobro zasedrala. Aktivnostim v društvu posveča veliko časa, še več delu v domačem gozdu. Predpisana gojitvena dela in sečnjo izvaja sam, za odprtost gozda pa skrbi s

pomočjo gozdnih vlak. Pomembna mu je tudi biotska pestrost v domačem gozdu, ki izboljšuje življenjske pogoje najrazličnejših živalskih in rastlinskih vrst. V gozdu pušča stara raznolika stoječa in podrta mrtva drevesa. Z divjadjo je povezan tudi kot lovec v Lovski družini Gradišče. Ima tudi oboroženo damjaki. Janez poudarja, da je danes obstoj njihove kmetije odvisen predvsem od gozda, včasih je bilo možno preživeti le od kmetijstva. V današnjih ekonomsko nemirnih časih jim gozd predstavlja socialno in finančno varnost, zato je treba z gozdom živeti v sožitju, delo v njem pa mora biti strokovno. Zadovoljen je z delom javne gozdarske službe, upa, da zaradi pomanjkanja denarja ne bo okrnjena in da bo za vlaganje v gozdove in gozdarsko službo namenjenih več finančnih sredstev. Upanje ostaja! Še veliko zanimivega boste izvedeli, če se boste podali po planinski poti in se ustavili pri Škratku, kjer vas bo gospodinja Sonja postregla z domačimi dobrotami.

Janez Ošlovnik, njegova žena Sonja in revirna gozdarka Verica Oder z najmlajšimi člani Škratkov družine

Škratovo kmetijo nad Pamečami varuje šop starih bukev.

Kmetijo Rakitnik na Breznici nad Prevaljami varujejo iglasti gozdovi. Kmetija je tudi zgodovinsko obeležena s spomenikom, ki spominja na krutosti 2. svetovne vojne. Rakitnikovi so bili izdani, nemška policija je 28. novembra 1944 pobila starša, tri sinove, dve hčerki in dve domačinki in vse so z domačijo vred zažgali.

Na obnovljeni domačiji danes živijo trije rodovi. Na kmetiji gospodarji **Elizabeta Saberčnik**. V letu 2012 je bila na KE Prevalje izbrana za najbolj skrbno lastnico gozda. Pri Rakitniku so domačiji ob pomoči gozdarjev postavili na novo, sprotne obnove pa bi bila brez gozda zelo težka. Njihova posest je velika 33 ha, gozda imajo 22 ha. Pri Rakitniku so bili gozdarji vedno dobrodošli in tudi danes je tako. Spominjajo se srečanj z bivšimi revirnimi gozdarji. Glavna dejavnost na kmetiji je živinoreja, gozd jim je banka za hude čase. Zato še naprej vestno gospodarijo z gozdom po navodilih javne gozdarske službe, predvsem pa zdajšnjega revirnega gozdarja Borisa Večka. Še posebno je gozdarjev vesel Elizabetin mož Martin ali Tini po domače, ki je vsa službena leta bil kot voznik gozdarskega tovornjaka povezan z gozdom. Pohvali se, da je dal skozi kar tri tovornjake. Rad je pomagal ženi in ostalim domačim pri delu v gozdu, žal mu danes to onemogoča bolezen. Zato pa je bolj aktivna hči Edita, ki živi doma z možem Metodom, hčerama Lucijo in Sabino ter sinom Aleksandrom. Z družino je v veliko pomoč pri izvajanju gojitvenih in varstvenih del. Skrbijo tudi za odprtost gozda in redno vzdržujejo gozdne vlake. Tinetu so bile že v mladosti poznane številne gozdne poti, še posebno pa tista, ki je vodila z Libeliške gore na Breznico. Od Sabodina se je priženil k Rakitniku. Obnovili so tudi Tinijevo domačijo, kjer imajo tudi nekaj gozda. Na očetovi domačiji že nekaj let živi in gospodarji sin Martin z družino.

Rakitnikovi gospodinjini in lanski najbolj skrbni lastnici gozda v prevaljski krajevni enoti Elizabeti Saberčnik kljub veliki porabi časa za bolnega moža in gospodinjstvo ne zmanjka časa za vnukinje in vnuke, ki radi obiskujejo bico in dedija tudi pozimi. Na pobočju pod hišo preizkušajo svoje smučarske in sankarske spretnosti. Stari in mladi se radi udeležujejo sankarskih in smučarskih tekem, ki jih organizirajo okoliški kmetje Breznice, Šentanela in Strojne.

Elizabeta pa rada na kmetiji sprejme tudi šolarje, ki imajo pogosto v gozdnati krajini nad Prevaljami naravoslovno zgodovinske dneve. Radi spoznavajo delo na kmetiji, še posebno pa delo v gozdu. Še najbolj so jim zanimivi pavi, ki so poleg šarplaninca pravi čuvaji Rakitnikove kmetije.

Elizabeta Saberčnik, v KE Prevalje izbrana najbolj skrbna lastnica gozda, z možem Martinom, vodjem krajevne enote Jankom Mikelnom in hčerjo Edito pred domačimi pavi.

Rakitnikova kmetija na Breznici nad Prevaljami

Iz Šentilja pri Mislinji je speljana asfaltirana cesta v zaselek Mala Mislinja, ki z dolino povezuje po grebenih vznožja Pohorja razmetane kmetije. Na teh kmetijah, ki jih varujejo gozdovi, so prav zaradi gozda preživeli številni rodovi. Tudi današnji lastniki kmetij so zelo navezani na gozd. Ena izmed teh je tudi Tovšakova kmetija. Leži na nadmorski višini 750 m. Na njej gospodarji **Marko Kac**. Je lastnik 20 ha velike kmetije, gozdne posesti je 11 ha. Kot mladi gospodar je obnovil bivalno hišo in hlev, poleg katerega je postavil žago.

Gospodinji mu mama Marija. Gozd zelo ceni, še posebno pa dodatno vrednost stoječega ali posekanega drevesa. Marka je izguba službe pred dvema letoma spodbudila, da še bolj spoštuje vse, kar raste, vzgoji in pridelava na domači zemlji. Je strojni tehnik. Znanje strojništva zelo s pridom izkorišča za vzdrževanje in popravilo kmetijskih strojev ter posodobitev žage in strojev za obdelavo lesa. Domači gozd zelo dobro pozna in ve, da je treba vanj vlagati s pomočjo pravilno načrtovane sečnje, obnove, nege, varstva gozdov in odpiranja gozdnih površin za spravilo lesa. Pri delu v gozdu mu pride prav sosedska pomoč. Vesel je znanja o gozdu in delu v gozdu, pridobljenega na izobraževalnih tečajih in delavnicah, ki jih organizirajo in izvajajo ob pomoči drugih izvajalcev gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije. Redno upošteva navodila revirnega gozdarja Uroša Mrmolja, ki je v lanskem letu prevzel revirno vodstvo za upokojenim revirnim gozdarjem Jožetom Ogrizom. Pestrost gozdnega prostora mu pomeni veliko, zato skrbi tudi za plodonosno drevje. Gozdni rob na Tovšakovi posesti bogati kar nekaj orehov in češenj, v gozdu je prisotna tudi jerebika. Vse omenjene vrste izboljšujejo biotsko pestrost in stabilnost gozda. Vrednost pravočasno dobro negovanega gozda z raznoliko drevesno sestavo, prilagajeno danim rastiščem, ima večjo vrednost od nestabilnih smrekovih monokultur. Tega se zaveda tudi Marko Kac, v Krajevni enoti Mislinja izbrani najbolj skrben lastnik gozda v letu 2012. Še naprej bo ostal zvest sonaravnemu večnamenskemu gospodarjenju v domačem gozdu!

Marko Kac, p. d. Tovšak, in revirni gozdar Uroš Mrmolja pred domačo hišo

Tovšakova kmetija v Mali Mislinji na Pohorju

Slikovit je pogled na mozaično razpršene celke radeljskega dela Pohorja. Lep je tudi razgled z Mravljakove kmetije v Šentjanžu nad Dravčami. Kmetija leži na nadmorski višini 800 m. Z rahlo zaobljenega grebena, na katerem stojijo Mravljakova poslopja, lahko uživamo proti zahodu ob pogledu na Uršljo goro, na vzhodu opazujemo Sv. Primož na Pohorju s pohorskim masivom v ozadju, opazna je tudi Dravska dolina.

Mravljakova kmetija je dom **Sonji Ferk** in njenima bratoma Robiju in Lenartu. Hitro so izgubili očeta, umrl je leta 1997. Zdravje pa ni prizaneslo niti njihovi mami Anici, ki je 4 leta po moževi smrti hudo zbolela in ni bila več zmožna skrbeti za otroke in kmetijo. Skrb nad mladoletnimi otroci in delom na domačiji je kot uradna skrbnica prevzela do polnoletnosti njihova teta Zofija Pesrl. Vsi trije so se izobrazili. Najstarejša hči Sonja je profesorica fizike in matematike in trenutno poučuje na Srednji zdravstveni šoli v Slovenj Gradcu. Brat Robi je elektrotehnik, Lenart pa dela magisterij iz računalništva. Oba sta že šla od doma. Sonja se je odločila, da bo poskrbela za domačo kmetijo. Že pet let je mlada gospodarica, lastnica Mravljakovega celka, velikega 40 ha, katerega obkroža 23 ha gozda. S pomočjo subvencij in razpisov je uspela obnoviti domačo hišo, hlev in nabaviti mehanizacijo. Veliko skrb ima tudi za gozd, ki je dobro negovan. Vestno spremlja dogajanja v njihovi zeleni banki in ga čuva za "hude" čase. Z vso zavzetostjo kot vneta naravovarstvenica sodeluje z gozdarji javne gozdarske službe KE Radlje. Strokovni nasveti revirnega gozdarja Pavla Jerička so ji dobrodošli. Udeležila se je tudi tečaja varnega dela z motorno žago, znanje o gojitvenih in varstvenih delih v gozdu je pridobila na raznih predavanjih in gojitvenih delavnicah. Svoje znanje dopolnjuje tudi samostojno

ob prebiranju strokovne literature. Sonja prostega čas nima veliko, poleg službe skrbi za mamo Anico in teto Jožefo, ki živita z njo na kmetiji, veliko čas pa porabi za kmečka opravila. Redijo 13 krav dojlj. V veliko pomoč ji je polbrat Janez, ki živi in gospodari na sosednji kmetiji Pristovnik in opravi večino strojnih del tudi na Mravljakovi kmetiji. Veliko zanimivega bi povedali stari naravovarstveno zaščiteni Mravljakovi lipi o preteklem življenju pri Mravljaku. Zaščiten je tudi stari hrast, ki pa se je žal posušil.

Sonji Ferk, v letu 2012 v KE Radlje izbrani najbolj skrbni lastnici gozda in ostalim krajevnim najbolj skrbnim lastnikom gozda želimo še veliko pozitivne energije pri nadaljnjem delu v gozdu in na kmetiji. Mladim gospodarjem naj bo priznanje v spodbudo in potrditev za nadaljnje dobro gospodarjenje z imetjem, ki so jim ga predali predniki!

Sonja Ferk, v KE Radlje izbrana najbolj skrbna lastnica gozda, že vrsto let sodeluje z javno gozdarsko službo; od leve: Jožefa Ferk, revirni gozdar Pavle Jeriček, Sonja Ferk, Anica Ferk.

Mravljakova kmetija v Šentjanžu nad Dravčami

Gozdarska latinščina (4. del)

Tekmovalno smučanje v Črni na Koroškem

Janez Švab

Vir: Parkcitymountain.com

Tekmovalno smučanje v Črni na Koroškem je staro več kot sedem desetletij in iz te smučarske šole je prišlo kar nekaj dobrih smučarjev, celo svetovna prvakinja.

Prav malokdo pa ve, da je predhodnik dobrega smučanja v teh krajih prav naš Šuštarjev Jože.

Nekega dne je moral službeno v Podpeco in v s snegom bogati zimi je to najboljše storiti s smučmi. Pri kmetu, kjer je imel opravke, so ga dobro pogostili s klobasami in moštom.

Poln energije se je odločil za smučanje skozi gozd do vasi. Poti ni bilo in peljal se je po celcu v gozdu. Bil je izvrsten smučar in večino poti je peljal kar naravnost, v pravi smukaški drži. Prišlo je do velike hitrosti in naenkrat se je Jože znašel na prepadni skali. Seveda je to videl, šele ko je bil v zraku, nekaj metrov oddaljen od konca skale in več kot dvajset metrov od tal. Odločil se je, da se ne more spustiti več naprej, kajti padel bi zares globoko. Ostala je le še ena možnost, ki jo je sklenil Jože izkoristiti. Pogumni Jože se je v zraku, od prepadne skale oddaljen že pet metrov, zavrtel. Po zraku ga je neslo pet metrov nazaj do skale in nato se je lepo mirno odpeljal mimo skale v dolino. Pravi dokaz, da zakoni fizike ne veljajo vedno in še posebej ne veljajo za vse!

20 let Društva kmetic Mislinjske doline

Jožica Arbiter, predsednica društva

Srečali smo se na jubilejnim 20. občnem zboru kmetic Mislinjske doline. Za nas članice pomembna obletnica, ki nam pove, da smo se skupaj povezovala, ustvarjale, izobraževale in tudi marsikaj dosegle. Vseh 20 let in še najmanj 16 pred tem.

Praznujemo 20 let Društva kmetic Mislinjske doline, a na 16-letnih temeljih Aktiva kmečkih žena Slovenj Gradec. Kar je toliko bolj pomembno, saj pomeni, da se je takratna kmetijska politika dobro zavedala pomena povezovanja, izobraževanja in izboljšanja socialnega statusa kmetic.

Zadruga je bila prva organizatorica in tudi financerka izobraževanj svojih članic in tudi nečlanic. Smisel povezovanja so uresničili v 80-tih letih. Takratna pospeševalna služba je v tem času delala v sklopu Zadruga in s pomočjo Zavoda za živinorejo in veterinarstvo Celje se je na našem območju ustanovil Aktiv. Žene so imele organizirana številna predavanja in tečaje, vse za izboljšanje znanj na kmetijah in podeželju nasploh. Večina članic je bila kmetic, vendar so se kmalu začele včlanjevati tudi druge, ki so v Aktivu videle smisel in vedele, da bodo

dobile veliko uporabnega znanja. Tako smo po Zakonu o društvih leta 1993 dobile Društvo. Poleg imena, ki se je spremenilo še enkrat ob nastanku občine Mislinja, za nas ni bilo sprememb. Že ob ustanovitvi Aktiva nas je strokovno vodila mlada inženirka Danica Onuk, prav tako je bilo tudi po preimenovanju, vse do letošnjega leta, ko bo to nalogo prevzela Bernarda Javornik, univ. dipl. inž. kmet. Prav kmalu po ustanovitvi Aktiva je predsedniško mesto prevzela Anica Strmčnik, ki je ostala na tem mestu vse do leta 1997, ko je predsedniški stol prepustila Majdi Sinreih. Dva mandata je Majda vodila naše društvo in leta 2005 predsedniške naloge prepustila meni. Društvo je včlanjeno v Zvezo kmetic Slovenije, kjer imamo od leta 2004 vseskozi svojo predstavnico. Najprej sem Društvo in kmetice zastopala sama, sedaj to nalogo opravlja Danica Krevh. Ob ustanovitvi LAS MDD smo bile med ustanovnimi člani, svojo zastopnico imamo tudi v UO LAS MDD.

Danes delovanje društva sega preko meja obeh občin, preko Koroške in celo preko državnih meja. Počele smo že marsikaj, marsikaj bi se izgubilo iz spomina, če ne bi ostalo na fotografijah. Koliko lepih trenutkov smo doživele ob naših druženjih ... Koliko lepih spominov še ohranjamo na dogodke, v katerih smo tudi same sodelovale. Niso to samo tečaji in delavnice ali enodnevne ekskurzije. Veliko pestrega je bilo tudi na tekmovanjih za mlado kmetico. Trikrat

Naše „hiperaktivne“ kmetice na letošnji dražbi najboljšega lesa. Foto: Marta Krejan

Nadaljevanje na str. 12

smo že navijale za svojo kandidatko (Jožico, Heleno in Silvo). Prav tako na izboru za kmetico leta. Tudi takrat smo ponosno zrle na svojo kandidatko Majdo, kasneje Brigito in Iani Anico. V vseh teh letih smo izvedle nešteto ur izobraževanj, tečajev, obiskale številne kraje v Sloveniji in na tujem, sodelovale na raznih prireditvah, tekmovanjih in še in še. Poskrbele smo in še skrbimo, da se tradicija ne pozabi, da spoštujemo zgodovino in da poznamo modernejše pristope, ki jih uvajamo v naš vsakdan. Ustanovitev pevskega zboru Bršljanke – kmetice Mislinjske doline je društvu prinesla posebno prepoznavnost. S svojo neustavljivo kreativno energijo dajejo pečat ne samo društvu, ampak celi Mislinjski dolini. Na poseben način približajo kmečki vsakdan tudi mestnim prebivalcem. V tem času so nastopale že po celi Sloveniji in izven meja, Koroška jih pa tako ali tako pozna po njihovi pristnosti in izvornosti ter po njihovi zgoščenki in spotih.

Skratka, vse smo že delale, pekale, kuhale, pletle, *filcale*, risale, pele, pisale, sejale, sadile, žele, nastopale, tekmovali, brale, debatirale, glasovale, hvalile, igrale, jokale, mlele, plavale, razstavljale, fotografirale, poslušale, se smejale, se ličile, se potepale in še bi lahko naštevale, ter na koncu uspele.

Vloga kmetice oziroma kmečke žene se je danes zelo spremenila. Iz tihega, poslušnega in delovnega kmečkega dekleta se je spremenila v samostojno, samozavestno, še vedno hudo delovno, a ne več tiho kmečko ženo, ki poleg kuhalnice obvlada tudi kmetijsko mehanizacijo in računalnik. S svojim znanjem, tudi tistim, ki si ga je pridobila na izobraževanjih skozi Društvo, je največkrat pobudnica za modernizacijo in spreminjanje kmetij na bolje. Zna vdihniti in ohranjati tradicionalna znanja, kulturno dediščino in vplesti modern način življenja.

Da je bilo pred 36 leti dobro posejano, pred 20 leti pa dobro okopano, priča pokrajina, ki jo me kmetice s svojimi najbližjimi obdelujemo, pričajo urejene domačije, ki dajejo smisel celoti, pričata okus domačega kruha in toplota domačega ognjišča.

Na kmetiji Aber v Šmartnem pri Slovenj Gradcu

Mirko Tovšak

Ko se peljemo po regionalni cesti iz Velenja proti Slovenj Gradcu, v zaselku Šmartno naletimo na številne njive, ki so namenjene hmeljarjenju, saj so na njih postavljene žičnice, ki omogočajo pridelavo te znane rastline, pomembno v proizvodnji piva. Človek ima občutek, da v Šmartnem razen hmeljarjenja ni kmetijskih površin, ki bi bile namenjene drugačni kmetijski pridelavi. Pa ni tako, kar številne kmetije iščejo svojo lastno razvojno pot, tako v govedoreji, dopolnilnih dejavnostih kot v pridelavi drugih vrst poljščin. Ena takšnih kmetij je tudi kmetija družine Kobolt, p. d. Aber. To kmetijo smo obiskali in jo v tem prispevku tudi predstavljamo.

Aberjeva kmetija ima svojo zgodovino že v drugi polovici 19. stoletja, ko so jo kupili Vukanovi in začeli s kmetovanjem na ravninskem delu šmarškega polja. Takrat se je kmetija imenovala po lastnikih Vaukanih, ko pa se je nanjo priženil sedaj že upokojeni gospodar Tone s Kurmanškove kmetije na Legnu, se je zaradi spremembe priimka kmetija poimenovala po Koboltih, sicer pa jo domačini vseskozi bolje poznajo kot Aberjevo kmetijo.

Štefka in Tone sta bila srečen par; Tone se je pred kratkim poslovil od ljubljene družice.

Mlada družina

Za prihodnost se ni bati ...

Takratni gospodar Tone je skupaj z ženo Štefko vzorno kmetoval vse do sinovega prevzema. Božo je sicer začel svojo poklicno pot v takratni tovarni Fecro v Pamečah, nato pa kot strojnik v kmetijski zadrugi Slovenj Gradec. Leta 2007 je prevzel gospodarjenje na domači kmetiji. Na kmetijo se je priženila njegova partnerica Marija s Karničnikove kmetije iz Spodnjega Razborja. Gospodarjenje sta na kmetiji postavila na nove temelje, še posebej, ker nobeden od njiju sedaj ni zaposlen in je ves dohodek v družini odvisen od uspešnosti gospodarjenja. Treba je omeniti, da kmetija obsega vsega 17,5 ha obdelovalnih kmetijskih površin, od katerih je kar 8,5 ha najetih od drugih posestnikov. Gozda premorejo vsega 5 ha, tako da kakšnih posebnih dohodkov iz tega vira ne morejo pričakovati. Sedanji gospodar Božo se je zavedal, da samo s prihodki iz kmetijske dejavnosti ne bo mogel zagotoviti primerne ekonomske varnosti svoji družini, zato se je odločil še za dopolnilno dejavnost. Ni se mu bilo

Domačija Aber

težko odločati, v katero smer naj gre s to dopolnilno dejavnostjo, saj so bili kmetijski stroji in mehanizacija njegova velika ljubezen. Tako za potrebe kmetov in drugih interesentov sedaj opravlja še storitve s kmetijsko mehanizacijo. Za ta namen ima na voljo tri traktorje in samohodni kombajn za žetev silažne koruze. Še danes pa pravi, da mu je ostal grenak priokus zaradi tega, ker ob prevzemu kmetije zaradi administrativnih ovir ni mogel koristiti subvencije, ki jih je država namenjala ob prevzemih kmetij za mlade gospodarje. Samo za nekaj dni je zamudil s predložitvijo vse potrebne dokumentacije, zato mu država te subvencije ni priznala, čeprav bi s to pomočjo, ki je sofinancirana iz EU, lahko še marsikaj postoril na svoji kmetiji. Tako pa je moral vsa sredstva za izgradnjo nove stanovanjske hiše, nabavo mehanizacije in preureditve hleva zagotoviti iz svojih virov. Pa se ne pritožuje, na kmetiji znajo živeti v skromnih razmerah in se zavedajo, da v sedanjih časih gospodarske krize marsikatera družina ali posameznik živijo še v težjih razmerah.

V hlevu imajo danes 49 glav goveje živine. Tako letno oddajo preko Koroške kmetijske zadruge v Mlekarno Celeia 110.000 l mleka, poleg tega pa še 10–15 glav govejih pitancev. Gospodar Božo je predsednik sedanje področne zadruge Ledina iz Slovenj Gradca pa tudi sicer je aktiven v kmetijsko gozdarski zbornici, kjer je član upravnega odbora v Koroško-savinjski podružnici. Mleko oddajajo kar na kmetiji, zato imajo zbiralnico mleka prirejeno tako, da vanjo dvodnevno

dovažajo mleko še nekateri drugi kmetje iz okolice.

Ko nam je Božo predstavljal svoje poglede na kmetijstvo in govoril o pogojih, ki jih zagotavlja naša družba za nadaljnji razvoj te pomembne gospodarske panoge, ni pozabil povedati, da je tudi na kmetijah treba vso pozornost posvetiti ustrezni evidenci donosnosti posameznih vrst gospodarjenja. Tako že vrsto let sam vodi evidenco prihodkov in stroškov za vsako vrsto dejavnosti na kmetiji in se temu primerno tudi odloča pri nadaljnjih korakih na kmetiji. Pravi, da se dobro zaveda, da v primeru, da ne bi vedeli, kaj nam posamezna dejavnost na kmetiji tudi prinaša, gospodarjenje ni dobro, in da je takšne zavesti na naših kmetijah še vse premalo.

Danes živi na Aberjevi kmetiji šest ljudi. Med mlado družino, ki poleg Boža in Marije premore še tri otroke (najmlajša hčerka je stara komaj 9 mesecev), sta do nedavnega v lepem sožitju bivala še prejšnji gospodar Tone in njegova žena Štefka. Komaj nekaj dni po tistem, ko sem obiskal kmetijo Aber, je nenadoma preminil oče Tone. Na dan mojega obiska je bil še povsem zdrav in poln življenjske energije, veliko sva se pogovarjala tudi o njegovem življenju na Aberjevi kmetiji. Fotografijo, na kateri je skupaj z ženo Štefko, objavljamo v tem prispevku. Njegovi ženi, sinu Božu in ostalim sorodnikom v imenu uredništva Viharnika izrekamo iskreno sožalje. Takšnih družin si v naši Sloveniji, kjer je samooskrba postala velik problem vsega prebivalstva, lahko želimo samo še več.

Pomladansko veselje v vrtu

Tanja Planinšek, ing. vrt.

Po dolgem zimskem počitku in mirovanju smo vsi željni daljših in toplejših dni. Takrat se z velikim veseljem odpravimo v naravo in se nastavljamo toplim sončnim žarkom, ki nas prijetno grejejo. Ljubitelji rastlin pa komaj čakamo, da se začno rastline na vrtu prebujati in kazati v vsej svoji lepoti. Iz zemlje začno kukati prvi znanilci pomladi – žafrani, zvončki, trobentice ... Še posebej pa se razveselimo prvih cvetočih trajnic, grmovnic in dreves.

Predstavila vam bom nekaj zgodaj cvetočih grmovnic in dreves, ki v vrt vnesejo prve znake, da je pomlad res prišla v naše kraje. Seveda je čas oziroma začetek cvetenja teh vrst odvisen od vremenskih pogojev.

Med najbolj zgodnjimi grmovnicami (manjšimi drevesi), ki zacvetijo pomladi, je **dren**, *Cornus mas*. Dren zacveti že v marcu, če to dopuščajo vremenski pogoji, drugače pa v aprilu. Rumeni cvetovi se pojavijo na še neolistanih vejah. Iz cvetov se kasneje razvijejo užitni rdeči plodovi – drnluje. V mladosti je dren hitro rastoč, kasneje pa začne priraščati počasneje. Najbolje bo uspeval, če bo posajen na sončna do delno senčna mesta v vrtu. Lahko se ga sadi tudi v mešane cvetoče žive meje, saj ni grmovna vrsta, ki bi bila agresivna in bi s svojo rastjo zatirala druge grmovnice.

Dren (*Cornus mas*)

Nadaljevanje na str. 14

Naslednja grmovnica, ki nas razveseli s svojim zgodnjim cvetenjem, je **japonski pieris**, *Pieris japonica*. Beli cvetovi, združeni v dolga grozdasta socvetja, se prično pojavljati že konec marca ali pa v začetku aprila. Japonski pieris spada med vedno zelene grmovnice, ki pomladi požene mlade liste v rdeči barvi, ti pa kasneje postanejo zelene barve. Ustrezajo mu tla z nizkim pH-jem in delno senčna do senčna mesta v vrtu.

Japonski pieris (*Pieris japonica*)

Okrasna rdečelistna sliva, *Prunus cerasifera*, 'Nigra' je eno izmed dreves, ki so med prvimi, ki vnesejo v vrt nekaj življenja, saj lahko začne s svojim cvetenjem že konec marca ali pa v aprilu (odvisno od vremenskih pogojev). Cvetovi so nežno rožnate barve. Zanimiva pa ni, samo ko cveti, zanimiva je čez celo leto, saj ima temno rdeče liste, ki so že skoraj črni. Po cvetenju razvije tudi majhne sadeže, ki so užitni, a so bolj kiselkastega okusa. Ko že nekaj let raste na istem mestu, lahko prenese tudi daljša sušna obdobja. Je prezimno trdna. Sadimo jo na mesta, kjer je več osončenosti.

V istem času kot okrasna rdečelistna sliva nas s cvetenjem razveseljuje **okroglasta češnjica**, *Prunus fruticosa*, 'Globosa'. Češnjica cveti z belimi cvetovi. Po cvetenju se včasih pojavijo tudi plodovi, ki so majhni in niso užitni. Listi so temno zelene barve in so rahlo svetleči. Češnjica je zanimiva tudi zaradi tega, ker tvori krošnjo okrogle oblike, za kar ni potrebno dodatno obrezovanje. Sadimo jo na mesta, kjer je več osončenosti. Je drevo, ki ima zelo gosto krošnjo, zato tudi dobro zadržuje veter. Še eno drevo nas razveseljuje s

cvetenjem v istem času kot prej omenjeni drevesi. To je **povešava iva**, *Salix caprea*, 'Pendula' ali 'Kilmarnock', ki na svojih prevešajočih vejah tvori mačice. Veje lahko segajo do tal, nekateri jih tudi pristrizejo in tako dobijo obliko dežnika. Širina, ki jo doseže s krošnjo, je med 1,5 in 2 m. Listi so zelene barve in so na spodnji strani belkasto sivi. Uspeva na prepustnih tleh, ki zadržujejo dovolj vlage. Ker ima prevešajočo krošnjo in ji lahko veje pristrizemo, lahko pod njo postavimo tudi klopcu in uživamo v prijetni senci.

Tudi **rdeče (oranžno) cvetoča japonska kutina**, *Chaenomeles japonica*, in **belo cvetoča kutina** *Chaenomeles speciosa*, 'Nivalis', nas razveseljujeta s cvetenjem v začetku aprila. Japonska kutina je nižje rastoča grmovnica (doseže višino med 1 in 1,5 m), ki jo sadimo na sonce ali v delno senco. Po cvetenju se pojavijo na vejah rumeni plodovi, ki so užitni in imajo prijetno aromo. Belo cvetoča kutina je nekoliko višje rastoča grmovnica (doseže višino med 2 in 2,5 m) in jo sadimo na sončno lego v vrtu. Tako kot japonska kutina tudi kutina razvije plodove, ki pa so zeleno rumene barve in so prav tako aromatični.

Japonska kutina (*Chaenomeles japonica*)

Šmarna hrušica *Amelanchier lamarckii* je naslednja grmovnica, ki nas razveseli z zgodnjim cvetenjem. Beli cvetovi se

Šmarna hrušica (*Amelanchier lamarckii*)

začno pojavljati v aprilu. Cveti zelo bogato. Po cvetenju se v juliju pojavijo užitne modro črne jagode, ki jih imajo radi tako otroci kot tudi ptiči. Šmarna hrušica bo najbolje uspevala na sončni do delno senčni legi. Spada med večje grmovnice in jo je najbolje saditi kot samostojno grmovnico.

V aprilu nas s svojim cvetenjem razveseli tudi **forzicija**, *Forsythia x intermedia*. Rumeni zvončasti cvetovi se pojavijo na še neolistanih vejah. Forzicije cvetijo zelo bogato. Če želimo obdržati bogato cvetenje, je treba izrezovati starikave veje. Tako bomo grm prezračili in omogočali, da grmovnica bogato cveti. Za najboljše cvetenje je treba forzicijo posaditi na sončno lego v vrtu. Grmovnica je uporabna tudi za cvetoče žive meje.

Forzicija (*Forsythia x intermedia*)

Zelo zanimiva zgodaj pomladi cvetoča grmovnica je **metla ali relika**, *Cytisus x praecox*, 'Allgold'. Rumeni cvetovi se začno pojavljati v aprilu in so nanizani po celotnih vejah. Veje so rahlo upognjene in zato daje videz padajočega slapa. Reliko sadimo na polno sonce, kjer bodo rumeni cvetovi prišli še bolj do izraza. Je neobčutljiva grmovnica, ki dobro prenaša tudi industrijska območja.

Nekje v sredini aprila začne cveteti okrasni ribez, *Ribes sanguineum*, 'King Edward VII'. Cvetovi okrasnega ribeza so karminasto rdeče barve in se pojavljajo v 8 cm dolgih socvetjih. Po cvetenju se pojavijo 1 cm velike črne jagode, ki niso užitne, prav tako pa niso strupene. Okrasni ribez bo najbolje uspeval, če ga posadimo na sončno lego v vrtu. Grmovnica je odporna proti zmrzali, ne prenaša pa dolgotrajne suše in zastajajoče vlage.

Aronija – super hrana prihodnosti

Boris Jocič

Pred osmimi leti smo doma posadili prve sadike aronije. Takrat je bila pri nas to dokaj neznana rastlina, še bolj pa njeni sadeži. Več let sem se zanimal za to rastlino prek razne literature, člankov in informacij, ki sem jih našel na spletu, pa tudi ljudi, ki se ukvarjajo s pridelavo in predelavo teh čudovitih sadežev. Tako sem se prepričal, da vsa hvala o lastnostih teh črnih jagod ni neka trenutna modna muha in da je treba narediti korak naprej.

Leta 2011 sem nabavil prvih sto dvoletnih sadik in naslednje leto še 300. Posajene so na nadmorski višini 410 metrov, nekaj sadik pa na Strojni na višini 987 metrov. Tako smo že lani konec poletja oz. na začetku jeseni obrali prve jagode. Seveda je bila letina sorazmerna starosti sadik. Prijele so se vse sadike.

Prvi nasad aronije na Koroškem?

Ugotovil sem, da je Koroška zelo primerna za vzgojo te kulture. Morali pa bi se odločiti za ekološko pridelavo, tako zaradi višje cene pridelka kot tudi zaradi konfiguracije večine terena, saj bi jo lahko sadili na odročnejših in pobočnih površinah, ki niso primerne za strojno obiranje. Tudi druge zahteve za pridelavo aronije ustrezajo našim razmeram (tla, padavine, podnebje, temperature ...). Zaradi vseh spoznanj o aroniji priporočam tistim, ki imajo veselje in možnost, da na svojih kmetijah za začetek z aronijo posadijo npr. 30 ali 50

arov površine in si s tem zagotovijo dodaten vir dohodka. Vsem, ki pa te možnosti nimajo, a želijo uživati koristi tega sadeža, svetujem, da posadijo vsaj nekaj grmov na svojem vrtu ali robu parcele. Prav gotovo vam ne bo žal.

Osnovne informacije o aroniji

Črноплоdna aronija (*Aronia melanocarpa*) spada v družino rožnic. V Sloveniji je še malo znana. Njena domovina je vzhodni del Severne Amerike. V Evropo so jo prinesli okoli leta 1700. Gojili so jo kot okrasno rastlino po vrtovih in parkih zaradi razkošnega cvetenja, črnih blestečih sadežev in rdečega listja jeseni.

Grm aronije jeseni

Prvi opisi rastline so nastali v seznamih botaničnega vrta v St. Petersburgu v Rusiji sredi 19. stoletja. Leta 1890 jo je začel proučevati Ivan Mičurin, ustanovitelj največje ruske sadjarske šole. Vzgojil je tudi prve sorte aronije. Leta 1935 je prof. M. Lisavenko nasadil prve križance aronije na majhnem nasadu na Altaju. Te prve sibirskie sadike so se začele širiti najprej po SZ, po letu 1950 pa tudi po Evropi in svetu. Nastale so večje plantaže in prvi proizvodni centri sadik. Kasneje so jo na veliko preučevali v Sovjetski zvezi, nato pa še v Ameriki, Nemčiji, na Poljskem in drugod, predvsem zaradi izredne antioksidativne sposobnosti njenih učinkovin. Že leta 1959 je ministrstvo za zdravje v bivši Sovjetski zvezi priporočilo široko klinično uporabo sadežev in soka aronije pri zdravljenju želodčnega katarja (gastritis),

visokega krvnega pritiska in arterioskleroze. Danes najbolj znane sorte so: **nero**, ki je razširjena v srednji in severni Evropi, je zelo rodna, se lahko razmnožuje, plod pa je zelo bogat z antocianini in vitaminom C, sorta **viking** s Finske, razširjena v Skandinaviji in na Poljskem, **altajska** se goji na najbolj severnih področjih in zdrži najbolj krute pogoje narave, **moravska** je vzgojena na Češkem in je zelo podobna sorti nero, **F1/7** in **F1/28** sta selekcije z Madžarske, poznamo pa še **eliot**, **rubin** in **aron**.

Grmi aronije dosežejo višino do 2,5 m.

Plodovi imajo zelo široko uporabnost, od živilskih proizvodov do farmacije in kozmetike. Vse več je zanimanja za gojenje aronije tudi zaradi odličnih lastnosti sadežev. So dobra surovina za predelavo, pripravki pa so prvovrstni vir antioksidantov, ki nevtralizirajo proste radikale v telesu.

Aronija je odporna na nizke temperature, razne bolezni in škodljivce in je prilagodljiva na ekološke razmere. Obiranje sadežev lahko raztegnemo na daljši termin, kljub temu da enakomerno zorijo. Plodovi majo dobro sposobnost transporta in skladiščenja. Škropljenje pred škodljivci in boleznimi ni potrebno, zato plodovi ne vsebujejo niti sledi pesticidov. Pridelovanje zahteva malo dela in je enakomerno porazdeljeno preko vsega leta.

Plodovi aronije so voščene vijoličasto črne barve in prava vitaminska bomba. Zorijo konec avgusta. Zrele jagode ne odpadajo in se ne kvarijo, tako da jih lahko obiramo tudi dva meseca. Redno in bogato rodi, zaradi poznega cvetenja pa tudi ni nevarnosti pozebe. Hitro vstopi v polno rodnost.

Nadaljevanje na str. 16

Zreli plodovi aronije voščene vijolično črne barve

Zrela aronija vsebuje poleg mikroelementov veliko betakarotenov, tanina, sorbitola, flavonoidov, proantocijanov in antocijanov. Prav od slednjih izhaja črna barva zrelih jagod. Antocijani in flavonoidi ščitijo celice pred poškodbami prostih radikalov, torej pred degenerativnimi in kancerogenimi vplivi. Teh učinkovin je v aroniji pet do desetkrat več kot v brusnicah, borovnicah ali črnem ribezu.

Vse našteje prednosti so pripomogle k hitremu širjenju nasadov po Evropi. Vse več je zanimanja za gojenje aronije tudi zaradi odličnih lastnosti sadežev.

So dobra surovina za predelavo, pripravki pa so prvovrsten vir antioksidantov, ki nevtralizirajo proste radikale v telesu. Upočasnijo procese staranja, arteriosklerozo, zmanjšujejo nevarnost degenerativnih bolezni živčnega sistema, srčnega infarkta, kapi, katarakte, vnetij – revme, alzheimerjeve in parkinsonove bolezni, izboljšujejo spomin ...

Plodove aronije predelujemo v sokove, marmelade, kompote, džeme, čaje, peciva. Lahko jih sušimo, uživamo sveže ali v zimskem času zamrznjene. Odlični

so za osvežilne napitke, kot dodatek mlečnim izdelkom, za likerje, žganje ali vino. In še bi lahko našteval.

Strokovna ekskurzija Združenja ekoloških pridelovalcev in predelovalcev Deteljica

Jože Ledinek, predsednik ZEPP Deteljica

Na strokovno ekskurzijo v sosednjo Avstrijo smo se odpravili konec oktobra. Teme za ogled, ki smo si jih tokrat izbrali, so bile: banka pozabljenih semenskih vrst in dreves "Noetova barka" v Schilternu, vzorčni vrtovi v Tullnu in ekološka kmetija na pobočjih Dunajskega gozda.

Ob prehodu na "Noetovo barko" smo bili zelo navdušeni, kako lahko na tako sorazmerno majhnem prostoru vzdržujejo in semenijo toliko vrst rastlin. Seveda jih ne, tu so le vzorčni nasadi zelenjave, stročnic, jagodičevja in zelišč, nekaj malega pa je tudi sadja, ki jih ohranjajo s pomočjo 6000 članov s tega dela Evrope. Tako je tam tudi nekaj semen, pridelanih v Sloveniji, pa tudi več vrst srbskih paradižnikov smo lahko videli. Trenutno imajo v oskrbi 250 sort jabolk in 6500 sort raznih semenskih vrst. Seveda je poudarek na že skoraj izumrlih semenskih vrstah, ki jih vzdržujejo v sortni listi. Poleg tega dodajo vsako leto še 800 novih vrst. Vsi člani semena pridelujejo ekološko, kar nekaj pa je takšnih, ki imajo nadstandardni demeter

certifikat. Odlično sodelujejo z eno od semenskih hiš, ki poskrbi za prodajo odvečnih semen. Projekt je hvalevreden že zaradi pomembnosti in neodvisnosti od velikih semenskih hiš in politike, pa ima še druge pozitivne učinke. Med drugim zaposlujejo 25 ljudi. Obisk barke pa ni zanemarljiv, saj jo vsako leto obišče kar 30 tisoč ljudi. Poleg vodenega ogleda skozi vrt imajo še manjšo prodajalno, kjer je možen nakup večine semenskih vrst in sadik, ki si jih predhodno ogledamo. Zanimivo je, da semen ne prodajajo na grame, ampak kar na kose. Tako sem za dvajset semen črne paprike (black cokolte) odštel 3,50 €. Žal pa je večina semen, ki sem jih želel kupiti, že pošla. V najemu imajo tudi graščino, ki je v neposredni bližini, v njej pa prirejajo razne seminarje.

Noetova barka (arche noah) je nastala leta 1990 in to iz dveh društev, ki sta imeli soroden program. Članom je omogočen dostop do redkih in najdenih vrst, saj le tako lahko semena razmnožujejo, da ne pride do medsebojnih križanj. Tako delujejo lokalno in globalno hkrati.

Trajna zelena fasada kot dekoracija na objektu (Tulln)

Strokovne razlage so bile izredno duhovite in kreativne, a poučne hkrati.

Nedaleč stran so vzorčni vrtovi v Tullnu. Naš drugi postanek nam že na prvi pogled pove, kako praktični so naši sosede. Na več hektarov velikem posestvu smo si ogledali vzorčne vrtove, a ne samo to.

Lokacijo smo izbrali z namenom pridobitve idej, kako na enostaven način urediti okolico in vrt v svojem okolju. Vzorčni vrtovi so tematsko postavljeni. Tako je dosti prostora namenjenega ekološkim fasadom, raznim škarpam pa tudi ureditvam bazenov za kopanje. V bližini je pragozd z reko, po kateri se lahko popeljete s čolnom.

Osebo so mi bila zelo všeč bivališča za privabljanje koristnih žuželk oprasevalk in zavetišča za žabe, ježe ... ter cela vrsta vzorčnih ekoloških vrtov (zelenjavni, zeliščni in kompostniki).

Na posestvu uporabljajo dovoljena ekološka sredstva. V času našega obiska so imeli še veliko razstavo buč. Zadnja točka našega obiska je bila ekološka kmetija na pobočju Dunajskega gozda. Obiskali smo 32 hektarov veliko kmetijo. Gospodar Rudolf ima kmetijo v najemu od samostana. Obdelujejo 7 hektarov njiv, in imajo 2 hektara jabolčnega sadovnjaka in 25 hektarov travinja - del tega imajo ograjenega za rejo divjadi.

Mislím, da Rudolf ne zna voziti traktorja, kaj šele, da bi imel kakšno kmečko orodje v roki. Pa mu tudi ni treba! Ima zaposlenih 6 ljudi. Ti skrbijo za 150 svinj, ki jih letno zredijo. Imajo 30 krav molznic, iz mleka pridelujejo sir, skuto in maslo, nekaj malega pa ga prodajo. Dokupujejo govedo za pitanje in tako vsak teden v svoji klavnici zakoljejo po eno govedo. Usluge pa nudijo tudi drugim kmetijam. Videli smo tudi kakšnih 200 kokoši.

Tesno sodelujejo z bližnjo kmetijsko šolo, saj ima lahko veliko učencev pri njih praksi.

Njihova ponudba je zelo pestra: sveža jabolka – v času našega obiska so jih ravno obirali in jih vozili v hladilnico – suho sadje in sok; možnost lova in nakupa divjačine; svinjina in ponudba klobas in salam; mleko in mlečni izdelki; jajca.

Kako je lahko ekološka reja prašičev enostavna ...

Redke rastlinske vrste, ki se ponovno oživljajo.

Imajo lastno klavnico in razsekovalnico.

Ponarejena zdravila

Metka Marković, dr. med., spec. spl. med.

Ponarejanje zdravil narašča po vsem svetu. To ogroža zdravje milijonov bolnikov, ki se jim zdi samoumevno, da so njihova zdravila na recept varna in učinkovita. Ponarejena zdravila so nevarna že po svoji naravi, saj niso izdelana v varnih proizvodnih pogojih in niso pod nadzorom regulativnih organov. Zato porabniki ne morejo vedeti, kaj ta zdravila v resnici vsebujejo.

Kaj je ponarejeno zdravilo?

Ponarejeno zdravilo je zdravilo, ki je namenoma in zvičajno izdelano in/ali napačno označeno, kar zadeva njegovo identiteto in/ali vir, da bi bilo videti kot pristno. Nekateri ponaredki sploh ne vsebujejo učinkovine, nekateri so izredno močni, nekateri pa vsebujejo nevarne nečistote.

Najpogostejša ponarejena zdravila so:

- zdravila za zniževanje holesterola
- zdravila za glivične okužbe
- zdravila za erektilne motnje
- zdravila za zniževanje krvnega tlaka
- protibolečinska zdravila
- zdravila za demenco
- zdravila za depresijo

Kakšna tveganja so povezana s ponarejenimi zdravili?

Največje tveganje ponarejenih zdravil je, da ne prinašajo zelenih zdravilnih učinkov. Tako npr. zdravilo za zmanjšanje rakavega tumorja bolniku nič ne koristi, če ne vsebuje zdravilne učinkovine ali je vsebuje premalo. Lahko pa ponarejeno zdravilo vsebuje preveč zdravilne učinkovine ali pa nevarne primesi, ki so zdravju škodljive.

Škodljive sestavine v ponarejenih zdravilih so:

- borova kislina
- barva za ceste s primesjo svinca
- loščilo za tla
- težke kovine
- nikelj
- arzen
- opečni prah

Vstop ponarejenih zdravil v dobavno verigo

Nakup zdravil preko interneta postaja vse večji vir ponarejenih zdravil v razvitih, pa tudi v revnejših državah. Takšna oskrba z zdravili še posebej ogroža posameznike, ki iščejo cenejša ali neregistrirana zdravila, ali pa se o svojih težavah ne želijo posvetovati z zdravnikom. Nekateri internetne lekarne so v svetu zakonite, druge nezakonite pa prodajajo zdravila brez receptov ter izdajajo neodobrena ali ponarejena zdravila. V nekaterih državah nezakonite internetne lekarne delujejo mednarodno in prodajajo izdelke neznanega ali nejasnega porekla. Ponarejanje zdravil je povezano s številnimi oblikami organiziranega kriminala, npr. s pranjem denarja, trgovanjem z mamili in terorizmom. Kriminalci so vse bolj vpleteni v ponarejanje zdravil, ker postaja vse bolj donosno. Dobički takšnega ponarejanja so lahko večji kot dobički trgovanja z mamili, kot sta heroin in kokain. Dodatna ugodnost za preprodajalce je, da so kazni za ponarejanje zdravil pogosto milejše kot za trgovanje z mamili in da organi pregona nimajo vseh potrebnih virov za obvladovanje trgovanja s ponaredki.

Kako najvarneje dobiti zdravila?

Najboljši način, da se izognete ponaredkom, je dvigovanje zdravil na recept v lekarni, ki jo dobro poznate. Ne kupujte zdravil na recept v spletnih lekarnah, saj pri nas taka prodaja ni dovoljena. Ne pozabite: če se cena zdravila zdi preveč ugodna, je verodostojnost toliko bolj vprašljiva. Tudi kupovanje zdravil v drugih državah vzbuja pomisleke, ker ne vemo, kako so bila zdravila izdelana, skladiščena in distribuirana. Bolniki upravičeno pričakujejo, da so njihova zdravila izdelana v kontroliranih in varnih pogojih.

Kako naj ugotovim, ali je dobljeno zdravilo ponarejeno?

Danes je tehnologija, ki omogoča izdelavo vsega, od nalepk do zdravilnih učinkovin, široko dostopna. Z naraščajočo tehnološko izpopolnjenostjo ponarejevalci pogosto dosežejo, da so njihovi ponaredki na videz skoraj enaki pristnim zdravilom. Potrošnik se tako sploh ne zaveda, da je dobil ponarejeno zdravilo. Zato je pomembno, da zdravila

na recept dvigujete v lekarni in pri farmacevtu, ki ga poznate. V nekaterih primerih so bolniki opazili drugačen okus, koeksistenco in videz zdravil, ki so se pozneje izkazala kot ponaredki, ali so se drugače odzvali na ponarejeno zdravilo. Če v zvezi z zdravilom, ki ga jemljete, opazite karkoli nenavadnega, se posvetujte z zdravnikom ali farmacevtom.

Kako je s ponarejenimi zdravili v Sloveniji?

Ker je Slovenija polnopravna članica Evropske skupnosti, velja zanj regulativa in zakonodaja EU, tudi kar zadeva prosti pretok blaga in storitev. S tem se je pojavnost ponarejenih zdravil bistveno povečala tudi v Sloveniji. To velja še posebej zadnjih nekaj let, ko se je povečalo naročanje in trgovanje preko medmrežja. Tako uporabniku interneta niti ni treba odtipkati gesla zelenega zdravila, saj ponudniki sami nagovarjajo k nakupu modre tabletko in ostalih zdravil za zdravljenje erektilne disfunkcije. Med najbolj oglaševana zdravila sodijo tudi zdravila za zmanjšanje bolečin, zdravila za zmanjšanje telesne mase in zniževanje maščob v krvi.

Ocena o tem, koliko je ponarejenih zdravil, se giblje od 40 do 62 odstotkov, odvisno od države članice, osveščenosti uporabnikov in primerne nadzora. Ker se je v EU število ponarejenih zdravil, ki se večinoma naročajo po medmrežju, povečalo v zadnjih treh letih kar za tristo odstotkov, so se regulatorne oblasti, združene na Agenciji za zdravila EMEA, odločile za izdajo napotkov, ki veljajo na območju EU:

- zdravila na recept naj predpiše zdravnik in izda farmacevt,
- najvarnejše mesto za izdajo zdravil je lekarna, kjer ni ponarejenih zdravil. V kolikor se odločite za nakup zdravila po medmrežju, ne nasedajte spletnim stranem, ki so se znašle v vaši elektronski pošti, ampak poiščite spletno stran z znanim, obstoječim naslovom:
- preverite, ali lahko vzpostavite stik s spletno lekarno tudi preko telefona ali telefaksa,
- zapišite in preverite ime strokovne osebe, s katero ste bili v stiku preko e-pošte,
- ko dobite pošiljko zdravila, si dobro oglejte tako vsebino kot ovojnino in jo

po možnosti primerjajte s tisto, ki ste jo dobili v lekarni.

Zakaj je naročanje preko medmrežja tako mikavno?

Pogosto je vzrok v sramežljivosti uporabnikov, ki neradi govorijo z zdravnikom ali farmacevtom o svojih težavah. Mnoge premami cena zdravila (to je lahko znak, da gre za ponaredek). Pri nekaterih uporabnikih je vzrok pomanjkanje časa za obisk pri zdravniku, v nekaterih državah pa je razlog precej drag obisk pri zdravniku, zato si uporabniki sami predpišejo zdravilo in odmere, kar pa lahko dodatno negativno vpliva na zdravljenje. Pri nakupu zdravila brez možnosti njegove sledljivosti vstopimo v območje tveganja.

Verjetnost, da vsebujejo ponarejena zdravila škodljive ali strupene in zdravju nevarne snovi, je velika. Zanimiv je paradoks, da je pri ponarejenih zdravilih celo bolje, da v pripravku ni učinkovine in je le polnilo, kot pa da ponarejeno zdravilo vsebuje nekakovostne

učinkovine ali strupene primesi. Seveda pa je škoda povzročena bolniku v obeh primerih.

Največ ponarejenih zdravil prihaja v Slovenijo iz Indije, Kitajske in Mehike, običajno preko večjih evropskih pristanišč. Ko so ponaredki enkrat na ozemlju EU, jih distributerji z lahkoto pošiljajo po pošti. Vsi bolniki in njihovo okolje bi se morali zavedati, da je skrb za zdravje predvsem v naših rokah in da zdravila niso splošno dostopne dobrine, pri katerih je pomemben le zunanji videz, vse ostalo pa naj bi bilo drugotnega pomena. Z vsakim nakupom ponarejenega zdravila nehote vstopimo v mrežo kriminalnega delovanja združb, ki jim je za posameznika malo mar. Če nas je na vseh področjih zajela potrošniška filozofija, mora vsaj področje zdravja ostati izven teh meja, delovati moramo v dobrobit bolnika in njegovega zdravja.

Vir: Povzetek iz brošure, ki jo je v opozorilo in za varnost bolnikov izdal Pfizer.

8: Kako naj ugotovim, ali je dobljeno zdravilo ponarejeno?

Danes je široko dostopna tehnologija, ki omogoča izdelavo vsega, od nalepk do zdravilnih učinkovin. Z naraščajočo tehnološko izpopoljenostjo ponarejevalci pogosto dosežejo, da so njihovi ponaredki na videz skoraj enaki pristnim zdravilom.

Potrošnik se tako lahko sploh ne zaveda, da je dobil ponarejeno zdravilo. Zato je pomembno, da zdravila na recept dvigujete v lekarni in pri farmacevtu, ki ju poznate.

V nekaterih primerih so bolniki opazili drugačen okus, konsistenco ali videz zdravil, ki so se pozneje izkazala za ponaredke, ali so se drugače odzvali na ponarejeno zdravilo. Če v zvezi z zdravilom, ki ga jemljete, opazite karkoli nenavadnega, se posvetujte s svojim zdravnikom ali farmacevtom.

Sume o ponarejanju takoj sporočite Agenciji za zdravila Republike Slovenije ali proizvajalcu zdravila.

Prepoznavanje ponaredka

Ponarejena tableta (levo) je imela rožnat nadih in bolj grobo površino kot pristna tableta. Oznaka je bila slabo izdelana, zlasti "Pfizer", in z ožjimi črkami.

Ponaredek je vseboval le malo ali nič zdravilne učinkovine.

Liljsko cvetna magnolija (Magnolia liliflora 'Nigra')

Foto: Tanja Planinšek

Viharnik

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Voranečev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480

faks: 02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si

Direktor:

Silvo Pritržnik

Glavna in odgovorna urednica:

Marta Krejan, prof.

Uredniški odbor:

Marta Krejan, Ida Robnik, Danijela Zaveršnik,
Saša Suhel, Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik

Lektorica:

Marta Krejan, prof.

Fotografija na naslovnici:

V marcu že razmišljamo o vrtovih, sadovnjakih ...
Foto: Tanja Planinšek

Oblikovanje in grafična priprava:

Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tisk:

ZIP center, d. o. o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je
Viharnik proizvod informativnega značaja (tj. tarifne številke 3).

Ortodontija

Dino Katavić, dr. dentalne medicine

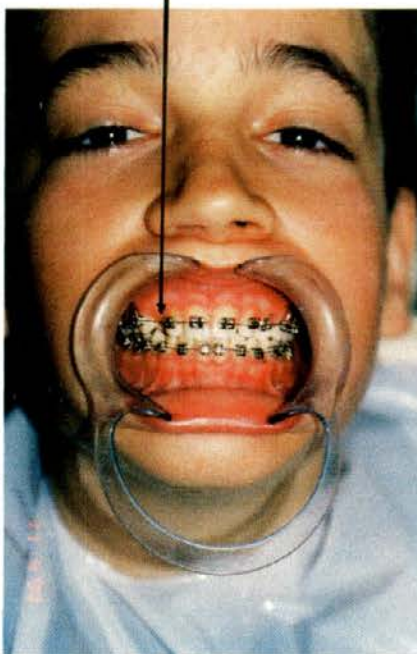
Ortodontija je veda dentalne medicine (zobozdravstva), ki se ukvarja izključno z ravnanjem zob v čeljusti. Razvoj dentalne tehnologije je ortodontiji prinesel številne uspehe pri zdravljenju, skrajšanju časa terapije in omogočil trajnost uspehov terapije. Premik zob po čeljusti z novo tehnologijo je v veliko pomoč zobozdravniku (specialist protetik), ki se ukvarja z izdelavo novih zob (proteze, mostički ...).

Kaj pomeni premik zoba v čeljusti? Velikokrat se zgodi, da se po izdiranju zoba čez čas sosednji zobje nagnejo v prazen prostor zaradi delovanja žvečilnih sil. Sosednji zobje na ta način zmanjšujejo prostor za nov zob in s tem se zmanjšujeta natančnost in oblika novega protetičnega izdelka. Obstajajo snemni in fiksni ortodontski aparati, ki imajo strogo določeno vlogo in delovanje. S fiksni ortodontskim aparatom se napako hitro odpravi zaradi 24-urnega delovanja. Pacient mora v času terapije zelo skrbeti za ustno higieno, ki je prvi pogoj za namestitev ortodontskega aparata. Fiksni ortodontski aparat se vstavi tako, da se na same zobe s posebnim lepilom pritrdijo nosilci (lepilo in sam postopek ne poškodujeta sklenine), vanje pa se pritrdi lok različne debeline in oblike

Rentgenska slika, na kateri se vidi zaostali zob v zgornji čeljusti.

ORTODONSKI APARAT VSTAVLJEN
11.04.1998. MANJKAJOČI ZOB

Zobni aparat in manjkajoči zob

Zapoznili zob na svojem mestu

Po odstranitvi fiksne aparature namestimo snemljiv aparata za ohranitev stanja – retener.

(na sliki se vidi kot žica). Tisti lok ima vlogo prenašanja sile čez nosilec na zob in ga silovito potiska na mesto, ki ga je predvidel zobozdravnik ortodont. Primer iz prakse: pacientu je zaostal podočnik (trojka) v čeljusti zaradi premalo prostora, ki je ostal za mlečnim zobom.

Otrok je tri leta nosil snemni aparat, a premika na bolje ni bilo videti. V praksi se pokazalo, da je v tem primeru zelo težko vzpostaviti pravilen odnos zgornjih in spodnjih zob. Starši so se odločili za fiksni aparat. Modrostni zobje bodo odstranjeni, ko bodo zrasli, da ne pokvari red, ki se bo vzpostavil z ortodontskim aparatom. Po delovanju snemnega ali fiksne aparata mora pacient enako dolgo nositi aparat, ki obdrži vzpostavljeno stanje (eno leto snemnega ali fiksne aparata pomeni eno leto aparata za ohranjanje stanja – retener). Pri opisanem primeru smo videli, da je bil uspeh viden že čez pol leta, a cela terapija je trajala eno leto. Pacient mora med terapijo zelo skrbeti za ustno higieno, pri prehranjevanju pa ne sme trgati hrane, ampak jo mora razrezati na male kose in počasi žvečiti.

Naslednjič bomo obravnavali čeljustni sklep in težave, povezane z njim. Z nepravilnim žvečenjem lahko uničimo hrustanec čeljustnega sklepa, postopek zdravljenja pa je zelo zahteven in težaven.

Siva mrena pri psih

Martina Sušec Valentar, dr. vet. med.,
VP Slovenj Gradec

Foto: Jure Čokl

Siva mrena oziroma strokovno imenovana **katarakta** je pri psih ena najpogostejših težav, ki v starosti prizadenejo oči. Katarakta je po definiciji vsaka motnjava očesne leče ali lečne kapsule. Ime siva mrena je bolezen dobila zaradi tega, ker se v očeh pojavi modra sivina v samem centru oči. Zaradi motne leče svetloba težje pride do mrežnice in pojavijo se motnje v vidu živali. Vid se praviloma slabša postopoma, kužki ga kompenzirajo z vonjem in sluhom, tako da v domačem okolju živijo povsem normalno. Popolnoma oslepijo le redki psi, najpogosteje gre za bolj ali manj poslabšan vid, odvisno od stopnje zamotnenosti leče.

Vzroki za nastanek katarakte so številni. Pri psu so najpogostejše tako imenovane **dedne katarakte**, drugi najpogostejši vzrok pa je **sladkorna bolezen**.

Starostna (ali senilna) katarakta se zelo pogosto pojavi pri starih ali starejših psih, vendar je treba pri tem od prave katarakte razlikovati normalne starostne spremembe na očeh.

Dedne katarakte so zelo pogoste pri nekaterih pasemskih psih in se pojavijo

pri določeni starosti ter imajo značilno klinično sliko. So tipično obojestranske, torej prizadenejo obe očesi, vendar se lahko v enem očesu pojavijo prej ali pa sta lahko očesi prizadeti v različni meri. Za nekatere od teh katarakt so gene že identificirali, za večino pa še niso ugotovljeni, zato so redni očesni pregledi psov nujni za pridobitev vzrejnega dovoljenja, saj je le tako mogoče čim hitreje identificirati prizadete pse, z njihovim izločanjem iz programa parjenja pa lahko znižamo frekvenco genov, ki povzročajo katarakto v populaciji. Katarakta je zelo pogosta komplikacija sladkorne bolezni pri psih. Zaradi povišane koncentracije glukoze (krvnega sladkorja) v krvi se zviša tudi koncentracija glukoze v prekatni vodi in očesni leči. Ker telo vse glukoze ne more predelati po normalni poti, v leči koncentrirani presnovni produkti, ki so preveliki, da bi jo zapustili skozi lečno

kapsulo, na sebe vežejo vodo, kar povzroči, da leča zelo hitro postane motna. Posledično se razvije znotraj očesno vnetje, leča nabrekne, v nekaterih primerih celo do takšne mere, da lahko počí lečna kapsula. Če psa ne zdravimo, lahko pride do uničenja očesa. Siva mrena pri psih nastane tudi zaradi očesne poškodbe, vnetij očesa, uporabe nekaterih zdravil, obsevanja, dednih degenerativnih bolezni mrežnice. Siva mrena se lahko pozdravi samo z operacijo, ki pa je za razliko od operacije pri ljudeh tvegana predvsem zaradi dejstva, da se opravlja v splošni narkozi in je treba upoštevati splošno stanje psa. Po operativnem posegu je potrebno strogo mirovanje in nošenje ovratnika, to pa pri živalih težko dosežemo. Zaradi terapije pred posegom in po njem mora biti pes tudi "kooperativen" z lastnikom.

Viri: www.prva-klinika.si, www.tednik.si

Pomlad je tu

Janez Bauer

Pa je le prišel! Tisti topel veter z juga in prevetril naše mrzle doline. Snega povsod zmanjkuje in na prvih kopnih zaplatah je zacvetel pomladanski podlessek. Za naše čebelice je to čudovito pomladansko darilo.

Že prve dni marca so čebelice imele prvi resni pomladanski čistilni izlet. Takrat mora biti čebelar obvezno pri čebelnjaku. Iz obnašanja čebel se najbolje vidi, kako je čebelja družina prezimila. Poraba hrane do sedaj ni merilo stanja, saj so do sedaj čebele porabile okrog 2 kg na mesec. Glavna poraba pride sedaj, ko se zalega dnevno širi. Pomemben je tudi vsakodnevni donos cvetnega prahu, ki ga čebele nujno potrebujejo za hrano zalege. Sedaj je pomemben vsak dan lepega vremena. Marsikdo si pomaga z medeno pogačo. Položiti jo mora tik nad gnezdo, da čebele tudi v slabem vremenu dosežejo hrano in cvetni prah. Pogače ne sme zmanjkati. Ko jo čebele pojedjo, jo mora takoj nadomestiti nova pogača. Tako, vse dokler ni dovolj hrane v naravi, to je do cvetenja divje češnje. Kakšnih posegov v panj še ni treba, če le pridno nosijo cvetni prah. Potem je vse v redu. Drugo

je pa, če so čebele nemirne, če se ne umirijo, ali če ni nobene na spregled. Pri takih družinah je treba ukrepati. Družinam, ki so čez zimo odmrle, je treba izprazniti panje in ugotoviti vzrok odmrtja. Dobro je tudi, da se zaradi suma na hudo gnilobo o tem obvesti veterinarja. Panje se obžge s plamenom in razkuži. Tako bodo pripravljene za naselitev nove ali rezervne čebelje družine.

Marsikdo bi si na pomlad rad ustvaril svoje čebelarstvo in čebelnjak. Takle čas, konec marca ali v aprilu je pravi čas za nakup čebel. Vedno je bolje kupiti celo čebeljo družino z lansko matico, ki se je že izkazala v zaleganju. Taka družina nam prinese toliko medu, da je strošek vanjo poplačan in še nam ostane. Da bi čakali na roj, se ne splača, saj nikoli ne bo prinesel toliko medu, da bi se odplačal. Izgubimo eno leto. Pridobite si izkušenega čebelarja za mentorstvo, saj vas bo vsaka napaka stala ene medene letine. Včlanite se v najbližje Čebelarstvo društvo. Tam boste dobili vso strokovno pomoč. Ostane še vprašanje čebelnjaka. Načrt zanj dobite na spletni strani Čebelarstva Slovenije czs.si. Le kam bi ga postavili? Zapomnite si, da je čebela otrok sonca. Prvi jutranji žarki naj obsijejo pročelje čebelnjaka, da zvbijajo čebelice na plano. Zato mora biti čebelnjak obrnjen proti jugovzhodu. Na južni strani naj raste listnato drevo, ki bo naše

čebelice ščitilo pred opoldansko pripeko. Tako čebelnjak postavimo ob kakšen gozdni rob, na sonce, kjer bo zaščiten pred vetrom. V bližini ne sme biti hladnih rek ali cest z gostim prometom. Tudi kakšna javna razsvetljava jih moti. Pa pogovorimo se s sosedi. Kakšen kilogram medu veliko reši, samo če pa so sosede preblizu ... pa majhni otroci, alergije, slaba volja itd. Taki prostori niso primerni za čebelnjak. Oglejmo si tudi okolico, to je pašni okoliš. Čebele večino medu, to je do 90 %, prinesejo iz razdalje do enega kilometra. Zato je postavitve dobrega čebelnjaka zelo pomembna. Pa ne pozabite: 19. marca goduje Jožef. Star pregovor pravi, da kakršno je na Jožefa vreme, taka je tudi čebelarstva letina. Za letos si želimo, da bi bilo za jožefovo zelo, zelo vroče!

Z bliščem v novo leto

Nevenka Knez

Foto: Foto Oceppek

Pozno, a ne prepozno ... Po svečnici se za Tonija Štrigla začne obilica dela, ki si ga nakoplje s pospravljanjem prazničnih luči in jaslic na svojem posestvu, ki leži na tromeji občin Slovenj Gradca, Raven in Dravograd. Njegova idilična hiška je od decembra dalje v soju prazničnih lučk vidna že na daleč. Veriga kar 9.000 lučk se razteza prek vseh objektov na njegovem posestvu in sega do njegovih bližnjih sosedov.

Na večernem obisku bodisi v decembru bodisi v mesecu januarju je pri njem svetlo kot podnevi. Ko ga povprašam, kako se toliko lučk pozna na njihovem družinskem proračunu, ko prejme položnico za elektriko, se le nasmehne in z navdušenjem obrazloži, da je za tovrstno praznično veselje pač treba

nekaj žrtvovati in tako se višja poraba v prazničnih mesecih pozna na nekoliko višjih položnicah, ki jih plačuje čez celo leto. Okraševanje, pri katerem mu pomagajo družina in prijatelji, se za Tonija začne že v novembru, ko pripravi osnovni material za izdelavo in postavitev jaslic. Nato je treba iz nešteto škatel potegniti na plan lučke, ki jih je pred obešanjem dobro še preizkusiti, če se je morda v času hrambe katera pokvarila, in šele nato se začne njihovo razobešanje. Ko so lučke vsaka na svojem mestu, jih je treba še spojiti, za kar je Toni porabi približno 800 metrov električnega kabla, da lahko končno zažarijo. Tako praviljično razsvetljeno posestvo pritegne radovedni pogled marsikaterega obiskovalca od blizu in daleč, ki si pride pobližje pogledat Tonijevo mojstrovino.

Štriglova domačija ob novoletnem času

Jaslice

Muzikant Eda

Franc Areh

Našemu koroškemu muzikantu želimo še veliko lepih in zdravih let ob svojih najdražjih.

Kdo ne pozna koroškega muzikanta Eda Pečolarja iz "Reka Grabna", Tolstega vrha pri Ravnah na Koroškem? Edo izhaja iz znane kmečke in gostilničarske družine z Razborja.

Rodil se je leta 1938 in svojo mladost preživel s svojimi sovrstniki v domačem kraju. Že kot mlad je bil nadvse razigran in hudomušen, tako da je bilo pri hiši kar pestro in živahno. Kot 15-letni fant je šel za kruhom v dolino. Njegova vajeniška

doba je tekla pri znanem slovenjegraškem podjetniku, ključavničarju, Zupančiču. Vmes je svoje izkušnje nabiral pri takratnem obrtnem podjetju Univerzal. Kot mlad fant je bil je bil leta 1958 poklican na služenje vojaškega roka. Dodeljen je bil mornarici in jo služil polna tri leta. Rad se pohvali, da je na ta račun videl skoraj tri četrt Jadranskega morja. Ker pa je bil zgleden vojak, mu je bil dodeljen čin deseterja. Kitaro mu je prirasla k srcu že v vojski, takrat jo je vzel za svojo. Po vrnitvi domov se je zaposlil v Železarni Ravne, ki je takrat dajala kruh marsikateremu Korošču in priseljencem. Še vedno pa mu je na prvem mestu bila kitaro, zato je veliko časa posvetil učenju in igranju. Že isto leto, ko se je vrnil s služenja vojaškega roka, je s prijatelji začel igrati na raznih *ohceti*, *stelerajah* in pravih koroških *gavdah*. Kot dobrega kitarista so ga v svoje vrste povabili člani ansambla Koroški Kovinarji. Niso poznali samo naše prelepe Koroške, ampak so igrali po celi Sloveniji in izven: po Avstriji, Italiji pa tudi v Nemčijo jih je pot zanesla. Igral je še pri priznanem avstrijskem ansamblu Rosentauer. Najlepši spomini pa mu segajo na igranja na Flosarskem balu v Ljubnem ob Savinji. Bil priznan godec in je znal s svojimi šalami razveseljovati staro in mlado. Z leti igranja se mu je

porodila ideja, da bi si kupil frajtonarico in začel igrati sam. Kar hitro mu je ta prirasla k srcu, harmonika ga je osvojila in on njo. Že tisto leto je sam prvič zaigral za silvestrovo v svojem rodnem kraju Razborju pri svoji sestri Minki Pečolar – Mirkac, ki ima zelo znano gostilno daleč naokoli. Tisti silvester pa se je nato "potegnil" kar v večer novega leta. Tako se je začela Edova pot samostojnega igranja. In ker mu harmonika naenkrat ni bila več zadosti, si je omislil tudi sintisajzer in tako je bilo igranje popolno. Vabili so ga na vse strani Slovenije, na ohceti in razna praznovanja. Veliko svojega igranja je posvetil gostom, ki so obiskali znani turistični kraj Šentanel. Seveda pa se je naš muzikant tudi poročil. Leta 1966 sta si z Zofko ustvarila nov dom v kraju "Reka Grabnu". V veliko veselje sta jima hčerka in sin, sedaj pa kot deda in bica varujeta in pazita na svoje vnuke in se imata z njimi na Tolstem vrhu prav lepo. Edo zelo rad obuja spomine na svojo lepo glasbeno že prehojeno pot, ki je zelo bogata, saj se je marsikateri mladi muzikant obrnil nanj po kakšen nasvet. Edo je bil tudi član harmonikarskega orkestra KUD Prežihov Voranc in tudi s tem društvom so nastopali daleč naokoli, enkrat celo na Kosovu; ta turneja pa je trajala kar tri tedne.

Že diši po pomladi

Nevenka Knez

Marca je čas, ko zaradi vedno bolj s soncem obsijanih dni začne sneg intenzivno kopneti in se narava z nami vred počasi prebuja. Tako se je začelo dogajati te dni, čeprav so črnogledneži poudarjali, da letošnjim kurentom pač ne bo uspelo zlahka pregnati zime. Pa so se na srečo malo zmotili. Že za praznik žena so na malo nižje ležečih legah pozornejši možje in fantje lahko kar na bližnjem travniku utrgali prve spomladanske cvetlice, ki so ravnokar pokukale izpod snežne odeje, in tako z njimi razveselili nežnejši spol.

Ob tej priložnosti podarjam vsem ženam in materam ob prazniku, ki prihaja, šopek spomladanskega cvetja, ki se je takole nastavljal objektivu. Za razliko od pravih, te rožice na fotografiji ne bodo ovenele.

Tretja razstava čipk klekljaric v dvorani Lopan

Majda Areh Novak

„Nekaj bucik, ne veliko, in že so tukaj zvezde, vrtnice, palme, prepletana mreža ... Pa vendar je vse skupaj samo sukanec, samo malo belega sukanca“. Tako je Paul Spaak definiral stoletja staro umetnost čipk.

Ločimo dve glavni vrsti čipke: šivano in klekljano. Obe tehniki pa temeljita na kombinaciji različnih vbodov, šivov oziroma zasukov, vozlov in prepletov niti. Prav tako običajno obe potrebujeta vnaprej narisane vzorce, po katerem se čipka izdeluje.

Klekljana čipka je tkanina, narejena s prepletanjem in vozlanjem niti, napetih okoli bucik, zapičenih v blazino. Niti so pri tem navite na kleklje. Debelina niti ter število uporabljenih klekljev sta odvisna od oblike vzorca, ki ga izdelujemo.

Bula

Kako je čipka prišla v Slovenijo, je težko reči. Vsekakor pa njeni začetki segajo nekako v 16. stoletje. Sprva so jo poznali in uporabljali le na gradovih in v samostanih ter cerkvah. O čipkaricah piše že Valvazor, in sicer naj bi bile iz Ljubljane in naj bi izdelovale nizozemske in beneške čipke.

Skupina klekljaric iz Mislinje

Najbolj znane pri nas pa so seveda idrijske čipke. V Idrijo naj bi prišle skupaj z ženami čeških rudarjev, ki so prihajali na delo v idrijski rudnik. Čipkarstvo se je nato vedno bolj širilo tako v Ljubljani kot v Idriji in je nato zajelo še Cerkljansko, področje okoli Trnovskega gozda, kasneje pa tudi Selško in Poljansko dolino ter Škofjo Loko. Svoj vrhunec je doživelo pred prvo svetovno vojno, nato pa je zanimanje zanj začelo upadati. Danes je čipkarstvo prisotno po celi Sloveniji. Na Koroško je "prinesla" čipke Marija Apohal pred več kot dvajsetimi leti.

Tudi v Mislinji je kar nekaj žensk, ki smo si želele spoznati skrivnosti tkanja belih nitk. Beseda je dala besedo in kmalu smo si s pomočjo Marjane Krenker in Pavle Stvarnik našle mentorico. Tako zdaj že šesto leto ob ponedeljkih potekajo naša redna srečanja. Majda Areh Novak, ki vodi skupino, poskrbim, da imamo ves potreben material, vzorce in da se vedno naučimo kaj novega. Sedaj nas je v skupini 13. Ob občnem zboru invalidov občine Mislinja smo v predverju dvorane Lopan pripravile svojo tretjo razstavo. Bila je dobro obiskana in odzivi obiskovalcev so bili zelo vzpodbudni. Večina jih je bila navdušena in presenečena, kaj vse že znajo njihove sokrajanke. Med obiskovalkami je bilo tudi nekaj takih, ki se nam želijo pridružiti. Vabilo velja vsem, ki jih ta

dejavnost zanima. Nikoli ni prepozno za učenje, zato korajža velja. Pripravljamo se na naslednjo predstavitev naših izdelkov, ki bo konec junija. Ostalo pa naj bo presenečenje. Naj se na tem mestu zahvalim Društvu invalidov Mislinje, ki nam že ves čas odstopa društveno pisarno, kjer imamo naša redna tedenska srečanja.

Več informacij dobite na majdaareh@gmail.com, kjer vam bom odgovorila tudi na vaša vprašanja.

Koroški pripadniki Združenja vojaških gornikov Slovenije

Toni Štrigl

V soboto, 19. januarja 2013, je v centru za obrambno usposabljanje v Poljčanah potekal 5. redni letni Občni zbor Združenja vojaških gornikov Slovenije. Zbora so se poleg članov udeležili predstavniki Slovenske vojske, minister za obrambo, vojaški ataše Črne gore, predstavniki avstrijskega združenja vojaških gornikov in številni drugi gostje. ZVGS je nastalo kot organizacija znotraj Združenja slovenskih častnikov, ki povezuje predvsem gornike, častnike in druge, ki jim je gorništvu blizu oz. predstavlja njihov način življenja. Večina gornikov izhaja z Gorenjske in Posočja, številčno in aktivno skupino pa predstavljamo gorniki z območja

Koroške – iz vseh treh dolin. Koroški gorniki aktivno soustvarjamo dejavnost organizacije, saj smo vključeni skoraj v vsa področja delovanja. Aktivnosti potekajo tako na mednarodni ravni (sodelovanje z gorniki iz Italije, Avstrije, Nemčije in ZDA) kot znotraj Slovenije na različnih področjih. Pomembno področje predstavljajo proučevanje ter strokovne predstavitve delovanja različnih vojsk v gorskem svetu na teritoriju Slovenije od obdobja 1. in 2. svetovne vojne do naše osamosvojitvene

vojne, kar se rezultira v številnih knjižnih edicijah, video dokumentih ter pohodih v gorski svet, s ciljem ohraniti spomin na posamezne prelomne zgodovinske dogodke. Najpomembnejše poslanstvo ZVGS pa je, kot je na zboru izpostavil predsednik združenja Janez Kavar, brigadir SV v pokoju, "širjenje zavesti o zgodovini vojaških gornikov in domoljubju ter ohranjanju in krepitevi prijateljstva in ljubezni do gora".

Zbrali so se člani Društva diabetikov Slovenj Gradec

Marjan Križaj

V hotelu Aerodrom se je prvega marca zbralo precejšnje število članov slovenjegraškega društva sladkornih bolnikov na rednem letnem občnem zboru.

Srečanje članov Društva diabetikov Slovenj Gradec

Za trenutke veselega razpoloženja so najprej poskrbele ljudske pevke Lastovke, ki v teh naših zaselkih Mislinjske doline vselej poskrbijo za navdušenje s prelepimi starimi napevi. Da so prisotnim prvič zacepetale noge, pa je poskrbel trio skupine Prežihovega Voranca z Raven na Koroškem. Po prijetnem glasbenem uvodu je predsednik društva Ivan Gašper prisrčno pozdravil prisotne članice in člane, izrazil pa tudi ponos, ker je poročanje o uspešnem delu pritegnilo v dvorano župana MO Slovenj Gradec Andreja Časa. Seveda je bil eminentni gost deležen viharnega aplavza. Da bi lahko zajadrili od točke do točke dnevnega reda, je predlagal še delovno predsedstvo in zapisnikarico. Izvoljeni predsednik Marjan Križaj sem se v imenu odbora zahvalil za zaupanje in predlagal še člane verifikacijske komisije. Prisotni so za potrditev potelovadili z dvigom rok in že je za strokovno predavanje zagorela zelena luč magistrici Metki Škorja. Znala je s spretno izbranimi besedami poučiti prisotne o zbranem prehranjevanju in primernih oblikah telesne vadbe. Vredno ji je bilo prisluhniti, si pa tudi oddahniti, ker ta večer ob vsebini na krožnikih ni bilo treba prisluhniti razpravam o

dekagramih in kalorijah. Druženje ob glasbi je bilo namreč odeto v zdravo gibanje. Zatem je Minka Zupanc predstavila še aparate za merjenje krvnega pritiska in spet so bili sladkorni bolniki bogatejši za nekaj spoznanj. Franci Grum nas je nato seznanil z ugotovitvijo verifikacijske komisije, da so uresničeni pogoji sklepčnosti in pričeli smo s četrto točko dnevnega reda. Poročila, ki so jih pripravili predsednik, blagajničarka in nadzorni odbor so bila res izčrpna in nazorna. Skoraj preveč, saj so v razpravi prisotni najprej soglasno poskrbeli za tišino. Za pohvalo široke palete aktivnosti, s katero je odbor uresničeval prizadevanja obvladovati sladkorno bolezen in z njo živeti, je poskrbel Andrej Čas, župan MO Slovenj Gradec. Res je bilo vredno zaploskati njegovim besedam. Ob predlogu delovnega in finančnega načrta za leto 2013 je bilo izrečenih nekaj dopolnil, bila pa sta soglasno sprejeta. Predsednik IO društva diabetikov Slovenj Gradec Ivan Gašper je s tako zanosnimi besedami, kot je jadrnanje od točke do točke dnevnega reda začel, to tudi končal. Uvedel je svoje članstvo v trenutke druženja in poprosil duo Vanago za vedre zvoke, ki naj se pred jutrom ne končajo.

Občni zbor ZŠAM Podvelka

Mag. Jože Marhl

Člani in članice ZŠAM Podvelka so se zbrali na rednem občnem zboru. Pregledali so opravljeno delo v letu 2012 in si zastavili naloge za prihodnje.

Poročilo predsednika Jožeta Jeseničnika in tajnika Tomaža Ošlaka ter razprave po poročilih potrjujejo, da je bilo načrtovano delo v celoti realizirano. Zbrane sta pozdravila in nagovorila podžupanja Občine Podvelka Slavica Pečovnik Urh in župan Občine Radlje ob Dravi Alan Bukovnik. Med številnimi gosti so bili tudi poveljnik uniformirancev ZŠAM Koroške regije Edi Novak, predsednik regijskega ZŠAM za Koroško Franc Plazovnik in član predsedstva ZŠAM Slovenije Branko Vasa. Slednji je med drugim pohvalil delo ZŠAM Podvelka in poudaril: "ZŠAM Slovenije je

edina nevladna organizacija, ki dela operativno na področju preventive in vzgoje v cestnem prometu."

V nadaljevanju je opozoril na probleme, s katerimi se srečuje ZŠAM Slovenije. Ti so zlasti velik osip članstva v preteklem letu in seveda finančne težave, katerih posledica je tudi zmanjšanje letnega števila izvodov Prometnega vestnika iz šestih na štiri izvide letno. Član ZŠAM Podvelka Miran Reš je bil kritičen do dela ZŠAM Slovenije. Med ostalim je opozoril ne velik odstotek članarine, ki ga mora odvajati ZŠAM Slovenije. Prav tako je nesprejemljivo zmanjševanje letnih izvodov Prometnega vestnika.

Ob tej priložnosti sta predsednik Jože Jeseničnik in tajnik Tomaž Ošlak podelila tudi jubilejne listine in značke. Za 5 let članstva sta listino in značko prejela Uroš Jeseničnik in Marjan Rožman, za 15 let Drago Garmut, Maks Kamenšak in Barbara Reš, za 25 let Jožef Ostruh, za 35 let Simon Tertinek, za 50 let Adolf Ferk, Kristijan Mežnarc in Anton Veršovnik in za 55 let Franc Dajčar. Priznanje za posebne

Prejemnik priznanja za posebne zasluge v ZŠAM Podvelka Miran Reš (v sredini)

zasluge v ZŠAM Podvelka sta prejela Miran Reš in Anton Gros. Sledilo je družabno srečanje ob zvokih glasbe in kulinarčnih dobrotah.

Tradicionalna pustna povorka v Breznu

Mag. Jože Marhl

Tudi letos je na pustno nedeljo KUD Brezno-Podvelka organiziralo pustno povorko.

Številne izvirne otroške in odrasle maske so se zbrale v Podvelki. Od tam je povorka organizirano ob zvokih harmonike krenila v Brezno, kjer je bil zabavni program. Vsebinsko bogat program so izvedli otroci vrtcev iz Ožbalta, z Lehna, iz Podvelke in Brezna ter učenci Podružnične šole Lehen na Pohorju in otroci od prvega do četrtega razreda matične šole v Breznu. Dramska sekcija KUD Brezno-Podvelka pa je v veliko veselje in zadovoljstvo otrok uprizorila igrico Sneguljčica in sedem škratov. Mnogi obiskovalci od blizu in daleč so nastopajoče nagradili z burnim aplavzom. Seveda je bilo poskrbljeno tudi za krofe in topli napitek.

Letošnja pustna povorka v Breznu

Pustna maškarada v Mislinji

Mirko Tovšak

Star pregovor pravi, da pust preganja zimo. No, letos ni bilo povsem tako. Na letošnjo pustno soboto, ko je Turistično društvo Mislinja pripravilo tradicionalno pustno maškarado, je zima še kar krepko kazala svoje zobe. Rahlo je naletaval sneg, pa tudi temperatura je bila kar zimska.

Kljub temu pa mrzlo vreme ni odvrnilo številnih obiskovalcev tradicionalne pustne maškarade, ki so se v velikem številu zbrali na parkirišču pred večnamenskim objektom Lopan v Mislinji in se nato ob zvokih Babnikove godbe podali na predstavitveno prizorišče na športnem igrišču pri osnovni šoli. Tudi pustnih šem je bilo letos veliko, skoraj vsi zaselki mislinske občine pa so se izkazali z izvorno pripravljenimi vozovi, na katerih so prikazovali aktualnost sedanjega političnega trenutka. Nekateri so na izviren način prikazovali probleme onesnaževanja okolja pa tudi drugih aktualnih dogajanj v domačem in širšem javnem življenju. Vsekakor je bila letošnja pustna maškarada rekordna po številu nastopajočih, tudi po številu radovednežev, ki v sedanjih težkih trenutkih kar radi namenijo nekaj časa svoji sprostitvi na takšnih in podobnih zabavnih prireditvah. Turističnemu društvu in vsem, ki so sodelovali v

Z izvorno opremljenimi vozovi so se predstavili zaselki občine Mislinja.

Številne maske so se pomešale z obiskovalci prireditve.

pripravah na letošnjo pustno maškarado, lahko gredo čestitke za njihov trud. Tudi na takšen način turistično društvo promovira svoj kraj, zato je prav, da se ta, sedaj že tradicionalna prireditev, ohrani tudi v prihodnje.

Predsednica turističnega društva Minka Koprivnikar in neumorni povezovalac na maškaradi Marjan Križaj

Ob koračnicah Babnikove godbe se je povorka odpravila na prizoriščni prostor pri osnovni šoli.

Ocenjevanje mošta v Trbonjah

Vančy

Sadjarsko društvo Dravograd je v Družbenem domu v Trbonjah organiziralo četrto ocenjevanje alkoholno sadne pijače – mošta.

Člani so prinesli 55 vzorcev mošta, ki ga je nato ocenjevala komisija, sestavljena iz članov društva. Predsednik Avguštin Verhnjak je uvodoma spregovoril o delovanju in aktivnostih sadjarskega društva. Nekaj je povedal tudi o zgodovini pridelovanja in razširjenosti mošta v svetu.

Na prireditvah Sadjarskega društva sodeluje vedno več članov, tokrat se jih je zbralo okoli 80.

Uvodoma se je odvil kulturni program, zaigrali so muzikantje na harmonike, sam sem jim prebral odlomek iz novejše črtice, ki govori o starih običajih in o

Mošt je naša koroška avtohtona pijača.

moštu. Po končanem ocenjevanju je sledila pogostitev z bogračem in seveda še muzika.

Ob podelitvi priznanj je predsednik poudaril, da ga veseli, da se kvaliteta

vzorcev mošta iz leta v leto izboljšuje, kajti mošt je naša koroška avtohtona pijača. Podeljenih je bilo 15 zlatih priznanj.

Pomen velike noči

Martina Cigler

Kot otrok se spominjam, da velika noč ni bila praznik in da smo k obredu šli tako rekoč skoraj na skrivaj. V tistih časih socializma, ko so na oblasti bili pretežno komunisti, pa tudi premajhna sem bila, se nisem zavedala pomena velike noči in zakaj je največji praznik kristjanov. Zadnjih nekaj let se z družino redno udeležujemo duhovnih srečanj Prenove v Duhu in prav vsako leto me znova prevzame čaščenje Jezusovega križevega pota, njegovega trpljenja in njegovega žrtvovanja za nas.

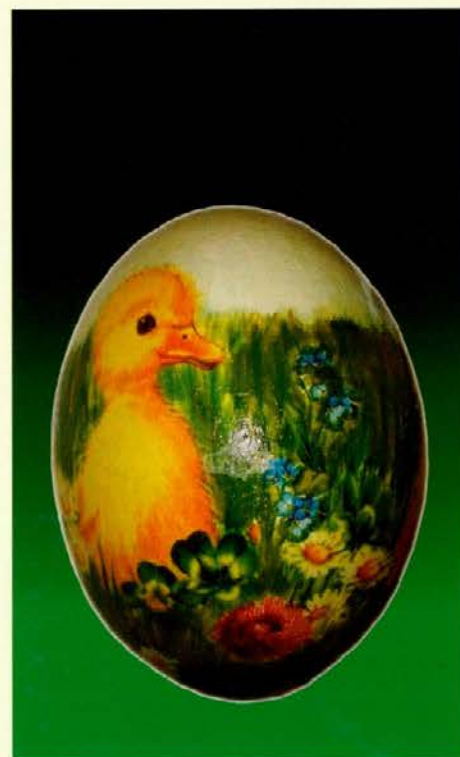
V tem postnem času, ko se večina ljudi čemu odpove v namen žrtvovanja in izročitve Bogu, lahko tudi duhovno prebrskamo svoje življenje in poiščemo odgovore. Kristjani praznujemo ta največji praznik na prvo nedeljo po polni luni, ki sovpada ali sledi pomladanskemu enakonočju. Post se začne na pepelnično sredo in traja 40 dni. Najlepši čas v teh velikonočnih pripravah je cvetna nedelja, ko mnogi komaj čakajo, da prinesejo v

cerkev lepo okrašene snope. Cvetna nedelja simbolizira zmago slavni Jezusov prihod v Jeruzalem, ko so mu na pot metali cvetje in oljčne vejice, veliki četrtek je dan spomina na zadnjo večerjo Jezusa z njegovimi učenci, veliki petek pa spomin na njegovo križanje in smrt na križu. Sveti teden in postni čas se končata na veliko nedeljo, na čas Jezusovega vstajenja.

K veliki noči pa seveda sodijo tudi velikonočne jedi: tako kruh kot potica naj bosta okrogla, da simbolizirata trnovo krono in življenje, hren, ki ne sme manjkati, simbolizira žeblje, s katerimi je bil Jezus pribit na križ, pomaranče pa grenko pijačo, ki so mu jo ponudili na križu. Meso simbolizira Jezusovo prebičano telo; po navadi izberemo najboljše kose, nekateri pa na ta dan uživajo velikonočno jagnje.

Tudi rdeče obarvani pirhi imajo svoj pomen, in sicer so kot Jezusova kri, ki je prelita za nas, simbolizirajo pa tudi zmago življenja nad smrtjo, saj je on, ki je kot nedolžno jagnje šel v smrt, tretji dan odprl grob in vstal v večno življenje, tako kot piščanček, ki prodre lupino jajca in zaživi – seveda simbolično. Na veliko noč se družine povežejo, povsod diši po potici, šunki in raznih dobrotah,

navdušeni so tudi otroci, ki barvajo pirhe in se tako tudi zabavajo, najbolj pa se razveselijo pisank, ki jim jo prinesejo botri. Mi smo bili včasih veseli čokolade in sadja, mogoče česa za obleči, sedaj pa mogoče niti računalnik ni dovolj ...

Kako in s čim krmimo ptice pozimi?

Nevenka Knez

Na ostrežje kozolca smo obesili ptičjo krmilnico, ki jo je prav na željo mojih otrok mojstrsko izdelal Klemen Knez, dijak prvega letnika Srednje lesarske šole Slovenj Gradec.

Tako ptičja hišica, kot jo imenujejo naši otroci, krasi pročelje našega kozolca in predvsem pomaga pri krmiljenju ptičk, ki nas iz dneva v dan v vedno večjem številu obletavajo ter s ščebetom že oznanjajo skorajšnji prihod pomladi. Kako težko jo že čakamo!

V hladnejših dneh, ko nas od časa do časa zasiplje sneg, se ptice rade približajo našim hišam, kjer stikajo za hrano. Če pa jim natrosimo primerno hrano, pridejo prav v bližino.

Ni pa vseeno, kakšno vrsto hrane jim nastavljam. Na naših kmetijah je na sadnem drevju večkrat opaziti viseče obeske, izdelane iz vlitega loja, zabeljenega z ocvirki ali z zalitimi semeni, ki se zibljejo pod težo ptičev med njihovo malico. To pa ni najbolj prav, saj velja osnovno pravilo, da hranimo samo s pičo, ki je pticam dostopna tudi v naravi. Z ostanki hrane ptic ne hranimo, posebej ne s takšnimi, ki so bili soljeni in kuhani.

Strokovnjaki so mnenja, da je najprimernejši način hranjena ptic naravni način. To pomeni, da je namesto krmilnic na naših vrtovih bolje posaditi primerne plodonosne drevesne in grmovne vrste (šipek, robida, malina, črni trn, glog ipd.). Jeseni pustimo tudi nekaj grozdja na brajdah in sadja na drevesih, ki jih bodo ptiči radi obiskali.

Če pa smo se navkljub vsemu odločili, da pticam pozimi postavimo krmilnico, je treba poznati tudi nekatera pravila. Najboljše so lesene, dovolj velike krmilnice z lastno streho ali pa kar preprost pladenj, postavljen na suho mesto. Idealno je, če je hrana pticam dostopna z vseh smeri. Krmilnico postavimo tako, da bomo ptice v njej lahko najboljše opazovali, na vrt, teraso, balkon. Krmilnica bo neprimerno bolj obiskana, če bo postavljena v bližino kritja, to je v krošnjo drevesa ali grma, idealno najmanj 1,5 m nad tlemi.

Idealno je, če je hrana pticam dostopna z vseh smeri.

Viseči obeski, izdelani iz vlitega loja

Postavitev krmilnice ni pomembna le zaradi možnosti, da jo dobro opazujemo, marveč se je treba ozirati predvsem na varnost ptic. Krmilnica naj ne bo dostopna mačkam. Pomembno je, da v primeru bližine stekla preprečimo morebitne trke ptic, tako da nanj kaj nalepimo ali narišemo.

Hraniti lahko začnemo že pozno jeseni, vsekakor pa, ko je v naravi sklenjena snežna odeja in so nočne temperature okrog -5 °C. Hranimo redno, vsak dan do večje trajnejše otoplitve.

S količino ne pretiravajmo (največ do 1/2 litra semen na dan). Krmilnico moramo redno pregledovati in čistiti, saj se v njej naberejo ostanki hrane (lupine semen ...) in iztrebki, ki so lahko vzrok za bolezni in pogin.

Za zrnojede ptice je najboljša mešanica sončničnih semen, prosa in semen konoplje. Najbolj univerzalna hrana so sončnična semena. Pticom lahko nastavimo tudi bukov žir, ki smo ga nabrali jeseni, ali bučna semena. Drozgom in taščici nastavimo sadje (jabolka – večkrat kot zmrznejo, boljša so), ovsene kosmiče ali rozine. Te vrste imajo tudi zelo rade plodove jerebika, rumenega dreva, črnega trna, gloga in mokovca, ki jih lahko jeseni nabereimo in posušimo.

Vir: http://www.sola-skofije.si/index.php?option=com_content&view=article&id=72:krmiljenje-in-opazovanje-ptic

Iz kuhinje
disi

Črni ribez

Boštjan Jurič

Na črni ribez, ki je ena izmed najbolj tradicionalnih rastlin našega prostora, smo zadnja desetletja kar nekoliko pozabili. In to povsem nezasluženo, saj ni uporaben le v kuhinji, temveč tudi v domači lekarni. Le kdo se ne spomni ribezovega soka, ki so ga kuhale naše babice?

Črni ribez (*Ribes nigrum*) je avtohtona rastlina Srednje in Severne Evrope, torej je domač tudi v Sloveniji. V svojem rodu, ki ga slovensko imenujemo grozdičje, ima črni ribez pri nas še nekaj sorodnikov: rdeči ribez, kosmuljo, zlati ribez. Poznamo sicer še beli ribez, ki pa ni samostojna vrsta, temveč mutacija rdečega, in pa josta – križanca med črnim ribezom in kosmuljo. Josta je bila razvita v laboratorijih in je prišla v

Zgodnje poletje

splošno uporabo šele konec 70-ih let prejšnjega stoletja. Njeno ime je sestavljeno iz nemškega imena za ribez (Johannisbeere) in kosmuljo (Stachelbeere), po izgledu je precej

podobna ribezu, po okusu pa je nekakšna mešanica obeh. Po pisanju Darinke Koron, verjetno največje strokovnjakinje za jagodičevje pri nas, naj bi ribez svoje ime prejel iz arabščine, kjer "ribas" pomeni napitek iz rabarbare. Ko Arabci ob svojem zavzemanju Evrope niso našli rabarbare, so kot njen nadomestek uporabili rdeči ribez, ki so ga našli v gozdovih, ki je tako postal ribas oz. ribes.

Domači zdravnik

Črni ribez je za zdravje zelo koristna rastlina. Poleg tega je zelo pomembno, da je avtohtoni "prebivalec" naših krajev; diha isti zrak in pije isto vodo kot mi. Črni ribez je neverjetno bogat z vitaminom C – vsebuje ga skoraj desetkrat več od citrusov. Zaradi te svoje lastnosti se je zelo razširil med 2. svetovno vojno v Veliki Britaniji, ko je bilo citrusov skoraj nemogoče dobiti. Iz njega so izdelovali sirup, ki so ga uporabljali predvsem za zviševanje odpornosti otrok. Črni ribez vsebuje tudi veliko vitamina B5, železa, kalcija, magnezija, fosforja in drugih mineralov. Koristno je, če ga uživamo v presni obliki. Ker pa začne ribez, kot vse jagodičevje, v sveži obliki zelo hitro izgubljati na kvaliteti, ga lahko tudi zamrznemo, kar povsem dobro prenaša. Za čaj lahko uporabimo tudi posušene jagode. Takšen čaj pospešuje presnovo in nastajanje krvi, blagodejno vpliva na prožnost ven, kot dober antioksidant pa varuje naše telo pred prostimi radikali. Ob vnetju dlesni ali žrela pomaga grgranje takšnega čaja. V ljudskem zdravilstvu rednemu uživanju jagod pripisujejo protirevmatični učinek. Nedavno so raziskave potrdile, da so za takšen učinek zaslužna semena črnega ribeza.

V zdravilstvu so uporabni tudi listi črnega ribeza. Sveže zmečkane liste lahko položimo ali drgnemo na mesto pika žuželke. Čaj iz svežih ali posušanih listov pa pomaga pri ledvičnih težavah in inkontinenci.

Kuhinjski pomočnik

Bolj znana je uporaba ribeza v kulinariki. Že omenjeni ribezov sok oziroma sirup je bil še pred nekaj desetletji v shrambi skoraj sleherne gospodinje. Iz ribeza je mogoče izdelati tudi razne želeje in džeme, sokove in vino. V kuhinji se uporablja tudi v raznih omakah – predvsem kot spremljevalec mesnih jedi.

Kljub temu da je ribez najbolj poznan v "tekočih oblikah", s svojim svežim in skladnim okusom nadvse presenetli marmelada z ribezom. Ribez je za marmelade odlična sestavina, saj vsebuje veliko pektina, ki povzroči želiranje. Res pa je, da je relativno reven s sladkorjem (okoli 6%), zato, pa tudi zaradi njegovega izrazitega okusa, ga je dobro kombinirati s slajšim sadjem.

Za marmelado potrebujemo: 1 kg črnega ribeza (kateremu je lahko primešan poljubni delež rdečega ali belega ribeza), 40 dag višenj (lahko tudi borovnic ali drugih gozdnih sadežev), 40–70 dag sladkorja, 2–3 želine (oz. pektin v drugačni obliki, lahko tudi želirni sladkor namesto navadnega). Sadje med kuhanjem spsiramo ali pretlačimo, kuhamo do vretja, vkuhamo sladkor in pektin ter pustimo na majnem ognju še največ 5 minut. Še vroče naložimo v sterilne kozarce in neprodušno zapremo.

Vzgoja

Ker je marec že tukaj, je pravi čas, da si priskrbimo svoje grme ribeza. Njegova vzgoja je nezahtevna, prav tako pa razmnoževanje. Po koncu odjuge narežemo enoletne poganjke (najsvetlejši šibe). Narežemo jih na približno šest brstov – poševno odrežemo pol centimetra pod prvim in nad zadnjim – ter spodnja dva brsta zagrebemo v zemljo v senčnem delu vrta. Redno zalivamo in naslednje leto bomo imeli zdrave mlade rastline. Odraslim grmom izrezujemo veje, starejše od 3 do 4 let. Na enoletnih poganjkih, ki izraščajo iz starejših vej, se bodo spomladi razvili grozdi ribeza za vašo marmelado. Pa veliko uspeha!

Viri:

Koron, Darinka. Gojenje ribeza je preprosto. V: Delo in dom, 30. 6. 2010.
Reš, Mateja. Črni ribez za trdno zdravje. V: Družina, 5. 7. 2009.
Wikipedia.
<http://en.wikipedia.org/wiki/Blackcurrant>.
Ribez – okusna sestavina marmelade: <http://madebyjayne.files.wordpress.com/2012/07/dsc039661.jpg>.
Zgodnje poletje: <http://gardeningattheedge.files.wordpress.com/2011/07/mud-0072.jpg>.
Slovensko ime za rod Ribes je "grozdičje": <http://thechickenstreet.files.wordpress.com/2012/10/35-complete.jpg>.

Sladka marmelada

Zelene strani

Grejemo se lahko CENEJE in celo ZASTONJ ...

Sonja Duraj, Ekološko društvo SG v sodelovanju z Energetsko svetovalno pisarno ENSVET

... spomladi in jeseni, ko ima sonce ravno pravo moč. Dovolj je, da očistimo okna in odgrnemo zavese ter načrtno odpiramo okna, ko je zunaj topleje kot znotraj, in jih zapremo, ko se ozračje spet ohladi.

Če želimo, lahko z nekaj prijetnega truda pridemo zastonj tudi do kurjave. Poznam in občudujem tri gospode, ki preko leta po dogovoru z lastniki čistijo okoliške sadovnjake, dvorišča, nabrežja rek in gozdove, tako da žagajo in zbirajo odpadni les ter ga v samokolnicah,

nahrbtnikih in eden od njih z avtom odnašajo domov. Za rekreacijo in ogrevanje ne porabijo skoraj nič, vedno so dobre volje, ljudje pa so jim hvaležni za pomoč. Enemu od njih včasih pomagata tudi žena in 11-letni sin. Veliko je načinov, kako lahko poskrbimo tudi za cenejše, učinkovitejše in "bolj čisto" ogrevanje. Nasvete v zvezi s tem lahko občani brezplačno dobimo v Energetski svetovalni pisarni ENSVET, ki deluje v zgradbi Upravne enote Slovenj Gradec na Meškovi ul. 21. Prijave na razgovor sprejemajo od ponedeljka do četrтка, med 13. in 15. uro, na tel. št. (02) 88 121 10 (Vložišče Mestne občine). Priporočajo, da se na obisk pripravite vnaprej. S seboj prinesite podatke o

zgradbi, ogrevalnih napravah, izolaciji, porabi goriva, morebitne ponudbe za izvajanje del, skice in predračune. Svetovalec vam bo prijazno pomagal poiskati najboljšo rešitev za vaš primer, če se boste odločili za večjo sanacijo ali novogradnjo, pa vas bo seznanil tudi z možnostmi pridobitve nepovratnih sredstev in kreditov.

Ob koncu tega prispevka bi radi pozvali ljudi še posebej v strnjjenih in neprepisnih naseljih, naj ne kurijo umetnih materialov, ki ponekod zasmrajajo in onesnažujejo zrak in zemljo na vrtovih ter še posebej škodujejo zdravju.

Poskrbimo, da bo življenje na našem področju zdravo in prijetno!

ODLOČNO PROTI PRIVATIZACIJI VODE!

Naravni zakoni so pred ekonomskimi in političnimi!

Z rojstvom na ta planet vsakemu človeku brezplačno pripada najmanj toliko čiste vode, kot je potrebuje za pitje, umivanje, pridelavo in pripravo hrane ter gradnjo bivališča zase in za svojo družino. Obenem smo seveda z vodo vsi dolžni ravnati odgovorno.

Sonja Duraj, Ekološko društvo SG

Šport

Po sedmih letih znova smuk na Zelen Bregu

Miha Šipek

Foto: Jože Matečko

Vse od leta 2006, ko je bil zadnji smuk na Zelen Bregu, so si organizatorji prizadevali ponovno pripraviti tradicionalno tekmovanje v smuku, vendar zima in vreme sta pač muhasta. Leta 2010 jim je že skoraj uspelo, vendar je zadnji dan pred tekmo dež "odplaknil" progo.

Letos so smuk znova pripravili na Stražišču pri Bromanu, ki leži na drugi strani geografske meje Zelen Brega in je na bolj senčni legi. Smučarska tekma bi se morala odvijati v soboto, 23. februarja,

Najstarejša tekmovalka Edita Kogelnik

od 9. ure dalje, vendar so jo bili organizatorji primorani prestaviti za tri ure, saj je čez noč zapadlo 30 centimetrov novega snega. Novozapadli sneg je bilo treba poteptati in to kar z nogami, brez kakšnega ratraka. Organizatorji so se še enkrat izkazali in pokazali, kaj se zgodi, če stopijo skupaj: še vreme jim ne more do živga.

Štirinajsti spominski pohod dr. Stanka Stoporka

Mirko Tovšak

Planinsko društvo Mislinja že vrsto let prireja tradicionalni zimski pohod na najvišji vrh Pohorja – Črni vrh (1543 m). Tako se na dan slovenskega kulturnega praznika v Mislinji zberejo planinci iz domala celotne Slovenije in se nato v organizirani skupini podajo po običajni markirani poti mimo Sedovnika in Pastirskega stola do najvišje točke Pohorja.

Tam nadobudni planinci domačega društva ob kovinskem znamenju, tridimenzionalnem križu, postavijo šotore, kjer si pohodniki lahko preoblečejo prepotena oblačila in žigosajo kontrolne kartončke. Za večkratni vzpon na to razgledno točko Pohorja udeleženci prejmejo tudi spominske značke. Tako prejmejo za najmanj trikratno udeležbo bronasti znak Črnega vrha, tisti, ki so to pot prehodili najmanj petkrat, srebrni znak, in tisti, ki so se pohoda udeležili vsaj desetkrat, zlati znak.

Letošnje snežne razmere sicer niso bile najbolj ugodne za izpeljavo pohoda. Nekaj dni pred napovedanim pohodom je namreč močno snežilo, zato so morali organizatorji dan pred tem pregaziti vso pot iz Mislinje do Črnega vrha. Na dan pohoda pa je bilo vreme odlično. Ni bilo premrzlo, od časa do časa pa je tudi pokukalo sonce izza oblakov. Pokrajina ob poti je bila odeta v debelo snežno odejo, zasnežene smreke so pričarale čudovito zimsko idilo, ki je udeležence osrečevala vso pot. Na izhodiščnem mestu pohoda, na parkirišču pred večnamenskim objektom Lopan, sta udeležence pozdravila predsednik Planinskega društva Mislinja in župan občine Mislinja Franc Šilak, nato pa se je skupina podala na pohodniško pot, ki je trajala dobre tri ure. Na kmetiji Medved so pohodnike pogostili s čajem in drugimi napitki, ker pa je bil pohod dan pred pustno soboto, so jim bili na voljo tudi tradicionalni krofi. Ko je glavnina pohodnikov prispela na vrh, je vse udeležence pozdravil še predsednik

Nadaljevanje na str. 32

Najhitrejši deček (do 15 let) Lovro Potočnik

Na letošnjem smuku se je zbralo 29 odraslih in 13 otrok, pričakovano nekoliko manj zaradi slabega vremena prejšnji dan, saj jih veliko ni verjelo, da tekma sploh bo, ker je bilo precej novega snega. Sama tekma je potekala v mrzlem, vendar res sončnem vremenu. Otroci so vozili po skrajšani progi, dolgi približno 300 metrov, ženske so vozile približno 450 metrov, moški pa so vozili od vrha približno 800 metrov. Tekmovalo se je v šestih različnih starostnih kategorijah in ekipno, pri čemer so ekipo sestavljali štirje tekmovalci. Po končanem tekmovanju so se vsi tekmovalci odpravili k Liziju, kjer so dobili zaslužno malico, organizatorji pa so ta čas pripravili razglasitev za najboljše tri, ki so dobili diplome, medalje in pokale, zadnji pa po tradiciji klobase.

Namen teh in vseh iger, ki jih organiziramo, je ostal enak kot nekoč:

Med izjavo najmlajše tekmovalke Neže Spanžel

druženje, saj gre za športno-rekreacijsko in kulturno-družabno srečanje, rezultati nikoli niso bili v ospredju. Druženje se je končalo ob prijetnem popoldanskem klepetu, ki je trajal vse v noč, ko so se že kovalе ideje za prihodnost. Odbor ZŠI Zelen Brega se zahvaljuje vsem ljudem, ki so kakor koli pomagali pri pripravi letošnjega smuka, in vas vabi naslednje leto, da se pridružite.

Ekipno 1. mesto

Meddruštvenega odbora Planinske zveze Slovenije za Koroško Drago Horjak, nato pa so planinci družno zapeli Prešernovo Zdravljico in na ta način dostojno proslavili tudi dan kulturnega praznika. Za vse udeležence je bil pripravljen tudi brezplačni čaj. Nekateri so se nato po utrjeni tekaški progi odpravili še do Ribniške koč, drugi spet do Grmovškovega doma, skupina pohodnikov s Ptuja pa se je skupaj z našim vodnikom Jožetom spustila v dolino po zasneženi poti preko Jerloške seče do Dovž.

Letošnjega pohoda se je udeležilo okrog 400 udeležencev. Vsi pa se niso podali na vrh v organizirani skupini iz Mislinje, tako da jih je veliko prispelo kar od Grmovškovega doma na Kopah, nekaj pa tudi iz Dravske doline. Vsekakor je bila letošnja udeležba rekordna. Planinci smo veseli in ponosni, da lahko na ta način počastimo spomin na našega velikega vzornika, zanesenjaka na področju športa in rekreacije v Mislinji, sedaj častnega občana naše občine dr. Stanka Stoporka.

Po zasneženi gazi proti vrhu

Pogostitev na kmetiji Medved

Na vrhu pa veseli obrazi pohodnikov

Tradicionalni šoferski veleslalom na Ribniškem Pohorju

Mag. Jože Marhl

Zveza šoferjev in avtomehanikov Podvelka, v katero so vključeni šoferji in avtomehaniki iz občin UE Radlje ob Dravi, je tudi letos na Ribniškem Pohorju

pripravlila tradicionalni šoferski veleslalom. Smučarskega tekmovanja so se udeležili tudi člani okoliških ZŠAM. Na zaključku tekmovanja je smučarje pozdravila in nagovorila podžupanja Občine Podvelka Slavica Pečovnik Urh in skupaj s predsednikom Jožetom Jeseničnikom in tajnikom Tomažem Ošlakom najboljšim podelila pokale. Vsi udeleženci tekmovanja so prejeli spominske medalje. V kategoriji do 39 let starosti je prvo mesto osvojil Tone Višner, drugi je bil

Mitja Martini, tretji pa Boštajan Vajs. V starostni skupini od 40 do 54 let je dosegel najvišjo stopničko Smiljan Planšak, drugo Aleksander Žigart in tretjo Milan Krstič. Med tekmovalci nad 55 let starosti je bil najhitrejši Ivan Cvetko, drugo mesto je osvojil Darko Plemen, tretje pa Ivo Grabner. Skupaj je bilo 27 tekmovalcev, najstarejši je bil Edi Novak iz ZŠAM Ravne na Koroškem, in ena tekmovalka Tanja Plazovnik iz ZŠAM Slovenj Gradec.

Udeleženci šoferskega veleslaloma na Ribniškem Pohorju

Pohod na Sv. Danijel

Vančy

Na pohod, ki ga je za krajanje Meže organiziral Jože Kladnik, smo se podali v soboto, 16. februarja, in v šali smo rekli, da hodimo kot predhodnica in utiramo pot za pohodnike, ki so se

Pohodniki v družbi s Šempetrskim šopkom

Vzpon od Dravograda proti Skali

Dravograd kot na dlani (s Skale)

pohod, le pot je bilo treba uhoditi, najprej od Dravograda do domačije Ošlovnik in nato naprej do cerkvice sv. Danijela, ki leži 833 metrov nad morjem. Na poti so nas pozdravili domačini in vikendaši, ki so nas vabili na toplo, kjer so nas tudi pogostili. Cerkevica je pa samevala na samem na zasneženem hribčku. Nazaj smo se del poti prehodili po cesti okoli hriba, kjer je bilo lažje hoditi, kar nam je prišlo kar prav, saj se je večer hitro prevešal v noč. Ko smo zopet zakoračili v sneg, smo prižgali svetilke. Bilo je prav romantično ...

Bila je že skoraj noč, ko smo prispeli do Golobove domačije, kjer nas je pričakal ansambel Šempetrski šopek, katerega vodja je Golobova gospodinja Marina Roger. Čeprav že malo utrujeni, pa si ob poskočnih taktih nismo mogli kaj, da se malo ne bi še zavrteli, kjer so nas pričakali z muziko in še pogostili. Pa saj razumete, muzika pa res ne more špilati kar tako v prazno, kajne.

Ko smo se pri Golobu okrepčali in ogreli, se nam ni prav nič več mudilo naprej proti domu. Gospodar nas je pridno zalagal z dobrim moštom, muzikantje so igrali vsi pa smo s pesmijo veselo pomagali. Ob slovesu smo si obljubili, da se pa poleti zagotovo še dobimo pri Golobu; s Šempetrskim šopkom seveda.

podali po Šisernikovi poti teden dni pozneje. Še pred nami je pot prehodil organizator Jože in ugotovil, da na poti leže podrt drevesa. Z motorno žago jih je porezal in odstranil, saj bi jih, bilo je v zelo strmeh delu, le stežka obhodili.

Dan je bil kot nalašč za

Pohod na Pernice

Marica Breznik

Zime noče in noče biti konec. Zato mi misli uhajajo nazaj na pozen jesenski dan, ko smo se skupaj zbrali vsi Močnikovi se zapeljali še malo mimo Gortine ter se potem peš podali po lepih Perniških stezicah in poteh.

Ker so Pernice zame najlepši kraj, sem na to pot zvalila tudi druge. Po oklevanju in razmišljanju sem izvedla svoj načrt. Pa povem, zelo je uspel. Zbralo se nas je preko trideset. Med nami sta bila dva še ne leto stara »pohodnika«. Bil je čudovito lep jesenski dan. Vzdušje "ta pravo". Med potjo pa smo doživeli veliko zanimivega. Kar naprej so se odpirali nahrbtniki v njih se je našlo kaj sladkega za otroke, pa tudi kaj bolj konkretnega za odrasle. Na pol poti smo si na Ravnarski bajti privoščili malico. Med vsemi ni bilo enega, ki bi rekel, da ni lačen. Vonj po dobrotah je privabil še konje. Kmalu so se nam pridružili, tako da smo malico zaključili malo prej, ker toliko v nahrbtniku pa res nismo imeli, da bi bilo še za šest konj. Pri tej hiški se nam je pridružila mala muca in nam s svojimi nožicami sledila vse do perniške lovske kočice. Čeprav smo jo odganjali nazaj, nas je vedno znova dohitevala, najbolj veseli so je bili otroci. Za nekatere je bila pot malo dolga in naporna a smo se vseeno dobre volje vzpenjali proti Pernicam. Pri domu krajanov smo se spočili in si pogasili žejo. Sama pa sem obiskala še grob svjih

staršev, kamor pogosto zahajam. Od doma krajanov smo se podali po ravni makadamski cesti do Arlove domačije, od koder prihaja Močnikova mama. Čeprav ne peš, je kljub svojim 90 letom tudi ona bila med nami. Na svojo rodno domačijo se rada vrača! Med mlajšimi jih

Nadaljevanje na str. 34

je bilo pa kar nekaj, ki so se na Arlovo domačijo povzpeli prvič. Na Arlovi domačiji so nas zares prisrčno in toplo sprejeli. Prijazni gospodinj Gelika in Irena sta nam pripravili zelo dobro enolončnico, gospodar Toni pa nas je počastil s pijačo. Pa sadni kruh iz domače peči nam je povrnil moči. Ko smo se okrepčali in odpočili se je začela tista prava fešta. Že med pohodniki smo imeli muzikante pa še Arlovi so ga nam priskrbeli. Dobra volja se je zavlekla do poznega popoldneva. Ker z možem zelo rada hodiva, pa če bo zdravje dopuščalo, bova še hodila, planov je še veliko. Vedno ko se vrneva, se zahvaliva Bogu za vsak lepo preživeti dan. Tudi tokrat sem se zahvalila za lepo uspeli pohod. Najbolj vesela pa sem bila, da so bili vsi zadovoljni. V vseh je bila na koncu ista želja: drugo leto ponovimo.

kratkohlačniki

Mladi smučarji Vidijan, Bine, Jakob, Teo, Nejc in Nace so veseli priznanj ob zaključku tečaja smučanja, ki ga je organiziral smučarski klub »SMUK« Mislinja. Foto: Drago Pogorevc

Spoznavanje ljudskega rokodelskega izročila med najmlajšimi v Mislinjski dolini

Katarina Žagar in Veronika Zupanc

Foto: Veronika Zupanc

Rokodelska znanja je treba ne le ohranjati, temveč tudi razvijati in prenašati na vse generacije, še zlasti na mlade, ter tudi tako dvigati zavedanje o pomenu rokodelstva kot dela kulturne identitete.

V vrtcu Sele so otroci z Veroniko Zupanc spoznavali rokodelske izdelke koroških rokodelcev.

Da bi že med najmlajšimi vzbudili zanimanje za spoznavanje rokodelskih obrti, smo tudi v letošnjem letu pripravili program Spoznavamo rokodelstvo. V tem zaokroženem sklopu prenosa rokodelskih znanj na mlado generacijo sodelujejo otroci, njihovi starši in stari starši, vzgojiteljice v vrtcih, koroški rokodelci ter zaposleni v Podjetniškem centru Slovenj Gradec. K sodelovanju smo tudi letos povabili Vzgojno-varstveni zavod Slovenj Gradec, kjer so se takoj odzvali našemu povabilu. V program, ki je sestavljen iz štirih sklopov srečanj, je vključenih 370 otrok iz VVZ Slovenj Gradec v enotah Maistrova, Šmartno, Pameče, Sele, Podgorje in Mislinja. V prvem sklopu srečanj, ki je potekal v drugi polovici januarja 2013, so otroci spoznavali rokodelske obrti na Koroškem in različne rokodelske izdelke. S pomočjo

V vrtcu v Pamečah so otroci z rokodelko Cecilijo Uranc spoznavali polstenje volne.

filma so spoznali kovaštvo, pletenje košar iz leskovih viter, izdelovanje glinenih izdelkov, klekljanje, izdelovanje rožic iz krep papirja in ličja, slamnih intarzij ipd. V živo so si ogledali različne rokodelske izdelke in se z Veroniko Zupanc pogovarjali o njihovi izdelavi in uporabi. Spoznali so polsten klobuk, pletene nogavice, leseni možnar, šopek iz papirnatih rož, kovano podkvico, leseno "Marjanco", pleteno košaro, škrate iz fimo mase, srček iz lecta in številne druge izdelke domačih rokodelcev.

V drugem sklopu srečanj, ki je potekalo v prvi polovici februarja 2013, so otroci postali mladi rokodelski ustvarjalci. V enoti Maistrova so z Ano Marijo Juvan ustvarjali glinene zgodbe ter s pomočjo Dimitrija Krajnca izdelovali lesene igrače, v enoti Podgorje jih je Silva Ocepek učila pripraviti piškote iz medenega testa, v enoti Mislinja so pod mentorstvom Simone Večko izdelovali milo iz naravnih sestavin, oblikovanje glinenih velikonočnih okraskov so spoznavali z Marijo Kukovec ter se s Cecilijo Uranc učili polstiti (filcati) volno. Polsteno sliko iz volne so izdelovali tudi v vrtcu Pameče. Spoznavanje rokodelskih veščin so v vrtcu Mislinja nadaljevali s pomočjo Fanike Jeromel, ki jim je predstavila pripravo sivkinih dišečih možničkov, pod mentorstvom Dimitrija Krajnca pa so izdelali lesen tovornjak in možica. V vrtcu Šmartno so skupaj z rokodelko Ano Kašnik za mamice izdelali rožice iz krep papirja, v vrtcu Sele pa z mentorico Pavlo Pirker figurice iz ličja.

Tretji sklop srečanj konec meseca februarja 2013 je bil posvečen prenosu rokodelskih znanj znotraj družine – otroci so v vrtec povabili starše in stare starše ter skupaj z njimi in vzgojiteljicami spoznavali rokodelska znanja, veščine in spretnosti in se jih tudi učili. Zaključni srečanja, na katerih so otroci s pomočjo vzgojiteljic predstavili svojo rokodelsko ustvarjalnost z izdelki, s pesmijo in plesom, sta bili v torek, 12. marca 2013, v Mislinji, ter v petek, 15. marca 2013, v Slovenj Gradcu. Za sodelovanje in pomoč pri izvedbi programa Spoznavamo rokodelstvo 2013 se v Podjetniškem centru Slovenj Gradec iskreno zahvaljujemo vodstvu VVZ Slovenj Gradec, vzgojiteljicam v enotah Maistrova, Mislinja, Šmartno, Sele, Pameče in Podgorje, sodelujočim rokodelkam in rokodelcem ter staršem otrok.

Ko se kultura dotakne otroških src

Hilda Ferk, mentorica recitacijskega krožka

V Osnovni šoli Radlje ob Dravi že vrsto let razvijamo kulturno udejstvovanje mladih, kar se kaže v številnih prireditvah, ki se vrstijo čez vse leto in ob različnih priložnostih, pa naj bodo to prireditve ob projektnem tednu, ob novem letu, ob kulturnem dnevu, ob zaključku šolskega leta ali ob srečanjih prijateljev iz sosednjih držav. Glasba, ples, igra in deklamacije vedno znova zaživijo v drugačni podobi.

Še posebej pa je letos zaživela pravljica o Veverici Vilmi in izgubljenih lešnikih izpod peresa glasbene pedagoginje gospe Simone Svanjak. Poseben pridih pa so ji v svojih vlogah pridali mladi igralci gledališke skupine pod vodstvom gospe Monike Ravnjak. Tretješolci so se razživel v vlogah veverice, polha, ježa, hrčka, sove in pokazali, da zelo dobro poznajo življenje teh živali v gozdu, še posebej če je mraz in ponesreči ostaneš brez hrane. Ob glasbeni spremljavi s pesmimi pevskega zbora in v kostumih, ki jih je izdelala gospa Franja Pečovnik, je pravljica očarala otroška srca, saj so to pokazali z veliko predanostjo igrati. In ker se vsaka pravljica srečno konča, se je tudi ta. Veverici Vilmi so takoj priskočili na pomoč in ji pokazali, kaj je pravo prijateljstvo. Pisali so dobrim možem, ki nas obdarujejo v decembru, za pomoč. Sova Slavica se je odpravila na sever in se

vrnila s polno vrečo lešnikov, orehov in pozdravi treh dobrih mož. Srečni prijatelji so lahko sedaj brez skrbi uživali v zimskih dneh.

Z nastopom so razveseljevali starejše občane v Domu Hmelina v Radljah ob Dravi in ostale krajanje na božično-novoletni prireditvi, kjer se jim je pridružila tudi folklorna skupina pod vodstvom Liljane Kreuh in Milke Lunič. Bučen aplavz je nagrada za trud in vloženo delo, nam mentorjem pa spodbuda in pokazatelj tiste plati pedagoškega dela, ki je včasih žal čisto razvrednotena. Upajmo, da se bodo takšni kulturni dogodki še pogosto dotaknili otroških src in ustvarjalnih mentorjev!

Slovenski kulturni praznik v vrtcu Pameče

Ivan Rus

Tudi najmlajši v Pamečah so praznovali slovenski kulturni praznik. Z vzgojiteljico Eriko Breznik sva se domenila, da pridem v vrtec, da bi v sklopu predšolske bralne značke otroci spoznali pisca in da bi postala knjiga njihov vsakdan.

Prijetno sem bil presenečen, kako zavzeto so otroci poslušali moje črtice. Vzgojiteljica Breznikova je zelo živeto prebrala moji zgodbici Polži in Petelin

Pisatelj na obisku v vrtcu Pameče

Ivek. Še miško bi slišali glodati, tako pri miru so bili. Nisem še doživel česa takega, otroci so se res vživeli. Vsi smo postali bogatejši, polni lepih vtisov, doživetij, ki smo jih tisto urico preživeli skupaj. Pod svežimi vtisi so otroci narisali risbice,

nekateri so narisali polže, ki lezejo po stropu, drugi pa petelina Iveka, kako pazi svojo putko. Obljubili so mi, da mi bodo prinesli svoje stvaritve, ko bo skopnel sneg. Se jih že veselim.

Pogovor s slikarko Marijano Halužan

Vančy

Ko sem si ogledal slikarsko razstavo v Bolnišnici v Slovenj Gradcu, sem se za pogovor dogovoril z umetnico Marijano Halužan, ki živi in ustvarja na Podgradu v Dravogradu. Povabila me je v svoj slikarski atelje, v katerem so naju pozdravile številne slike.

Kako dolgo že ustvarjate in razstavljate?

Slikam že od mladosti, že v osnovni šoli sem rada slikala, a bolj intenzivno sem začela leta 2004, ko sem se pridružila Likovni sekciji Dravograd in pod strokovnim vodstvom našega likovnega mentorja Srečka Frihaufa - Sreča svoje znanje o slikarstvu tudi izpopolnjevala. Ta v bolnišnici Slovenj Gradec v galeriji

dr. Staneta Strnada je moja že 4. samostojna razstava. Prvo sem imela v Info pisarni Dravograd, drugo v domu sv. Eme v Šentjanžu, nato v knjižnici Radlje, kjer ravno sedaj razstavlja naš soustvarjalec Danilo Gorišek.

Omenili ste Likovno sekcijo, nam jo lahko predstavite?

Ja, imamo svojo Likovno sekcijo, katere članica sem. Predsednik naše sekcije je kipar Franc Marošek, mentor likovnikov pa je Sreč. Imamo tudi svoj slikarski atelje v dvorcu Bukovje, imenovan Topli domek, ki pa nam že postaja pretesen in še grozijo nam, da ga bodo podrli, ker pač, kot pravijo, tak prizidek k dvorcu ne *paše*. Smo pa zelo aktivna in ustvarjalna skupina, čeprav nas je le 13 članov. No, Sreč je tako razred čisto zase in kiparji tudi. Mi slikarji pa smo v kratkem času pripravili kar tri samostojne razstave. Pred mano je v Bolnišnici Slovenj Gradec razstavljala Simona Robin, Danilo v Radljah ob Dravi, razstavo

pa pripravlja že tudi Hermina Jeseničnik, in sicer v MKC na Ozarah v Slovenj Gradcu.

Ozrem se po njenem ateljeju, s sten me pozdravljajo številne slike. Veliko jih je že ...

Ja, okoli 250 jih je že, če tistih bolj majhnih in podarjenih ne štejem.

Pa vaše tehnike?

Letos v Slovenj Gradcu imam razstavljen predvsem akvarele. Drugače pa je moja najljubša tehnika slikanje z oljnimi barvami na platno.

Zaželim ji še veliko umetniške ustvarjalne žilice in da bi že kmalu lahko zamenjala motive zime, ki ji zelo uspevajo, s tihožitji rožic in sončka, ki jih tudi dobro obvlada. Pa sonček je kot v potrditev veselo pokukal, da so njene slike zasijale še v posebej lepi luči.

Odprtje razstave slikarke Marijane Halužan

Likovna sekcija Kulturnega društva Dravograd razstavlja

Danilo Gorišek

Likovna sekcija Kulturnega društva Dravograd spada med manjše organizirane likovne skupine v Sloveniji. V njej deluje 13 ljubiteljskih likovnih ustvarjalcev. Trenutno imajo posamezni člani sekcije v različnih razstaviščih na Koroškem kar tri samostojne likovne razstave.

V počastitev dneva slovenskega kulturnega praznika je v razstavnih prostorih INFO pisarne v Dravogradu odprla samostojno likovno razstavo slikarka Simona Robin. Na valentinovo je v knjižnici Radlje ob Dravi samostojno likovno razstavo odprl ljubiteljski slikar Danilo Gorišek, dne 15. februarja pa je v galeriji dr. Staneta Strnada samostojno likovno razstavo odprla še slikarka Marjana Halužan - Janca, tudi članica Likovne sekcije iz Dravograda. Otvoritve vseh treh razstav, ki so bile

Simona Robin, Marjana Halužan in Danilo Gorišek

obogatene s kulturnimi programi, se je udeležilo mnogo ljubiteljev slikarstva.

Dne 7. marca je bilo odprtje še ene samostojne likovne razstave članice Likovne sekcije Dravograd, in sicer nove članice Hermine Jeseničnik, ki ima razstavo z naslovom *Obraz in cvet* v Mladinskem kulturnem centru Slovenj Gradec.

Sicer pa člani Likovne sekcije Kulturnega društva Dravograd vsako leto organizirajo še več samostojnih likovnih razstav, najmanj dve skupinski razstavi, sodelujejo pa na več skupinskih regijskih in državnih razstavah. Več članov Likovne sekcije Dravograd je za svoja dela že prejelo certifikate kakovosti, ki jih podeljuje Zveža likovnih društev Slovenije.

Informativni dnevi in GG

Marta Krejan

Februar je mesec, ko po srednjih šolah v Sloveniji bodoče dijake seznanjajo s programi, ki jih izvajajo, in predstavljajo poklice, ki jih lahko opravljajo po končani izobrazbi. **Naše Gozdno gospodarstvo je že mnogo let povezano s Srednjo**

Alja Zorman med predstavitvijo družbe GG bodočim dijakom

Delo z lesom je izziv in prihodnost

šolo Slovenj Gradec in Muta oz. s programi, pri katerih se ukvarjajo z obdelavo lesa, zato vsako leto sodelujemo tudi na informativnih dnevih. Letos je bodočim dijakom in njihovim staršem družbo GG in možnosti

zaposlitve predstavila Alja Zorman, ki je zaključila študij gozdarstva. Alja je s svojo prisotnostjo dokazala, da se v gozdarskih in lesarskih poklicih dobro znajdejo tudi dekleta in da je zares treba slediti svojim željam in sanjam.

Kako smo vozili bika

Mihaela Lenart

Tisto sredo sem bila naročena pri zobozdravnici. Po pregledu sem skočila še v lekarno po neka zdravila. V torbici se mi oglasi mobi. Ko ga dvignem k ušesu, se sliši močan glas nečaka Marjana z Raven. "Kje si?" vpraša. "V Slovenj Gradcu," mu odgovorim. "Čez dve uri pridem pote, grem v Raduše po enega bika in grede se oglašim." Komaj se z Janezom in vnukoma pripeljem domov, hitro umijem mlekarno, ker zjutraj nisem imela časa, in pojem klobaso, ki sem si jo skuhala že zraven zajtrka. Spet pokliče Marjan: "Čez 20 minut pridem, bodi pripravljena." Prepričevala sem ga, da ne bo mogel priti z avtom gor, saj je cesta slaba. Saj se mi ni ljubilo iti kam v takem slabem vremenu. In po dolgem času sem začela spet ustvarjati. Pa se že ustavi na dvorišču zeleni fiat.

Ker nikoli ne rečem ne, se le spravim in grem z njim in Marjanovim mešetarjem pri nakupu bika, ki je za volanom. Ko se pripeljemo na dogovorjeno mesto pred gostilno, tam stoji Marjanov avto s prikolico, v kateri mirno čaka tristokilogramski bikec. Ko izstopimo, naju z voznikom Milanom povabijo v gostilno na deci vina. Notri pa že sedi Marjanov sosed Franc, ki pazi na avto in bika. Ko vstopim, mi vošči novo leto ter vpraša, kaj bi pila. Nič mi ne diši, vendar se odločim za kozarček cvička. Fantje si naročijo še dve rundi.

Počasi so srkali to njihovo opojno pijačo, se šalili in govorili neumnosti. Pozabili so, da je pred njimi še težka in dolga pot čez Graško goro. Medtem ko so uživali v gostilni, je začelo močno snežiti in zapadlo je za dobro ped novega snega. Ko se pripeljemo do ceste, ki pelje čez Graško goro, se ravno obrača en kombi, ki ne more po zasneženem klancu. Milan in Franc predlagata Marjanu, naj raje pelje skozi Dovže in Mislinjo, a Marjan vztraja, da bo šlo čez Graško Goro. Res imamo džip, a kljub pogonu na vsa kolesa mora vklopiti še *špere*, da s težavo zmore strmo in vedno bolj zasneženo cesto. Ko se približamo cerkvi sv. Helene v Šmiklavžu, začne smrdeti in se kaditi iz motorja! Peljemo se še par metrov, ko voznik ustavi avto, da pogleda, kaj je narobe. Ko odpre pokrov motorja, se izpod njega zakadi. Ko se

avto malo ohladi, hočemo nadaljevati, a avto noče vžgati. Ker Milana ni za nami, ga Marjan pokliče, češ kje se je izgubil. Verjetno pri zadnji gostilni ... Čez nekaj minut se le pripelje. Hodimo okoli avta in tuhtamo, kaj bi. Mračni se že in sneg vedno bolj in bolj naletava, Franc pa jamra, da nima kape. Medtem trije veliki avtomobili mogočno peljejo mimo, nihče ne ustavi in ponudi pomoči. "Slovenci smo pa res zadrti," modrujejo fantje. Nasproti pripelje traktorist, ki pluži cesto. Škoda, da ni prej prišel, bi se lažje vozili. Milan predlaga, da bi on peljal naprej prikolicu z bikom, avto bi pač morali pustiti ob cesti. Pri cerkvi pa nas le nekdo opazi. V soju luči vidim, da se temna postava premika in se nam počasi približuje. Do nas pride velik postaven fant in vpraša, ali lahko kaj pomaga. Marjan ga vpraša, ali ima kabel za pomoč pri vžigu. Milan ga ogovori: "Lenart, ti si?" "Lenart? Potem pa je moje *žlahte*," dodam. Fant gre domov po avto in kable priključijo na oba akumulatorja. Marjanov avto vžge. Medtem pa prikolicu z bikom priklopijo na Milanov avto in odpeljeta se naprej proti Graški gori. Z Marjanom se Tonetu lepo zahvaliva za pomoč in se odpeljeva za onima dvema. Nekje za cesto naju onadva počakata. Franc pride do najinega avta in predlaga, da kar Milan pelje prikolicu z bikom do Marjanovega doma, češ da ne bo nič računal. Marjan se seveda strinja in odpeljemo se naprej. Kako prav je, da vozi Milan, saj Marjanu spet odpove avto. Ni mi jasno, kje se vozimo in kje je avto obstal. Marjan pokliče Franca, naj gre na skedenj po verigo, da ga bo lahko Milan vlekel s svojim avtom. Ker ne najde verige, se pripeljeta po naju. Marjan sede na traktor in vsi gredo po avto, jaz pa grem v kuhinjo, da se pogrejem.

Zaklenjeno je že in Marjanova sestra mi pride odpret. Vsi me debelo gledajo, od kod sem se vzela ob tej pozni uri, ko končno pripeljejo avto na dvorišče in spravijo bikca v novi hlev. Menda je čisto mirno stopal za novim gospodarjem. Saj so ga verjetno že bolele noge, ko se je tako daleč in dolgo vozil v temni prikolici. Med tem časom pa je gospodinja pripravila izdatno večerjo, saj smo vsi ostali brez kosila.

Pri malici so se hvalili, koliko prijateljev so po dolgih letih srečali ta dan na poti od bogve kod, preko Raduš, Podgorja in bog ve kod smo se še vozili. Nazadnje pa jim je dneva zmanjkalo. Hvala bogu se je vse srečno končalo, če prav je bila pestra in naporna vožnja.

Menedžerka in dodatna delovna moč

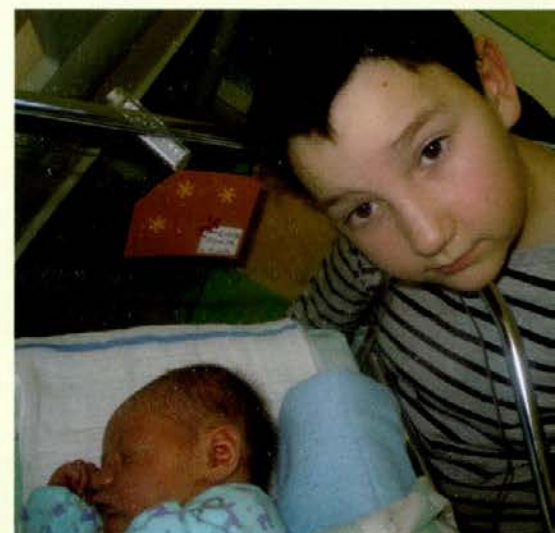
Milena J. Cigler

Mateja je naredila natančen finančni pregled našega privatnega komunalnega podjetja, pasje avtošole in prevoznitva kot dopolnilne dejavnosti in ugotovila, da potrebujemo dodatno delovno moč.

Potrebe smo javili Zavodu za zaposlovanje in poslali so nam vitko žensko bitje s frizuro vitezinje in seveda potrebno financ, a brez referenc. "Danes boš skuhala kosilo!" je naročila Mateja novi sodelavki. "Znaš kuhati?" jo je pobarala naša menedžerka, ki slučajno tudi dobro kuha in peče, ampak mi jo

Zarečen kruh

Irma Marija Zajc

Pred mnogimi leti sem delala s soimenjakinjo. Bila mi je nekakšen vzor, vedno je znala svetovati nam mlajšim. Iz vsake slabe stvari je izluščila dobro in nam nenehno vlivala optimizem. Skratka, bila je priljubljena in modra. Ampak nisem mogla razumeti, da je okrog rojstva vnuka peljala nekakšno glorio, nenehno govorila o mali štručki, kazala fotografije ... To pa še ni vse. Ko je povedala, da jo bo vnuk klical *bica* Irmica, nisem mogla verjeti njenim besedam. *Bica* že, a brez Irmica, lepo vas prosim. Jaz sama tega že ne bi dovolila. Leta so tekla, moje hčerke odrasle in rodil se je prvi vnuk. Saj nisem vedela, komu se bi še pohvalila, da sem *bica*, koga bi še peljala na pijačo in kje bi še pokazala prve fotografije. Res je, *bica* naj me kliče, saj smo doma na Koroškem, sem bila ponosna. Mnogi niso mogli verjeti, češ zakaj pa ne *oma*, saj živimo v Slovenj Gradcu in to je že mesto. Ne, sem bila odločena, izhajam pa iz Libelič in tam živijo *bice*. Vnuk je rasel ter pričel izgovarjati prve besede. Ko je znal tvoriti stavke, mi je lepo povedal: »Bica Jermica, z mamco te vabiva na sladoled!« Kar poskočila sem, a ne zaradi Jermice, ampak zaradi njegovega povabila. Iz Jermice sem se oblikovala v Ermico, zdaj sem pa že lep čas *bica* Irmica. Kaj sem že nekoč rekla? Ja, to je bilo takrat, ko še nisem imela vnukov ...

potrebujemo za druge reči. Bitje je le prikimalo. "Znajdi se!" je še dodala Mateja in vsi smo se pobrali za delom: študentki v masažni salon, kamor smo namestili še savno, Martina v avtošolo za pse, ki uspešno napreduje, tako da je vrsta čakajočih kužkov že kar velika, zato ima Dunja nalogo, da kužke ta čas, ko čakajo na uro vožnje, zamoti z igro z žogo. Milena pa danes, ko sneži, z Ronijem in Tačko, vpreženima v sani, vozi odpadke iz okolice in jih sortira. "Naporno, Mateja, potrebovali bi stroj za sortiranje, si že pomislila na to?" "Vse še pride na vrsto, pomiri se!" jo stoično miri Mateja in sama pri sebi razmišlja o tej napravi.

Opoldne nova pomočnica, ime ji je Nastja, pozvoni s kravjim zvoncem za kosilo. In nato še enkrat in še enkrat. Vsi sestradani se vržemo od dela, kajti Mateja je naštudirala, da je čas za zajtrk izgubljen čas, ker še niso zbudeni želodčni sokovi, in tako je kosilo naš prvi obrok.

Nastja lepo pogrne mizo, pripravi krožnike in jedilni pribor in na mizo prinese nekaj močno kadečega se. Zagrabimo žlice, Mateja odkrije skodelo in začudenim jedcem deli nekaj pšenici podobnega, z jabolčnimi olupki garniranega. "Nastja, kaj pa je to?" "To najdla na hodniku, jabolčne olupke v vedru, pšenico v žaklu!" "Sveta pomagavka, to so krmila za koze!" "Saj začinkila, dobro, okusno!" Ker smo bili tako lačni, smo jedli to čudno župo, za povrh pa je prinesla še ječmenov puding. Dunja, ki je najbolj izbirična, je vstala od mize in rekla, da ni prašič. Martina, ki se rada heca, je rekla, da ji po župi fino kruli po vampih, in Milena, ki je vir informacij, je rekla, kako je ječmen zdrav, in to ne samo za prašiče.

Mateja, ki je najbolj praktična, je Nastjo poslala v sortirnico odpadkov, nam pri mizi pa je rekla: "Čim prej se je moramo znebiti, če ne bomo začeli kruliti kot prašiči ali meketati kot koze!"

Milena, spet vir informacij, je predlagala: "Pošljimo jo po Evropi. Sem brala, da v Nemčiji in na Danskem že imajo manjše sortirne stroje za privatne komunale, kot je naš Hrček, d. o. o."

Rečeno – storjeno!

Mateja in Milena sta zvečer pobrskali po internetu in ugotovili, kje vse bi se dalo kupiti stroj, ki bi sortiral manjše količine odpadkov, koliko bi stal in koliko bi stal prevoz do nas.

Zjutraj je Mateja Nastji napolnila eno torbo s hrano, eno pa z bankovci po petdeset in sto evrov, vdelenih v podlogo, da ne bi bilo kakšnih težav na carini na letališču. Odpeljala jo je na letališče, ji kupila letalsko vozovnico do Frankfurta in jo pospremila na letalo. Mateja se je vrnila domov šele popoldne. Izvedela je za nekaj takih naprav pri nas, ampak je rekla, da so cene astronomske. Doma jo je že čakal Nastjin SMS: "Frankfurt čudovit, mašine doroge, hrana v hotelu krasnaja. Nastja!" Mateja si je oddahnila: "Da je le z Nastjo vse v redu! Prirastla mi je k srcu, ta vitezinja zdrave hrane!"

Vsi smo se čudili, ampak pri menedžerki nikoli ne veš, kaj je v ozadju, zato smo modro molčali in jedli njeno nesramno dobro pico, ki je v hipu izginila z mize. Samo Dunja je vzdihnila: "Da Nastje še dolgo ne bi bilo nazaj!" Otroci so pač iskreni!

Popoldne že nov SMS: "Sem v Hamburgu! Čudovito mesto! Čudovita obala. Hoteli na obali fenomenalni. Mašina za sortiranje malo dražja, a zvedela za eno cenejšo na Danskem! Se javim, ko bo spet kaj. Hotel fantazija! Kiss. Vaša Nastja!"

"Koliko denarja sploh še ima?" je zanimalo Martino. "Če so hoteli fantazija, so tudi fantastično dragi! Zakaj nisi poslala raje mene?" je skoraj zavistno vprašala Matejo. "Ti predobro kuhaš!" si je Mateja tlačila v usta zadnji kos stefani pečenke, ki Martini res *rata*.

Drugi dan smo vsi komaj čakali, kaj nam bo sporočila Nastja. Še jabolčni zavitek z orehi nam ni šel v slast, dokler ni prišlo težko pričakovano sporočilo: "Tu Nastja! Kjubenhaven svinsko mrzel. Kupila jakno in kučmo iz soboljevine. Tekala za mašino, izrabila čevlje! Novi čevlji tu blazno dragi, morala kupit! Mašina tu predraga! Zvedela, da na Islandiji noro poceni! Jutri letim na Islandijo! Cmok!" Z Islandije je sporočila, da ji niso poslali prave torbe z letališča na Danskem, zato mora hotelske usluge odslužiti. Da pa ni tako hudo, kot mislimo. Ima se fajn. Mašina res poceni, a ona zdaj brez cvenka!

"V hotelu spoznala francoskega mornarja! Adieu! Nastja!"

In potem nekaj časa ni bilo sporočil. Kaj je z Nastjo? Mateja se odpravlja na pot. Res ji je prirasla k srcu. Morda pa jo skrbi torba!

Zlatko Škrubej

Za šalo ali zares?

DOLGI DNEVI

**Zdravnik opozarja pacienta: Pri priči morate nehati piti!
Pojma nimate, kako pijača krajša dneve!**
- Da, čisto prav imate. Kadar ne pijem, so dnevi tako strahotno dolgi.

ZAKONSKE TEŽAVE

**Prijatelja modrjeta o zakonskih težavah, pa vpraša eden:
V čem je bistvo zakonskih težav?**
- V tem, da mož in žena s skupnimi močmi rešujeta skupne težave, ki jih ne bi imela, če ne bi bila skupaj.

DOBER PREDLOG

**Mož bere časopis in reče ženi: Tukaj ravno berem, kako se
tujim delavcem pri nas slabo godi.
Žena prebledi od jeze: Prej bi bilo treba pred svojim pragom
pomesti, šele potem pred tujim.**

GROŽNJA

**Mož in žena se spreta. Nenadoma zagrozi žena: Še eno tako
reci, pa bom vdova.**

RES ČUDNO

**Dva možakarja modrjeta med malico, pa reče eden:
Vse življenje jem govedino in močan sem kot bik!
Drugi malce začudeno: Zares čudno, jaz vse življenje jem ribe,
pa še vedno ne znam plavati.**

TAKO TUDI JE

**Dva slovenska državljana modrjeta, pa reče eden:
Se spomniš, pred dvajsetimi leti smo imeli sanje ...
- Se, danes imamo pa sranje!**

SPLAČA SE

**Prijatelj vpraša župana občine: Povej mi po resnici, kako je
biti župan?
- Če si zraven poslanec v parlamentu in direktor kakšne
pomembne ustanove, se splača ...**

Prva pisanka strica Milana

Ivanka Schifini

„Ko sem bil mali,“ je pripovedoval moj stric, "sem bil pri sv. birmi in za botra sem poprosil strica iz sosednje vasi. Ker je živel na kmetiji in je imel vedno veliko dela, sva se zmenila, da bom sam hodil po pisanko. Takrat je še peljal vlak od Dravograda mimo Slovenj Gradca in Tomaške vasi do Celja. Še nikoli se nisem sam peljal z vlakom in so mi mati dejali, da ko bo vlak tretjič obstal, moram izstopiti.

Vlak je peljal in drevesa so divjala mimo mene. Hiše so ostajale za nami. Prehiteli smo v voz vprežene konje. Veselil sem se svoje prve pisanke in sam sebi sem se zdel tako mogočen v tem velikem in hitrem vlaku. Potem pa je vlak tretjič obstal. Približal sem se vratom in pritisnil na kljuko – nič! Pritisnil sem močneje – nič! Z vso močjo sem se uprl na vrata, da bi jih odprl, pa vse zaman. Srce mi je močno udarjalo. Nemoč se me je polastila, dušilo me je in solze so me navirale. Skozi zamegljene oči sem gledal, kako mi maha drevje, ki je drvelo proti Tomaški vasi, kjer bi moral izstopiti. Potem pa me je en glas vprašal: "Kaj pa se je s teboj zgodilo, da se tako jočeš?" Skozi solze sem povedal, da se vrata niso odprla in nisem mogel izstopiti.

Okroglolični možki z nasmehom izpod brk me je potolažil: "Boš pa malo peš hodil, saj si mlad. Ti bom že jaz odprl vrata, ko se vlak zaustavi." Možakar je potisnil vrata malo na desno in že so bila odprta. Zahvalil sem se in jo mahnil po peš poti ob progi nazaj. Toplo pomladansko sonce, rumene trobentice ob poti in misli na prvo pisanko so me spravili v dobro voljo, da sem skakajoč in žvižgajoč si kar hitro prišel nazaj v Tomaško vas. Že od daleč sem zagledal belo cerkvico, zraven katere je bila stričeva kmetija.

Kure so brskale po velikem kupu gnoja. Iz štale se je slišal žvenket verig in mukanje krav. Od nekod se je slišalo lajanje psov. Mačka, ki se je sončila na pragu hiše, se mi je leno umaknila, da je ne bi pohodil. Zaustavil me je vonj po zaprtem in vlažnem prostoru, da bi raje ostal kar

zunaj. Pozdravil sem ponižno strica, ki se je grel v kotu ob štedilniku, na katerem se je kuhl velik lonec krompirja. Teta je naložila drva in se mi smehljala: "Kako pa kaj v mestu, ha? Si prišel po pisanko?" Prikimal sem z glavo in nisem si upal kaj veliko govoriti. "Boš malo kruha," me je še vprašala. Velik hleb črnega kruha je ležal na mizi in dve zgodnji muhi sta plesali okrog njega. Kadar je stric opazil, da sta se spustili na hleb, je leno zamahnil z roko in ples se je znova začel. Nisem bil lačen. Hotel sem samo čim prej domov. Povedal sem, da moram popoldan še v šolo, ter da se mi mudi, da ne bi zamudil vlaka. Tako je teta šla v sosednjo sobo in iz nje prinesla malo stlačen temen šarkelj. Iz ene sklede je vzela eno rjavo pobarvano jajce, segla je v košaro in pobrala par nagubanih jabolok in vse skupaj dala v platneno torbo, ki sem jo imel s seboj. Zahvalil sem se, zaželel vesele praznike in se odpravil na pot. Globoko sem vdahnil svež zrak, ko sem zapustil temačno stričevo hišo. Vlaka še ni bilo, pa sem se usedel na klopi, postavil torbo poleg sebe in malo razočarano razmišljal, kaj so le dobili moji sošolci za pisanko. Iz daljave se je slišalo žvižganje vlaka in že se je prikazala črna lokomotiva, iz katere se je vil velik oblak dima. S škripanjem se je vlak ustavil in pohitel sem, da mi ne uide. Sedel sem pri oknu in gledal ven. Vlak se je premaknil, ko sem opazil zunaj na klopi torbo s pisanko! Toda vlak je drvel naprej in čeprav se je večkrat ustavljal, si nisem upal izstopiti, saj sem imel vozovnico do Slovenj Gradca. Domov pa brez pisanke tudi nisem mogel, zato sem se odpravil peš nazaj. Hitel sem ob progi, a tokrat nisem čutil pomladanskega sonca in nisem videl trobentic ob pešpoti. Na klopi me je še vedno čakala torba s pisanko. Bal sem se, da bom zamudil v šolo, zato sem tekel celo pot. Doma sem odložil pisanko, zgrabil šolsko torbo in brez kosila šel v šolo. Spomnim se še maminih stisnjenih ustnic, njenega kimanja z glavo in skritega nasmeha, ko sem zvečer pripovedoval, kaj se je zgodilo." Stric je zamišljeno gledal nekam v daljavo, vzdihnil, potem pa je vzdignil kozarček in dejal: "Danes praznujem svoj 69. rojstni dan in povem vam, svoje prve pisanke ne bom pozabil nikoli. Spijmo ga potem pa zapojmo še kakšno."

Stari spomini

Franc Areh

Ob 85-letnici življenja je Franc Gams obiskal Mirka Areha in ga s svojim *koleslom* skupaj z njegovima vnukinjama popeljal malo na okrog.

Da z nekaj besedami obudimo dogodke izpred davnih časov, ko so po gozdu pele še ročne žage amerikanke in se je slišalo zabijanje *kel* s sekirami daleč naokoli po plešivskih in pohorskih gozdovih. Takratno spravilo lesa je bilo zelo težavno, saj so ga do cest spravljali s konji in nalagali takrat še na lesene vozove. Takšna dva furmana sta bila Franc Gams, po domače Lenart iz Šmartnega, in Mirko Areh, Šanclnov iz Starega trga. Rodila sta se davnega leta 1913 in bi letos dopolnila 100 let. Njuno mladostno življenje se je začelo s konji, saj sta oba odraščala na kmetiji in se kar hitro seznanila z delom in konji, kjerkoli je to bilo treba. Njuno delo se ni začelo ob 6. uri, ampak veliko prej. Da so bili konji dobro pripravljani za delo, si jih moral začeti krmiti že ob 3. uri zjutraj, da so bili do svita pripravljani. Včasih so bili furmani tudi po ves teden po gozdovih in so se domov vračali šele s koncem tedna. Tudi doma je bilo treba marsikaj postoriti s konji: oranje, spravilo sena in podobno. Zato pa je bilo treba imeti lepo negovane konje, da so vse to zmogli. In vse to sta zmogla narediti naša dva furmana, ki sta imela daleč naokoli najboljše konje. Spomnim se dogodka, ko so se v Podgorju na prazniku "Furmani po cest peljajo" srečali Franc Lenart, Mirko Šancel in Hinko Murko, znani gostilničar. Ves dan je beseda tekla samo o konjih in njihovih doživljajih, s čimer so obujali spomine na tiste lepe stare dni. Spominov pa se je nabralo toliko, da bi lahko modrovali in

jih podoživljali cele popoldneve. Spomin je segel tudi v tisti čas, ko je bila na začetku mesta Slovenj Gradec tabla z napisom, ki je strogo prepovedovala hitro vožnjo s konji skozi mesto in pokanje z biči. Tudi Hinko Murko je v mladosti imel opravka s konji, saj so jih imeli doma. Prav zanimivo jim je bilo prisluhniti, saj so se s svojim pripovedovanjem vrnili v tiste dobre stare čase. Časi so se spremenili in danes to delo poteka čisto drugače, na lažji način, a spomini ostajajo ...

Zgodba prejšnjega stoletja

Dragica Tamše, Završje

Foto: Dana Blatnik

Nedelja je, oblačno in megleno. Snega pa toliko, da se nikamor ne vidi. Misli mi tavajo v nekdanje dni. Bil je med 1963. in 1964. letom. Pri vsaki hiši smo imeli časopis Kmečki glas. Izhajal je ob četrtkih. Vsako leto je bilo žrebanje naročnikov. Tudi takrat je bila glavna nagrada pet motornih koles. Bili so nagrajenci iz cele Slovenije, med njimi pa moj oče Franc Tisnikar. Bili so tudi slikani z motorji na naslovni strani. Šel je z vlakom v Ljubljano in tudi pripeljal ga je z vlakom v Dolič. Potem so mu ga ljudje pomagali usposobiti, da se je sam pripeljal domov. Bila je tema, a vsi smo ga hoteli videti, zato ga je pripeljal v hišo. Kako lep je bil ta črno bel tomos colibri. Ves se je bleščal. Otroci se ga nismo mogli nagledati. Takrat ga v Završah še nihče ni imel. Oče je večkrat šel z njim po zdravnika ali živinozdravnika, ko ga je kdo potreboval. Ta zgodba je stara petdeset let. Zapisala sem tako, kot je bilo, Kmečki glas pa je korenina, ki izhaja še danes.

Franc Kavnik

14. 2. 1931–24. 2. 2013

Je čas, ki da,
in je čas, ki vzame.
Čas in ljubezen celita rane,
saj vse, kar je ljubezen, ostane.
Ta nikdar ne mine,
kot cvet vedno cveti,
kot svetloba vedno žari,
ko zahajaš med spomine.

Pride čas, ko se moramo za vedno posloviti od nekoga, ki smo ga poznali, se z njim družili, prijateljevali. Nekoga, ki smo ga imeli radi.

"Kolk jih je še lani blo, ki so z nam prepevali ... a zdaj so mogli umreti, v to daljno večnost iti počivati." Tako poje stara ljudska pesem ... Zagotovo jo je mnogokrat zapel tudi pokojni Franc, katerega pepel smo položili v nedrje razborske zemlje.

Franc Kavnik se je rodil 14. februarja 1931. leta na Razborju kot prvi otrok mami Ledinekovi Mariji in očetu Kavnikovemu Fortunatu. Bil je otrok predvojne generacije. Vse svoje otroštvo in mladost je skupaj z mamo, bratom Jožetom in sestro Marijo preživel na Ledinekovi kmetiji. Na šolo je bilo bolj malo misliti, kajti pomembnejše je bilo tisto, kar si znal narediti s svojimi rokami. Čeprav so bili težki, slabi časi, se je teh mladih dni vedno rad spominjal. Dela je bilo veliko. Bil je za pastirja in opravljal je tudi vsa druga težka dela. Šele po vojski se je skupaj z mamo, bratom Jožetom in sestro Micko preselil na Kavnikovo. Tu se je začel ukvarjati s kmetijstvom. Hrana se je doma dala pridelati, a za dodaten zaslužek si je delo poiskal v gozdarstvu. Dolge dni, naj je žgalo poletno sonce ali bičal leden dež, je pregaral po razborskih goščah, da je k hiši prišlo kaj zaslužka. Kakšno olajšanje, ko je med prvimi na Razborju kupil motorno žago. Ker je bil iznajdljiv in priden za delo, si je počasi lahko kupil tudi svoj prvi motor.

Zaljubljen se je v sosedo Kunejovo Marijo, s katero sta se leta 1964 poročila. Njun zakon je bil blagoslovljen s šestimi otroki: Agica, Branko, Marina, Jože, Silva in Dragica so drug za drugim prihajali na svet in na

Kavnikovem je bilo spricho velike družine vedno živahno.

Opravljali so dela, ki jih na kmetiji ne zmanjka, pa še sosedom je Franc rad priskočil na pomoč.

Zaradi dotrajanih poslopij je zgradil nov hlev in hišo. Klub napornemu delu je našel čas za veselje in druženje s prijatelji. Na dosti porokah je imel vlogo camerja, večkrat je bil tudi poročna priča. Na Kavnikovem kuglu pa se je ničkolikokrat razlegala fantovska pesem. Tudi potem, ko je bil že zdavnaj oče in mož, so kakšno rosno jutro začeli z ubrano jutranjico, pa je šla tudi košnja veliko lažje od rok.

Otroci so odrasli, se poročili in odselili. Doma je ostal sin Branko, ki pa je hodil v redno službo. Želje po kmetovanju ni imel, zato se je po očetovi bolezni, po kateri je precej oslabil, leta 1996 domov vrnil sin Jože z ženo Sonjo. Uspešno in z vso odgovornostjo sta prevzela kmetovanje in si ustvarila družino.

Franc je bil kot zgleden krajan aktiven na več področjih. Bil je član Rdečega križa, čebelarskega društva, Zveze borcev in vrsto let tudi praporščak. Tako rad bi še delal in kar ni in ni se hotel sprijazniti z dejstvom, da mu zdravje ne služi več kot včasih. Z vso ljubeznijo je skrbel za svoje živali in vsako zimo kuhal žganje. Zadnje leto, ko se mu je zdravstveno stanje precej poslabšalo, je veliko časa preživel v bolnišnici. A vsak dan je z optimizmom in poln upanja mislil, da se s prebujenjem pomladi vrne tudi njegovo zdravje, da bo lahko poskrbel za svoje čebele in ovce. V veliko veselje pa so mu vedno ostajali obiski otrok in vnukov. Kako ponosen je bil nanje! Na vse, Lidijo, Denisa, Davida, Špelo, Janeza, Manjo, Aljaža, Žana in še posebej Tilna, ki mu je bil v razvedrilo in kratek čas. Poseben žar v očeh je imel tudi takrat, ko je postal pradedek mali Neiši.

Vedno, še posebej pa v tem letu, polnem boleznih, je bil presrečen, da je imel ob sebi snaho Sonjo, ki je noč in dan tako lepo skrbela zanj. Toda kljub podpori, ljubezni in zdravniški znanosti, je bila bolezen močnejša. V 82. letu starosti je naš dragi Franc Kavnik za vedno zatisnil svoje utrujene oči.

Ostane vrzel, ostane praznina, ostanejo pa tudi spomini na veličini njegovega duha in srca.

Deda, hvala ti za vse, kar si v življenju dobrega storil za nas! Nikoli te ne bomo pozabili, lepo je bilo s tabo živeti. Le zakaj si moral tako hitro umreti? Tolaži pa nas misel: »Kogar ljubiš ne umre, le daleč, daleč je ...«

Vsi njegovi

Zahvala

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, tasta, dedka, pradedka in brata Franca Kavnika, p. d. Kavnika, iz Sp. Razborja, se iskreno zahvaljujemo sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, darovali cvetje, sveče in sv. maše ter izrekli sožalje. Iskrena hvala tudi patronažni sestri Andreji Šavc za obiske na domu, dr. Darinki Hartman Krnc in reševalni postaji Slovenj Gradec. Posebna zahvala osebju internega oddelka Splošne bolnišnice Slovenj Gradec za lajšanje bolečin v času njegove bolezni. Gospodu župniku Leopoldu Koratu hvala za obiske v bolnišnici in pogrebni obred. Hvala moškemu pevskeemu zboru KD Podgorje, cerkvenim pevcem Razbor, praporščakom, govornicama Maji Stropnik in Marjani Kotnik, trobilnemu kvartetu in pogrebni službi Jerneja Završnika. Hvala vsem, ki ste bili ob slovesu z nami!

Žalujoči: žena Marija, hčerke Agica, Marina, Silva in Dragica z družinami, sinova Branko in Jože z družino, sestra Marija ter brat Jože

V spomin

Vida Gril

Gradišče nad Slovenj Gradcem

1951–2007

Pred šestimi leti nas je za vedno zapustila naša draga žena, mama, babica in sestra. Ob obujanju spominov, ki so ob žalostni obletnici še bolj živi, bolečina skeli in njeno toplo in ljubečo dlan pogrešamo še močnejše.

Hvala vsem, ki obiskujete njen grob, nanj položite cvetje in v spomin na drago Vido prižgete svečko.

Pogrešamo jo mož Oto, hčerki Andreja z Jakom in Vlasta z Andrejem ter vnuki Jan, Urška in Anej

Albina Krebl

Čeprav je od smrti Albine Krebl poteklo že leto dni, žalost v srcih njenih dragih še vedno pušča globoko bolečino. Saj je še sonce tistega žalostnega devetega marca prišlo pobožat njeno pot poslednjega slovesa. Ob njegovih toploti je zmogla postoriti Albina marsikaj še v jeseni življenja. Rada je imela naravo in veselila se je žvrgolenja ptic, ki je ob sončnih žarkih še lepše zvenelo. Res so ji ob dveh udarcih kapi še težave z vidom zagrenile življenje, a od dela je nič ni odvrnilo. Potožiti ni znala niti ob težavah v zadnjih šestih mesecih, ki so jo pripeljale v bolnišnico, kjer je Albina v sredinem jutru umrla.

Njena življenjska pot se je utrnila 11. oktobra 1932 pri Glažarju na Kozjaku. Še štiri sinove in eno hčerko je povila mama Marija in ob

skromnem življenju so se že v otroštvu naučili pridnosti in poštenosti. Binika je kot petletno dekletce morala od doma in zaživela je pri babici v Vitanju. Tam je preživela leta vojne in prvih nabiranj znanja v šoli. Ko ji je življenje odmerilo trinajsto jesen, se je vrnila domov in osnovno šolo končala v Šentflorjanu. Družina se je preselila k Sedovniku, pozneje pa v Hlevše in Binika je že služila prve denarce. Pridno je pogozdovala in kot delavka „Gozdne“ postorila še kopico drugih opravil. Ko je služila pri družini Hanžek v Mislinji pa ji je življenje le začelo obračati sončno plat. Spoznala je Ludvika, prisluhnila srcu in se z izbrancem 1954. leta znašla pred oltarjem. Na Kreblovem sta mladoporočenca zaživela in Biniki je ta košček sveta v prelepi naravi k srcu prirasel tako, da ga nikdar več ni zapustila. Morda so jo nanj priklenili tudi najsrečnejši trenutki, ko je rodila sinova Rudija in Grego ter hčerko Melito. Otrokom se je razdajala kot srčno dobra mama. Ob skrbeh zanje in njihovo prijetno otroštvo čez dan je v nočeh še pridno pletla. Rokavičke in nogavičke so prežete z njeno toplino otroke grele še topleje. Ko se človek zazre v te bregove, katerih Binika skorajda ni zapustila, se mu do te skromne in pridne ženice utrne še posebno spoštovanje. Saj je res zaradi te

zaverovanosti v polje in vrtiček, v garanju od zore do mraka, skrbeh za družino in otroke v dolini skoraj videti ni bilo. Ne rodijo se vsak dan takšni ljudje, zato smo lahko veseli, da so bili ob delu, Binikinem življenjskem hobiju, ob otrocih še vnuki dar, ki ji je poklanjal trenutke zadovoljstva, topline in sreče. Aljoša ji je te prijetne občutke babice razkril kot prvi. A v srcu dobre babice je bilo toliko prostora, da je z isto ljubeznijo ogrevala še Damjana pa Žana in Uroša. Zato so se vnuki radi zatekali v njeno varstvo in jo bodo imeli radi še, ko jo bodo ohranjali v spominih. Verjamem, da je bila Binika kdaj tudi utrujena, a tega nikoli ni znala izreči. Tudi ob zdravstvenih težavah ni hotela nikogar obremenjevati. Če bi v poslednjih mesecih, ko so bolečine kdaj pa kdaj že zmračile njen obraz, komu le potožila, bi ji bil morda le odmerjen kakšen dan življenja več. Pa je potarnala šele dva dni prej, preden je morala pomoč poiskati v slovenjegraški bolnici. Žal zahrbtna bolezen okrevanja ni dopuščala.

Vsem, ki so jo pospremili na poslednji poti, se najlepše zahvaljujejo mož Ludvik, hčerka Melita z družino, sin Rudi z družino in sin Gregor.

Marijan Križaj

Je treba delat ...

Deset let je vmes. A kar se mene tiče, so vaši nauki večni. Zato ker ste jih v vaši Šoli za zdravo življenje in skladne medsebojne odnose morali ponavljati (zaradi novincev) iz leta v leto. Zjutraj ob sedmih ali malo čez Tačka vleče odejo s postelje. "Daj, malo me še pusti, Taculja," ji prigovarjam. Iz podzavesti pa vaš glas: "Poležavanje je škodljivo! Brez zveze je!" In vstanem. Ker vas imam rada in vam verjamem. Pri kavi, ko jo kuham, spet vaš nauk: "Kavo pijte grenko! Grenka je zdrava!" Za šalo jo sladkam. Pa res ni dobra!

Medtem se naredi dan. In slišim od nekod vaš glas: "Je treba delat, delat, delat!" Ali slišim morda popevko Adija Smolarja? Saj je vseeno. Grem zakurit. Februar se preveša v marec, naš ljubljani doktor ... V tem mesecu bi šli njegovi "učenci" z njim in Jožico čez Strojno na Ravne. Letos bi gazili sneg do kolen, kakšno leto brez snega v februarju pa smo poslušali ptiče peti v Bukovnici. Kje ste, Franc, kje v veselju vaša duša spremlja vaše učence? Dali ste nam sebe, v vseh nas ste. To ni fraza, to je Franc Heber!

M. J. C.

Srebro za negotove čase

Bernarda Dretnik, samostojna premoženjska svetovalka

Naložbe v srebro daleč zaostajajo za naložbami v zlato, še vedno bolj pa za vsemi terjatvami papirnatega denarja. Veliko jih trdi, da imamo že danes opraviti z balonom. Omenjena trditev je brez vsakršne osnove. V balonu ni srebro, temveč papirnati denar. Vlagatelj v srebro se ni treba vsak dan bati za svoje srebrno premoženje, temveč so lastniki bančnih zadolžnic, državnih obveznic in drugih papirnatih terjatev tisti, ki upravičeno preživljajo neprespane noči.

Srebro pred morebitnimi posegi države ponuja več zaščite kot zlato. V osnovi pa imata obe plemeniti kovini veliko prednost v primerjavi z delnicami in nepremičninami. Celotno vaše delniško in nepremičninsko imetje je za državo izredno transparentno in tako izpostavljeno poželjivosti države, ki je na lovu za vedno novimi prihodki. Lastništvo fizičnih plemenitih kovin, shranjenih v sefih ali doma, je izven dosega vse večjih državnih nadzornih orgij.

Majhnost trga srebra v primerjavi z zlatom je predvsem prednost. Pri dobrini, ki se jo izrablja v realnem gospodarstvu in je v primerjavi z drugimi močno omejena, obstaja mnogo večja možnost, da bo prišlo do njenega fizičnega pomanjkanja. In ravno zato gre računati na neverjetne rasti cen.

V naslednjih letih bodo politiki poskušali z inflacijo odpraviti svoje težave. Ko bo psihični pritisk zaradi prezadolženosti gospodarstev postal nevzdržen, se bo kot zadnji izhod ponudilo še več tiskanja denarja.

Reorganizacija denarništva bo mogoča šele po hudi krizi papirnatega denarja. Pri "finančni represiji" bi se cena srebra dvignila enako čudovito kot delnice, vendar pa ne bi prišlo do skrajnih rasti. Zato pa bi bil ta svet bržkone bolj vreden življenja kot svet pred sesutjem valutnega sistema. Poleg tega pa bi pri inflaciji, ki bi ušla izpod nadzora, obstajala nevarnost prepovedi zlata. Prepoved srebra je že zaradi raznolike uporabe komajda verjetna.

Srebro izkazuje bistveno boljše razmerje med priložnostjo in tveganjem kot zlato. Kljub temu pa moramo del premoženja, vloženega v plemenite kovine, nameniti v zlato. Kolikšno prednost dati srebru, je odvisno od vsakega posameznika, saj imamo različne želje, zmožnosti in cilje. Doba varčevanja pa ima velik pomen pri odločitvah nakupa plemenitih kovin.

Ne oklepajmo se tradicionalnega sistema papirnatega denarja z vsemi njegovimi domnevno varnimi obveznicami, temveč pravočasno zavarujmo svoje premoženje pred dokončnim propadom naših današnjih papirnatih valut.

Naj na koncu navedem še citat borznega strokovnjaka Andreja Kostolanyja: "Rast tečajev se rodi v paniki, zraste v strahu, dozori v optimizmu in umre v evforiji." Evforije v pogovorih z novinarji, finančnimi strokovnjaki in tudi številnimi vlagatelji še ni čutiti. Celotno goreči vlagatelji v srebro si v razpravah komajda upajo ofenzivno zagovarjati edinstvene možnosti te plemenite kovine.

Šopek za mamo

Nabral bom šopek
samo za mamo,
najlepše rože rastejo
za mojo mamo.

Bele, rdeče,
zmeraj dehteče,
včasih majhne, včasih velike,
pa vendar plemenite.

Mamica moja,
ta šopek je zate,
za tvojo ljubezen
in tvoje srce.

Snežana Nabernik

Ker to obletnico želimo čim bolj odmevno zaznamovati, vas pristrčno pozdravljamo, dragi redni in tudi naključni bralci in bralke Viharnika. Zahvaljujemo se vam, če ste kdaj z zanimanjem prebrali tudi kaj o nas, o našem delu in našem prizadevanju, ki ga posvečamo vzgoji in negi naših ljubljencev.

**Društvo
gojiteljev
malih
živali na
Koroškem
letos
praznuje**

**30 let
neprekinjenega
delovanja.**

Ob tej priliki se zahvaljujemo vsem članom, ki nam nesebično vsa leta pomagata sooblikovati naše društvo. Posebej pa se zahvaljujemo še našim sponzorjem, ki se zavedajo, da je vsak dar, darovan nam, darovan tudi VAM in generaciji najmlajših, da skupno z našimi prizadevanji ohranimo stik z naravo in živalmi. Hvala vam, pomagata nam GOJITI IN LJUBITI!

Lep gojiteljski pozdrav!

Gojimo in razstavljamo:

**KUNCE
PERUTNINO
GOLOBE
PTICE**

Ivo Barbič, predsednik društva

NOVOST NA SLOVENSKEM ZAVAROVALNEM TRGU

Z osebnim zavarovanjem **ZM PRIZMA Hibrid** ste pripravljeni na vse izzive. Inovativna rešitev **ZM PRIZMA Hibrid** zavarovanje - varčevanje - donos - varnost.

www.ZavarovalnicaMaribor.si • 080 19 20

GG in Lesoteka na sejmu Dom

Marta Krejan

Na 24.000 kvadratnih metrih razstavnih površin 52. mednarodnega sejma Dom se je letos predstavilo 628 podjetij iz 33 držav. **V slogu našega mota "Od gozda do hiše" smo se kot razstavljaec predstavili tudi mi, naš cilj pa je bil korporacijska predstavitev vseh dejavnosti GG-ja in verige naših dejavnosti.**

Predstavljali smo vse dejavnosti gozdarstva (sečnja, spravilo) in žagarstva ter s tem povezano ponudbo konstrukcijskega lesa s poudarkom na tem, da imamo

certifikate CE in FSC MIX. Zavedamo se tudi pomena učinkovite izrabe lesnih ostankov, biomase.

Lesoteka hiše, ki je zadnje podjetje v dolgi predelovalni verigi, katere cilj je čim večja dodana vrednost slovenskemu lesu, je predstavila program gradnje iz brun in program gradnje s sistemom MHM. Lesoteka trgovina pa je na sejmu izpostavila lesene fasade, lesene terase, podeželske pode, profilni les (obloge, ladijski podi), konstrukcijski les (ponudba našega lesa in lepljenih nosilcev) in vrtno pohištvo.

Pri pripravi sejemskega prostora so nam priskočili na pomoč dobavitelji SECA in FeelWood, ki so nam odstopili razstavne ekspanate in propagandne materiale. Omogočili so nam tudi objavo na svojih spletnih straneh ter izrazili zahvalo in pohvalo za pripravo sejmskih aktivnosti in končno podobo razstavnega prostora.

V imenu naših predstavnikov na sejmu se zahvaljujem vsem sodelavcem, ki so v kratkem času uredili prekrasen razstveni prostor in so priskočili na pomoč tudi izven delovnega časa.

LESOTEKA

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Lastniki gozdov!

Potrebujete nekoga, da za vas izvede posek in spravilo lesa? Morda iščete koga, ki bi za vas prevzel celotno organizacijo od poseka do prodaje lesa ali pa ste morda razmišljali o prodaji lesa na panju? Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d., v koroških gozdovih opravlja sečnjo in spravilo lesa ter vsa gozdnogojitvena in negovalna dela. Nadalje skrbi za načrtovanje gozdnih cest ter gradnjo gozdnih vlak in rekonstrukcijo starih vlak. Cilj podjetja na področju sečnje in spravila je postopno povečanje strojne sečnje s procesorsko tehnologijo na terenih, ki to omogočajo. Takšna tehnologija omogoča poleg varnega dela v gozdu in optimalnega krojenja lesa manjše poškodbe gozdnih tal in intenzivnejše izkoriščanje lesne biomase.

Gozdarske storitve:

- sečnja
- spravilo
- gojitvena dela
- prevoz lesa

Podjetje odlikujejo:

- kratek dobavni čas kot rezultat popolne prilagodljivosti proizvodnje zahtevam kupcev
- zadovoljitev vseh kupčevih potreb iz enega mesta
- dolgoletne izkušnje
- strokoven kader
- dobra tehnična opremljenost
- dobra prilagodljivost vsem terenskim razmeram
- možnost prevoza lesa do kupca
- konkurenčne cene
- poštena izmera lesa
- zanesljivo in hitro plačilo
- odkup vseh vrst sortimentov
- takojšen odvoz lesa

Odkup lesa

Od gozdnih posestnikov in drugih pravnih oseb odkupujemo vse vrste oblega lesa iglavcev in listavcev po konkurenčnih odkupnih pogojih.

Vodja:

Ernest Ruter, tel. 041 742 154

Vodja odkupa in odkup od pravnih oseb:

Božo Vrhnjak, tel. 031 575 172

Odkupovalec na terenu Koroške:

Robert Uršej, tel. 051 606 872

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.